

The Project Gutenberg eBook of Akilles: Kuvaus, by K. A. Järvi

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Akilles: Kuvaus

Author: K. A. Järvi

Release date: January 7, 2015 [EBook #47909]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK AKILLES: KUVAUS ***

E-text prepared by Tapio Riikonen

AKILLES

Kuvaus

Kirj.

K. A. JÄRVI

WSOY, Porvoo, 1906.

I LUKU.

— Anna Tuira oli ennen kaunis ihminen. Mutta nyt! Niin synti rumentaa...

Näin puhui Aarne-pastori nuorelle naiselle, joka mielenliikutuksesta värisi hänen edessään.

Annan huulet olivat vaalenneet. Ennen ne olivat viettelevän tuoreet. Poissa oli ruskeista silmistä kiiltävä kalvo ja hoidotta hiuskiehkurat ohimoilla olivat.

Pastori tarkasteli edelleen Annaa ja puhui:

— Annan entinen somuus on hävinnyt. Ja kaiketi ainiaaksi.

Anna Tuira ei oikein tiennyt, mihin silmänsä pani. Sillä pastorin nuorilla kauneilla kasvoilla syyttävä oli ilme. Entäs sitte tuo hurskas musta puku. Se suoraan tuomitsi hänet.

Pastori kun huomasi Annan hermostuneen aseman, alkoi pyyhkiä rillejään, kultasankarillejään, ne kun ulkoilmasta tultua hiostuivat.

— Mutta kuka on lapsen isä? kysyi pastori terävästi.

Anna vavahti. Ei vastannut.

— Anna sanoo sen minulle suoraan, niin että saan häntä puhutella tässä vakavassa asiassa.

Annan huulet olivat suletut. Mutta verinen loimo hohti kasvoilla.

— En voi ottaa sinua kirkkoon, ellet sitä ilmoita.

Kova hermostus repi Annan ruumista. Hyvin hiljaan hän vastasi:

— Se on Bergin nuori herra. Mutta minun on oma syy. Miksi minä uskalsin rakastaa häntä...?

— Hm. Vai niin. Vai se...

Pastori lopetti puheensa kesken. Lapsi kastettiin. Äiti otettiin kirkkoon. Pojan nimeksi pantiin Akilles. Kummeina olivat talon isäntä ja emäntä.

Kaikki meni säännöllisesti. Pastori lähti hyvin mietteissään pois.

Tämä tapahtui muutamana talvi-iltapäivänä muutamassa pienessä kamarissa laitakaupungilla. Nainen, jonka luona sielunpaimen vieraili, oli kaupungin toisen miljoneerin, konsuli Bergin, sisäkkö. Ja tässä hän nyt asui vuokralaisena.

Kun oli jo pimeä, tuli outo mies Annan luo. Se toi hänelle suuren pussin makeisia ja kirjeen. Anna hämmästyí. Mutta mies ääneti poistui. Sellainen outo, mykkä mies!

Mutta miehen kävely kummasti muistutti Bergin renki-Mattia. Oliko hän se? Oliko hän tuntemattomaksi pukeutunut ja vain tekeytyi oudoksi?

Anna luki kirjeen. Siinä herra Lennart Berg "rukoi" Annaa, ettei Anna ilmoittaisi mammalle — konsulinnalle —, että hän on Annan lapsen isä. Lohdutukseksi lähetti hän Annalle makeisia.

Aarne-pastori oli kirjoittanut Lennart-herralle nuhdekirjeen, sillä he olivat entiset koulutoverit.

Siitä oli seurauksena, että Anna sai makeisia.

— Voi miten lapsellinen hän vielä on!

Kuitenkin tuli Anna pahalle mielelle. Hän viskasi kirjeen uuniin. Ja itki katkerasti.

Nyt hän ymmärsi että häntä on täydellisesti petetty. — —

Anna istui muutamana päivänä ikkunansa ääressä, kun yhtäkkiä Bergin komea reki ja reessä itse konsulinna lensi siitä ohi.

Tuliko se tänne?

Anna hirveästi säikähti ja kuunteli korvat hereillä. Kulkuset enää vain kerran kilahtivat. Ja hevonen pysähtyi kartanon portille.

— 'sus siunaa, mikä nyt! huokasi Anna.

Mitä se konsulinna täällä teki? Ja tuli sellaisella helinällä ja komeudella, että häntä hirvitti.

Anna vapisi, kun kuuli askeleita eteisestä.

Ovi avattiin. Kokonainen maailma raikasta kevättilmaa hajuvesien sekoittamana tuli huoneeseen lihavan rouvasihmisen muodossa, sillä ovea ei hän ollut kiireellinen sulkemaan.

Anna oli Akilleen kehdon työntänyt huoneen nurkkaan. Lapsi nukkui.

— Hyvää huomenta, Anni!

Komea konsulinna täytti huoneen keskilattian. Anna laittoi hänelle istuinta.

— Kuinka Anni nyt jaksaa?

— Kiitoksia. Rouva konsulinna kyllä ymmärtää minun tilani.

— Ei Anni saa liiaksi surra. Tällaista tapahtuu hyvin usein maailmassa. Noo Anni! Miksi itket?

Anna todellakin itki.

— Se on meidän renki, joka Annin petti. Fyi sitä Mattia! Kun kehtasi ... säälitteli konsulinna.

Siellä ulkona reen keulalla istui Matti.

Anna tunsu helpotusta asian tuosta käänteestä.

— Vai niin se konsulinna luuleekin...

— Meillä olisi, Anni, pidot.

— Jassoo ... suuretkin?

— Minä ajattelin, että jos Anni kykenisi tarjoojaksi niinkuin niin monesti ennenkin. Sellaisesta sopivasta meillä on puute. Ai miten monesti nyt jo olen Annin makua kaivannut!

Anna ikäänkuin oikesi häpeänsä painosta. Konsulinna häntä vielä muistaa ja tarvitsee!

— Kykeneekö Anni?

— Kiitoksia. Kyllä minä kykenen. Herrasväki on aina minulle kovin hyvä. Nytkin vielä muistaa.

— Anni tulee meille huomenna aamupäivällä. Minä annan sieltä Annille ihomaalia ja puuderia. Annin pitää laittautua oikein nätiksi pitoihin: maalata poskensa ja koristaa itsensä. Sillä Anni on entisestä muuttunut. Ja sentähden pitää Annin ottaa avuksi kaunistuskeinoja. Minä annan Annille sieltä myös konjakkia. Se vahvistaa.

— Hyvin paljon kiitoksia. Rouva konsulinna on minulle kovin suosiollinen.

— Minä nostan Annin vielä entiselleen. Sen teen varmasti.

— Niinkö?

— Aivan ... aivan varmaan...

— Minä pidän Annista niin paljon. Ja tämä oli vain ohimenevä onnettomuus Annille. Minä ymmärrän sen niin hyvin. Nuori veri ... niin niin...

Annan täytti riemullinen tunne. Huoneen seinät laajenivat, poistuivat. Kamari muuttui Bergin suureksi saliksi, häikäisevän kirkkaasti valaistuksi, jossa hieno herrasväki silkissä kahisi. Ja hän itse keveänä kuin keijukainen liiteli sen parkettilattialla suurten konfektitarjotinten kanssa. Niinkuin niin monesti ennenkin!

— Minä toin Annille vähän tuliaisia. Siellä ovat reessä, puhui konsulinna.

Anna juoksi ulos reen luo. Konsulinna arastellen lähestyi Akillesta. Hän nosti liinaa Akilleen kasvoilta ja tarkasteli lasta.

— Kaunis lapsi... Äidin kasvot... Hyväinen aika sentään kun on sievä... Matin pitää ruveta pikkusen isäksi... Ja kaikki on sitte painettu umpeen ... Fyi tätä maailmaa...!

Konsulinnan kasvot sentään loistivat; hän rauhottui, kun oli saanut nähdä lapsen.

Siellä ulkona istui reen keulalla jäykkänä ja komeana Matti miljoonatalon kuskin kaikessa koreudessa. Vieressä oli hänellä korkea piiska ja käsissä sämynsäkänsikkaat.

— Saivat laittaakkin sinulle evästä. Vaan älä yksin siihen tyydy... puhui Matti Annalle.

Mutta Anna ei ottanut kuullakseen. Hän kantoi tavarat sisälle. Siinä oli kahvia, sokuria, ryynejä, jauhoja, siirappia, juustoa, maustimia — pari pientä säkkiä.

Anna tuli sanomattoman iloiseksi. Hän oli jo luullut koko maailman häpeänmerkillä hänet poltelleen. Mutta tämä oli iloinen yllätys. Miten hyvä ja hellä on konsulinna!

Sisällä Anna kiitteli ja kumarteli konsulinnaa.

Sitte hän kysäsi:

— Miksi herrasväki nyt pitoja pitää?

— Niin. Minulta jäi sanomatta. Me vietämme nuoren herran häitä.

— Nuoren herran häitä! huudahti Anna, mutta muisti samassa asemansa ja häpesi.

Mielenliikutuksessaan pudotti hän siirappiastian lattiaan. Se meni rikki.

— Hyväinen aika! huudahti konsulinna ja punastui.

Jalat eivät mielineet Annaa kannattaa. Hänen täytyi päästä istumaan.

— Eihän se ole hyvän tavan mukaan, että häät pidetään meillä, mutta kun morsian on orpo, niin olemme asian näin järjestäneet, sanoi konsulinna, kääntäen asian uudelle uralle.

— Kuka on morsian? kysyi Anna ontosti.

— Hän on Ruotsista. On erään kuolleen tehtailijan tytär. Lennart on siellä tutustunut häneen viime talvena. Vanhaa, hienoa sukua ja miksen sanoisi rikaskin. Kyllä Anni vielä kovasti mieltyy häneen. Mutta nyt minun pitää lähteä. Ja Anni huomenna tulee meille. Minä pidän Annista tästä puoleen hyvin hyvää huolta. Siitä Anni saa olla varma ... aivan varma.

Konsulinna oli liikutettu. Hyvin lämpimästi pudisti hän Annan kättä ja lisäsi:

— Tämä oli vain ohimenevä onnettomuus. Minä en ollenkaan Annia tuomitse. Mekin naiset olemme heikkoja ... kaikessa... Tietysti Anni rakasti sitä, joka hänet petti...

Konsulinnan lähtiessään, huoneesta täytyi kaartaa siirappilampea lattialla. Anna oli sen siihen unhottanut.

Anna saattoi konsulinnan portille asti, rekeen peitteli ja peitteli.

Konsulinna nyökkäsi ystävällisesti päätään hyvästijätöksi ja reki lähti luistamaan vähäistä katupengertä alas kulkusten rentonaan helistessä ja lumen tuprutessa.

Keskikaupunki oli käynyt vieraisilla laitakaupungilla. Annan kamari oli vielä tulvillaan konsulinnan parfyymia.

Ja kuitenkin oli maailma Annan silmissä mustana.

— Siinä oli minun rakkauteni! Ruotsista tultuaan hän minut vietteli. Hänellä ... tuolla hirveällä miehellä kai olivat silloin vielä kädet lämpimät morsiamensa syleilemisestä. Ja minun piti joutua uhriksi. Hän ei tullut ilman toimeen...

Nyyhkytyksiä, kyyneleitä... Anna pelkäsi sydämensä halkeavan.

Hänen kyyneleensä valuivat Akilleen kasvoille ja lasta karvastelivat.

— Taivaan luoja! Kosta sorretun naisen poljettu veri! Revi hänenkin sydämeensä haava, joka ei koskaan umpeen mene! Äläkä yksin minun sydämeeni. Kosta...! kosta...! Ja silloin minäkin nautin ... nauran ... hah ... hah ... haa...

Anna heristi nyrkillään Bergin suurta kaksikerroksista kivimuuria kohti. Hän oli kauhean näköinen.

Mutta sitte hän lauhtui. Konsulinna oli ollut häntä kohtaan kuin äiti. Ja luvannut auttaa...

— Niin. Jumala kostakoon miehelle, joka tallasi jalkoihinsa naisen sydämen...! En minä tahdo kostaa ... en minä... — —

Anna touhusi Bergissä. Akilleelle oli hän saanut hoitajaksi muutaman työmiehen vaimon naapurista. Mutta pojan se usein unohti. Laittoi maitotutin suuhun ja meni matkoihinsa.

Akilles itki, kunnes nukkui, ja kun heräsi, taas itki, kunnes nukkui. Ja imi tutista vedellä sekoitettua maitoa Annan juostessa kondiittoreissa ja herkkukaupoissa.

Siellä Bergissä Anna laitteli leivoksia, laitteli hyytelöä ja jäätelöä, koristeli tarjottimia, kun Akilles kotona itki ja kirrasi.

Toisinaan näitä homman huumaamia hetkiä raskautti nuoren herran näkeminen. Anna oli nyt muuttunut hänen pahimmaksi vihamiehekseen. Olisi ollut milloin tahansa valmis mokomaa ryökälettä silmille sylkemään...

Sen Lennart-herrakin huomasi. Häntä nähdessään nousi Annan silmiin synkkä tuli ja kasvot kävivät harmaiksi. Ja nuoresta herrasta tuntui Annan läheisyydessä liikkua kuin kipinat Annan silmistä

polttelisivat hänen kantapäitään ja nuo harmaat silmät tekivät hänen verensä araksi. Eikä ainoastaan kantapäitä, vaan selkää, jalkoja, koko ruumista hänellä kipunat Annan silmistä polttivat. Anna oli muuttunut hänen painajaisekseen hänen omassa kodissaan. Meni hän mihin huoneeseen siellä tahansa, niin hänen täytyi tarkastaa, ett'ei Anna ollut lähellä, ettei Anna ollut näkyvässä harmaine kasvoineen. Hän vavahti, jos Anna yht'äkkiä ilmestyi.

Annasta oli tullut hänelle hirveä peikko harmaine kasvoineen ja säkenesilmineen. Sillä häntä kauheasti pelotti, jos Anna mammalle kertoisi ... nyt juuri häiden kynnyksellä.

Kaiken tämän tähden Lennart herra liikkui hyvin paljon ulkona pitkissä kiiltovarsisaappaissa koira paria taluttaen jäykkänä ja juhllisena.

Sillä parin päivän takaa saapuisi morsian Ruotsista.

— Miksi sentään mamma Annan veti hänen vaivakseen...!

Lennart tuskin uskalsi kotiinsa syömään tulla.

Kerran huusi konsulinna Lennart-herran saliin. Hänen pitäisi laittaa salin kruunun kristalleja. Anna oli valmiina tukemaan portaita, joiden päälle nuori herra nousisi. Lennart vitkasteli tuloaan. Konsulinna huusi uudelleen.

Nyt tuli Lennart. Mutta hän oli hirveän hämillään noustessaan Annan tukemille tikapuille.

Sillä miksi se mamma niin katsoi häntä ja sitte Annaa?

Annakin oli tulipunainen. Konsulinna yskähti ja kääntyi pois päin. Häntäkin vaivasi asema.

Mutta Lennart oli pudota tikapuilta.

Anna sentään nautti miljoonamiehen hölmöydestä. Köyhänkin naisen poljettu veri maksaa kuitenkin jotain ... tekeepä miljoonamiehestäkin naurettavan hölmön oman äitinsä nenän edessä...

— Ostapa kullallasi entinen varmuutesi, jos saat... Pojan, vaikka miljoonamiehen poika, täytyy minua hävetä! Niin paljon maksaa köyhänkin naisen poljettu veri...

Anna tunsi nyt itsensä verrattoman korkeammalla olevaksi kuin tuo miljoonamies tuossa, joka hänen tähtensä vapisi.

Jos Anna olisi kehdannut, niin hän olisi säälitellyt poika-parkaa.

* * * * *

Häät pidettiin, loistavat, suuret häät. Annakin unohti Akilleen ja eli tuokion humussa. Tukka poltettuna, posket ja kulmakarvat maalattuina, kasvojen pinta hienossa puuderissa ja vartalo tiukkaan kureliiviin puristettuna oli hän mustassa vaatteuksessaan todellakin "nätti".

Aarne-pastorikin suvaitsi hänelle hymyillä, kun hänet eteisessä kohtasi.

Mutta aina kun Anna meni tarjoamaan morsiamelle, tuntui hänen suonissaan polttavan eivätkä jalat olleet aivan varmat. Hän pelkäsi pudottavansa tarjottimet ja rikkovansa huoneen rauhan. Mutta kaikki kuitenkin meni onnellisesti.

Morsian oli nuori ja viehkeä. Hän oli vielä puoleksi lapsi. Häntäkö Anna voisi kadehtia? Ei ollenkaan. Päinvastoin häntä säählitti raukka. Sillä Lennart oli Annan silmissä muuttunut olennoiksi, jonka takin liepeetkin lemusivat halpamaisuutta. Siellä hän kyllä salissa keikaili morsiamensa rinnalla, mutta kohta jäättyi ja kalpeni, kun Anna häntä lähestyi.

Ja olihan koko miljoonamiehen onni ja kunnia tänä iltana Annan kädessä. Jollakin sanalla, muutamalla käden liikkeellä Anna olisi voinut hänet murskata. Se oli hän — Anna — joka olikin illan kuningatar. Jos hän suvaitsi, niin kaikki meni hyvästi ja komeasti. Mutta jos hän ei suvainnut, niin komeus ja korska muuttui kaikki nieleväksi häpeäksi, kyyneleiksi ... kyyneleiksi...

Niin paljon arvoa on köyhänkin naisen poljetulla verellä. Silläkin on hintansa, joka joskus voi pidellä miljoonia keveästi kuin paperileijaa...

Nyt juuri tänä iltana hän voisi kiristää tuolta mieheltä tuhansia ... kymmeniä tuhansia...

Ja silloin se julmasti saisi huomata, että köyhänkin naisen poljettu veri maksaa enemmän kuin makeispussin...

Hän ei itse tahdo kostaa... Kostakoon Jumala...! Mutta hääillan loiston ohjat ... ne ovat hänen kädessään...

Hän sääli lurjusta ja tyytyy siihen, että se kaikessa komeudessaan omana hääiltanaan kalpenee hänen edessään...

Kalvetkoon katala! Konsulinna tähden hän — Anna — sallii ilon loiskahdella, sallii soiton viehkeänä humista ja laulun läikkyä, sallii hääkansan nauttia ja nauraa, sallii hääonnen, hääriemun kattoon kohota ja suurista avatuista kovin valaistuista ikkunoista kauas ympäristöön kieriä, sallii hän — petetty palkkapiika...! Mikä mahti köyhänkin naisen poljetulla verellä sopivana hetkenä käytettynä...!

Hän ei itse tahdo kostaa... Kostakoon Jumala!

* * * * *

Seuraavan aamupäivän nukkui Bergin herrasväki. Konsulinna virkistävästä unesta herättyään hymyili ja myhäili unen tähteet silmissään. Hän nautti emännän onnea, joka vast'ikään on loistavat pidot pitänyt ja niissä onnistunut täydellisesti.

Annalle oli konsulinna varsinkin hyvä ja jutteli hänelle erikoistapauksia eiliseltä illalta ja yöltä.

Sitte illalla kun kaikki alkoi olla jälleen laitettuna pitojen jäljistä, kääntyi hän kahvia juodessaan osaaottavasti puhumaan Annan tulevaisuudesta ja toimeentulosta. Neuvoja ja toimia useammanlaatuisia hän esitteli.

Yksi niistä Annaa erityisesti miellytti: hän voisi alkaa silittää herrasväen liinavaatteita. Kotonaan hän sitä tointa tehdä voisi ja samalla Akillesta hoitaa. Konsulinna lupasi hankkia hänelle työtä. Aina kun pitoja olisi, esittäisi hän Annaa muillekin rouville tarjoojaksi, Anna kun on tavattoman näppärä ja tottunut.

Vanhoja vaatteita ja muuta sellaista lupasi konsulinna Akilleelle. Suuren pussin antoi hän Annalle makeisia mukaan ja poislähtiessä pisti Annan kouraan viidenkymmenen markan setelin.

Anna katsoi häntä kummastuneena, mutta konsulinna vain myhäili:

— Annan vielä toistekin. Minä pidän Annista hyvin hyvää huolta.

Niin alkoikin Anna toimeentulokseen silittää vaatteita. Ja työtä hänellä oli yllin kyllin.

Joka toinen viikko toi Bergin Matti-renki konsulinna lähettämänä ruokavaroja Annalle. Ensimmäiset Annaa kiusasivat, että konsulinna tietää asian oikean laidan. Mutta kun konsulinna aina haastoi Annalle Matista muka Akilleen isänä, uskoi Anna, että pelkästä hyvántahtoisuudesta konsulinna tavaroita lähetti.

Aina viikon juorut kuletti Bergistä Matti myös Annalle käydessään. Muutenkin hän tahtoi Annaa lähennellä. Kertoi sitte kerran silmät täynnä suurta riemua, että konsulinna on luvannut hänelle kaksi tuhatta markkaa, jos hän naisi Annan.

— Näes! Sinä olet heille arka kohta. Mutta minä suostun ehtoon. Ja tietysti sinä samaten.

Anna pyysi Matin olemaan vaiti.

— Mitä? Et ymmärrä onneasi. Semmoinen rahasumma ja sitte pääset häpeästä. Eikä meitä konsulinna heittäisi pelkälle kahdelle tuhannelle, puhui Matti nokkelana.

— Mutta minä en myö rahasta itseäni! Ymmärtääkö Matti nyt?

— No mistä sinä olet itsesi myönyt?

Anna osotti Matille ovea.

— Anna on olevinaan liian hieno minulle, nauroi siihen Matti ja lähti.

Eikä hän enää palannut, ei yksin eikä tavaroiden kanssa.

Siitä Anna ymmärsi, että Matti todellakin oli konsulinna urakkamies. Ajoin konsulinna asioita.

* * * * *

Vuoden takaa häistä synnytti Lennart Bergin nuori rouva tytön. Mutta kuoli itse synnytystuskiin.

— Se on taivaan kosto, sanoi Anna itselleen sen kuultuaan.

Pieni orpo jäi konsulinna hoidettavaksi. Lennart osti itselleen uuden talon ja muutti sinne asumaan.

Meni vuosia, ett'ei Anna käynytäkään Bergissä.

II LUKU.

Anna oli muuttanut uuteen asuntoon. Sillä hänen oli pitänyt suurempi huone saada, kun silitettäviä vaatteita niin paljon karttui. Jo kuudetta vuotta oli hän tätä hommaa pitänyt. Ja melkoisella menestyksellä.

Anna asui nyt toisessa päässä kaupunkia, rantapuolella, missä aava meri vastassa oli.

Ulkona — nyt oli lokakuun loppupäiviä — oli kuiva ja kylmän purema sää. Jäätäneet lehdet, joita varisi pihalla olevista puista, kovaa ja karua maata pitkin keveinä lentelivät. Kosteaa kuura peitti nurmikot ja kylmä oli ripotellut huudettaan katoille ja lankkuaidoille. Meri huokui raskaana tuolla ulompana ja läikytti särkyneen pintansa teräviä nystyröitä jääriittaan käyneiden rantojen kupeille. Vesi oli kovin alhaalla ja kivikkokarit paljaina paistoivat kylmän selän keskellä. Jäinen jähmeys vallitsi luonnossa, mutta Annan huoneessa oli lämmin kuin pussissa.

Anna hikipäissään silitteli vaatteita. Kuumista raudoista ja lämpenevästä uunista uhoi sellainen kuumuus, että hien pusersi hänen kasvoistaan.

Työtä tehdessään Anna muisteli eilistä päivää. Sillä eilen monen monen vuoden takaa oli Bergin konsulinna ajanut hänen luokseen kiireestä kantapäähän mustassa murhepuvussa. Itse konsuli oli kuollut. Ja hän oli taas tullut Annaa pyytämään heille. Taas oli Matti Kela kuskina. Ja taas oli pieni kuormallinen ruokatavaraa Annalle mukana. Nyt taas, niin monen vuoden takaa.

Ensi puheikseen oli konsulinna pyytänyt Annalta anteeksi, että hän oli unhottanut Annan. Konsulinna oli tuntenut omantunnon vaivoja Annan tähden.

Niin hän Annalle itse kertoi.

Kaikkea tätä nyt Anna muisteli, vaikka hänellä olikin kova kiire. Iltapäiväksi oli jouduttava laittajaksi muutamiin pienempiin häihin. Ja sitte huomenna mentävä valmistelemaan Bergiin suuria hautajaisia.

Annan kasvoilla näyttäytyi jo hienoja kypsymättömiä viivoja, jotka eivät olleet nuoruutta eivätkä kauneutta, vaan ennen aikojaan lakastuneen ihmisen tunnusmerkkejä.

Vielä toisinaan parempiin pitoihin lähtiessään pyyhkäisi Anna kaikessa hiljaisuudessa ihomaalia kasvoihinsa. Sillä hän salaa pelkäsi, että rouvat hänet hylkäävät, ell'ei hän ole "nätti".

Akilles leikkitteli lattialla kiiltonappivaatteissa, jotka Anna oli saanut herrasväeltä. Nämä arkivaatteet olivat, nämä ja vielä muitakin, joita Anna oli lahjaksi saanut. Mutta pyhävaatteuksena oli samettipuku, jonka Anna oli itse laittanut. Ja sekös puki Akillesta! Hänen valkoinen hipiänsä mustan sametin rinnalla aivan loisteli.

Tuossa Akilles oli lattialla tinasotamiestensä kanssa. Järjesteli niitä riveihin, pitkittäin ja poikittain, hajoitti ne taas ja pani ne uuteen asentoon.

Mutta sekään asento ei häntä tyydyttänyt. Taas uudelleen ja uudelleen hän niitä otti ja pani. Näki että pojalla oli makua. Ja se kai oli perintöä äidiltä.

Mutta nyt teki hän vallankumouksen. Hän pisti kenraalin, jolle hän ei mielestään löytänyt sopivaa paikkaa, aivan pelkkien sotamiesten joukkoon! Ja se häntä nauratti. Nyt hän oli tyytyväinen. Nyt hän oli vaipunut leikkiinsä, puhellen hengettömille tinapalasilte kuin jos ne olisivat olleet tajullisia.

Akilles oli nyt kuuden vuoden vanha. Hän oli sievä ja soma poika. Äidin kauneus Akilleessa loisteli.

Seinällä oli taulu, joka esitti pientä tyttölästä. Se kai piti olla enkeli, koska sillä olivat niin ihmeen ihanat kasvot ja kultakiehkurahiukset. Jostain herrastalosta oli Anna sen jo liiaksi käytettynä saanut. Ja

se oli hänen huoneensa ainoa loistoesine. Sillä se oli öljyväritytö kullatuissa puitteissa.

Tähän tauluun oli Akilles lapsellisella ihastuksella mieltynyt. Nytkin hän yht'äkkiä heitti tinasotamiehensä ja siirtyi katselemaan kuvaa.

— Ovatko, äiti, enkelit todella noin kauniita? kysyi hän.

— Jumalan enkelit ovat vielä kauniimpia, lapsikulta, vastasi äiti.

— Milloinkahan niitä saisi nähdä?

— Sitte kun kuolee.

— Minä tahtoisin kohta kuolla, että näkisin enkelin.

— Pienet lapset enkelit kuoltua kantavat taivaaseen.

— Kantaisivatkohan enkelit minutkin taivaaseen, jos nyt kuolisin?

— Kyllä varmaan.

— Voi, äiti, sehän olisi hauskaa! Minä kohta kuolen.

— Jumalan kädessä on, milloin ihminen kuolee. Et sinä voi kuolla, ennenkuin Jumala niin määrää.

— Sepä on ikävä. Kun tulen vanhaksi, niin enkelit hylkäävät minut.

— Eivät ne koskaan hylkää, kun pysyy ihminen vanhanakin Jumalan lapsena.

— Mutta miks'ei enkeleitä ole maailmassa?

— Ne eivät viihdy syntisessä maailmassa.

— Mutta onpa täällä mustia mörköjä. Ja minä, äiti, niitä pelkään. Ne ovat niin hirveitä.

— Lapsi-kulta! Rukoile tätä enkeliä suojaamaan sinua möröltä! Ja sinä rohkaistut.

Anna oli lähtöpuuhissa.

— Menetkö, äiti, taaskin pois ja jätät minut mörölle?

— Akilles-rukka! Äidin pitää mennä. Ja jättää Akilles. Voi miten se äidistä on julmaa jättää aina Akilles. Mutta huomenna pääset sinäkin mukaan, kun menen konsuli Bergille. Niin konsulinna pyysi. Pyysi moneen kertaan ottamaan sinut mukaan. Ole nyt hiljaan. Sitte huomenna menemme yhdessä.

Akilles ei ollut vielä koskaan käynyt Bergissä. Eikä paljon muuallakaan. Yksinään neljän seinän sisällä hän sai olla, kun äiti oli poissa. Yksinäisyydessä oli lapsen sieluelämä erikoisemmaksi kehittynyt. Elämä moninaisine ilmiöineen oli hänelle uppo-outo. Kun aurinko paistoi ja päivän valo merellä rakennuksen etupuolella laineilla kimmelsi, syventyi hän sitä katsomaan ja puhelemaan Jumalalle kahden kesken. Silloin hänen oli niin hyvä olla. Tai kun meri tumman sinervänä sileänä kuin maidon pinta väriloisteisessa suvi-illassa lepäsi, katseli sitä Akilles, kummeksien sen laajuutta ja lakeutta. Hän kuvitteli sen pitkäksi ... pitkäksi ... joka ei koskaan lopu. Ja sen takana taivaan rannalla asui Jumala enkeleineen. Siellä se oli taivas. Sillä sinne aurinkokin nukkui. Siellä vielä iltarusko kuumotti, kun jo huoneen loukosta mörköjä nousi.

Sillä huoneen porstuasopukka oli pahojen mörköjen asuntopaikka. Kun Jumala enkeleineen taivaassa hämärään peittyi, niin silloin möröt valveutuivat. Ja lähtivät liikkeelle sopukastaan. Pimeässä ne elivät ja pelottelivat.

Päivisin hänen yksinään ollessaan oli meri hänen ainoa seuransa. Sinne hän katsoa tuijotti, katseli kaikki sen eri vivahdukset ja ymmärsi, että se on suuri ja mahtava. Jumalan mahtavuutta hän juuri käsitti merenä.

Mutta pimeänä aikana hän pahasti pelkäsi mörköjä. Anna yksinkertaisuudessaan oli niillä Akillesta pelotellut, kun Akilles oli tottelematon. Mutta niistä kasvoikin lapsen mielikuvituksessa hirveät olennot: mustat, tassuttelevat, hiljaan kuiskailevat pahat henget hirveän suurine kourineen, jotka ulottuivat kaikkialle kamarissa.

Vain ne kaksi eri puolta elämää Akilles tunsi. Toisaalla meren, auringon, Jumalan ja enkelien maailman valon aikana; toisaalla mustien mörköjen maailman pimeänä aikana.

Kun Anna lähti, pani Akilles kätensä ristiin kuvan alla ja rukoili enkeliä suojaamaan itseään möröiltä.

Kuva loi suuret silmänsä Akilleen silmiin luottavasti. Niin se Akilleesta näytti.

Akilles tyyntyi.

— Huomenna minäkin pääsen mukaan! Leikki ei enää Akillesta huvittanut äidin lähdettyä. Hänellä oli paha mieli. Hänellä oli ikävä. Hän katsoi enkeliin. Ja se katsoi häneen luottavasti.

Akilles kiipesi tuolille pöydän viereen oikein nähdäkseen ulos. Hän jäi istumaan tuolille ja katsomaan. Tuolla etäällä jo äiti meni. Nyt se hävisi kokonaan näkyvistä.

— Mutta huomenna minäkin pääsen mukaan!

Hän taas katsoi enkelityttöön. Mutta nyt siellä ulkona alkoi niin kovasti tuulla. Rikat ja roskat tuuli pani hyppimään vinhaa piiritanssia. Tempasi lankkuporttia lujasti ja sitte: läiskis! Taas uudelleen. Tuuli oikein repimällä repi paksua taivasta. Se ulvoi rakennuksen kattolautoissa ja aina sekaan tärisytti huoneen ikkunain lasiruutuja. Kattopiippuja käytti tuuli huiluinaan. Niistä lähti yksiääninen: huuu — iii!

Se oli myöhäisen syksyn pyörremyrskyä.

Akilles silmäsi turvattomasti ympärilleen, sillä häntä pelotti.

— Nyt se mörkö taas tulee! Mene pois ruma mörkö! Pakene pois ruma mörkö! Enkeli! Enkeli! huuteli Akilles, kun huoneen sopukkaan silmäsi.

Sieltä loukosta nousee pimeä aave, tassuttelee häntä kohti. Se on yön musta peikko, joka häntä vaanii. Enkelityttökin on sen vallassa.

— Tulee! Tulee!

Nyt se kätensä kaulaan iskee ja silmät peittää. Ei näe mitään. Sen syli on musta...!

— Enkeli! Enkeli! huutaa Akilles ja itkee. Hän heittäytyy vatsalleen vuoteelle itkemään.

Niin hän aina mörköä pakenee. Ja siihen hän nukkuu.

Se on illan pimeys, joka huoneeseen laskeutuu. Mutta valotta Akilles sen helmassa saa vaikeroida.

Näin hän on saanut alkaa monta, monta yötä. Näin yksinäisyydessä itkien ja valittaen, näin mörköä peläten ja vavisten... — —

Mutta nukkuessaan näkee Akilles unta enkelityöstä. Se on sittekin kuullut hänen rukouksensa ja pelastanut mörön kynsistä...

Enkelityttö tulee hänen luokseen kädet ojennettuina. Taluttaa hänet suureen loistavaan huoneeseen. Meri ympärillä auringossa hohtaa. Laineet lipittävätkin. Pienten aaltojen nystyrät kultaa juovat.

Veden takana sali avartuu. Se on taivas. Siellä he rupeavat leikkimään ja laulamaan. Enkelitytön timanttisilmät loistavat kuin syysillan tähdet. Ja on niin huikaisevan valoisaa koko ympäristössä.

Täällä Akilles itsekin muuttuu enkeliksi. Hän saa siivet lumivalkeat. Ja sekoittuu suureen parveen kirkkaita olennoita, joilla on hohtava asu- ja kasvoilla auringon väike.

Se oli ihana uni!

Kun Akilles heräsi, oli jo selvä aamu. Äiti tarjosi hänelle kahvia.

Ja enkelityttö taulusta taas hymyili hänelle.

Akilles kertoi äidille olleensa taivaassa. Äiti nauroi.

— Taivaaseen pääsee, vaikka ei olekkaan kuollut, huomautti Akilles äidille.

— Pääsee unessa käymään, vastasi äiti hymyten.

Akilleskin nauroi ja ihaili kaunista enkelityttöä taululla.

— Joskus toistekin viepi se minut taivaaseen, puhui Akilles osottaen taululle enkelityttöä.

Näin paljon nautintoa Akilleelle — köyhän lapselle — tarjosi tuo herrasväen luotaan viskaama taulupaha.

III LUKU.

Tänä päivänä jo aamusta lähti Anna valmistamaan hautajaisia Bergiin. Nyt hän taas sinne menisi niin monen vuoden takaa. Bergin kivitalo oli keskellä kaupunkia. Se oli kaksikerroksinen, aivan koruton ulkopuolelta. Ainoastaan kulmassa oli toisen kerroksen; kohdalla parveke. Mutta siltäkin oli näköala ahdas. Ei merkkiäkään mistään erityisestä taideaistista siinä näkynyt. Se oli kauppasaksan koti eikä mitään muuta. Kaikessa näkyi taideälyn puute. Ja kuitenkin se oli yksi kaupungin kovin harvoista kivitaloista tämä miljoonamiehen älytön luomus.

Sunnuntai-asuun oli Anna Akilleen pukeutunut, kun vei hänet herrasväen pariin. Tultuaan perille asetti Anna pojan istumaan kyökin sohvalle. Ja siinä Akilles istua kökötti äitinsä saaliin kiedottuna ja silmäili ympärilleen. Suuressa kyökissä olikin kotvaksi aikaa katselemista. Elämä siellä kulki tavallista arkipäiväistä menoaan. Kuoleman vaikutus ei ulottunut tänne kyökkiin asti. Suru oli ikäänkuin pysähtynyt ruokasalin ja kyökin kynnykselle. Piijat, joita oli kolme kappaletta, nauroivat ja nauskivat.

Konsulinna tuli kyökkiin.

— Ja Anni nyt jo täällä! huudahti konsulinna Annan nähdessään.

— Hyvää huomenta, rouva konsulinna!

Anna niiasi ja myhäili. Konsulinna silitti Akilleen päätä ja pisti leivoksen pojan käteen.

Sitte vei konsulinna Annan ruokasaliin. Ja sinne Anna jäi.

Akilleesta ei enää kukaan välittänyt. Siinä kyökin sohvan kulmalla hän kökötti kuin joutilas vaatekasa kaikkien unohtamana. Mutta hän tyytyi asemaansa ja istui äänetönnä.

Loukosta kohosi suuri musta villakoira. Siellä se oli nukkunut muutaman astian takana, niin ettei Akilles ollut sitä huomannutkaan. Nyt se venytteli, kynsiskeli itseään ja venytteli. Lähti sitte tulemaan Akillesta kohti. Mutta sepä nosti Akilleen sydämen kurkkuun. Hän parkui, että seinät vastailivat.

Konsulinna ja Anna syöksyivät katsomaan. Ja he veivät Akilleenkin ruokasaliin.

Mutta siellä tapahtui Akilleelle yllätys.

Sillä hänen edessään tuossa ihka elävänä seisoivat salin lattialla enkelityttö sieltä kodin kuvataulusta.

Niin juuri enkelityttö sieltä kodin kuvataulusta...!

Akilles ujoili ja arkaili. Hän supatti äidilleen:

— Äiti! Se on enkeli meidän taulusta ... tuo tyttö!

Anna helähti nauramaan.

— Ei rouva konsulinna arvaa!

— Niin mitä? kysyi konsulinna.

— Että pikku Ella on enkeli. Niin Akilles sanoo.

Anna selitti perinpohjin konsulinnalle Akilleen arvelun.

— Niin hienosti ja kauniisti osaa poika ajatella! huudahti konsulinna.

Ja hymyili hyvin herttaisesti Akilleelle.

— Niin hienosti...! Niin hienosti...!

Konsulinna edelleen huudahteli. Konsuli kuolinvuoteellaan oli myös puhunut pikku Ellasta hyvänä enkelinä. Sillä Ella oli ollut jäykän, ylpeän konsulin silmäterä, konsulin, joka oli juhlallinen kuin kuvapatsas ja niin ankara ... niin ankara.

Kummasti nyt Akilles lapsellisuudellaan kosketti konsulinnaa hellään kohtaan. Hänellä melkein tulivat vedet silmiin. Mutta silti hänen täytyi Akilleelle hymyillä ... hänen, jonka aviopuoliso ruumiina maan päällä lepäsi...

Sillä konsulikin olisi hymyillyt tuolle lapselliselle illusionille. Hänestäkin se olisi ollut niin kaunista.

— Ne lapset! Ne lapset!

Konsulinna kuletti enkelin Akilleen tykö. Mutta Akilles hämmästyksestä peräytyi.

— Se on meidän pikku Ella, hyvä Akilles, lausui konsulinna.

— Onko se sitte se, joka on meidän taulussa? kysyi Akilles rohkeasti.

— Eikö liene, nauroi Anna.

— Minä olen ollut sen kanssa taivaassa leikkimässä, jatkoi Akilles.

— Ja nyt saat sen kanssa leikkiä maan päällä, puhui konsulinna nauraen.

— Onpahan sitte, äiti, enkeleitä maankin päällä, huomautti Akilles.

— On tällaisia enkeleitä, vastasi Anna.

Pikku Ella oli Lennart Bergin tyttö. Se tyttö, jota synnyttäessään nuori äiti ikuiseen uneen nukahti. Siitä lähtien se oli ollut konsulinnaa hoidettavana.

Herra Lennart itse oli jo toisissa naimisissa ja isänä toisillekin lapsille. Ellasta hän oli jotenkin vieraantunut.

Pikku Ella mustassa leningissä timanttikirkkaine silmineen ja pitkine vaaleine hiuksineen ihastutti Akillestä kuin se kodin kuvataulu. Ja vielä paljon enemmän. Sillä tämä enkeli liikkui, puhui ja nyt tuli antamaan hänelle kättä.

Akilles riemuitsi. Hän tarttui Ellan käteen. Ja nyt he käsi kädessä kulkivat huoneessa.

Konsulinna ja Anna nauttivat lasten tutustumisesta. Akilles oli yhdellä kerralla kokonaan voittanut konsulinnaa suosion.

— Niin reipas ja rohkea! ihasteli konsulinna.

Ja Akilles! Hän oli onnellinen. Sillä hän oli tavannut enkelin maan päällä. Hänen silmänsä loistivat. Hän keveästi kosketti Ellan vaaleita kiharoita ja ihaili nauharosettia tytön pääläella. Hän katsoi Ellaa kuin kauan ikävöityä olentoa.

Juuri tämä sama oli se enkelityttö, jonka kanssa hän taivaassa leikki. Silloin kuin laineilla oli kultainen karva ja kaikki oli suurta ja pyhää.

Akilles nauroi ja käsitteli Ellan suurta posliinipäistä vauvaa. Ella oli touhussaan, kun sai niin suurta osanottavaisuutta Akilleen puolelta. Hän yhä enemmän selittämään innostui. Ja lopuksi raastoi esille suuren puuhevoskin. Sekös oli Akilleesta soma kapine! Voi sentään! Ollapa hänellä itsellään tällainen hevonen...!

Sen kuuli konsulinna ja lupasi hevosen Akilleelle.

Tämä oli riemun päivä pojalle. Se kaunis uni oli nyt muuttunut todeksi.

Kun Ella ja Akilles olivat aikansa leikkineet, siirtyivät he katsomaan, miten piit huuhtoivat ison salin lattiaa.

Kaikki taulut, huonekalut ja kruunut olivat verhotut ja maalattu lattia loisti märkänä vedestä. Mutta pian komennettiin välinen ovi kiinni, sillä ruokasaliin ei saanut päästää tomua.

Piti keksiä uusia leikkejä. Ja kyllä niitä Ella osasi. Akilleen tarvitsi vain niin tehdä kuin Ella käski.

Näin kului päivä iltaansa. Ja tämä päivä oli ensimmäinen talvipäivä, sillä maa oli kokonaan valkoseen peittynyt.

Hämärä tuli ja silloin kohta tulet sytytettiin. Akilles teki sen huomion, ettei täällä ollutkaan mörköä. Hän oli vetäytynyt kyökkiin, sillä Ella oli viety jo nukkumaan. Hän istui kyökissä sohvalla ja häntä

nukutti.

Äitiä ei ollenkaan näkynyt. Kun hän siinä istui, painuivat silmät kiinni ja pää nattelosti hervahti alas.

Akilles nukkui.

IV LUKU.

Hautajaisten seuraavana päivänä sanoi konsulinna Annalle:

— Nyt konsulin muistoksi tarjoan minä Annille kodin meillä. Kartanon perällä on leipomo- ja pesutuparakennus. Anni muuttaa asumaan sinne. Minä pyytämällä pyydän, että Anni muuttaa asumaan sinne. Siellä voi Anni vaatteita silittää ja elää niinkuin tähänkin asti. Maksutta Anni sen saisi. Ja polttopuut myös meiltä.

Ah! Sellaista hyvää ei Anna ollut osannut odottaakaan.

Anna silmät ilosta loistavina katsoi leipomoa pihan perällä. Se oli uusi, oli kookas, oli uudenaikainen, oli maalattu. Ja suuret lasi-ikkunat!

Se olisi nyt hänen kotinsa! Kylmänä talvipäivänä saisi olla leipomon pehmoisessa lämpimässä...

Anna kiitteli ja niaili.

Mutta tästä päivästä alkaen tuli Anna sellaiseksi suosikiksi konsulinnalle, jollainen tavallisesti on jokaisella rikkaalla rouvalla, mikä huolehtii kuolemattomasta sielustaan. Sillä konsulin kuoleman jälkeen tuli rouva uskonnolliseksi. Pappeja kävi hänen luonaan vieraisilla. Köyhäinhuoneelle ja orpolasten kotiin hän usein ruokavaroja lähetti.

Niin muutti Anna Bergin leipomoon. Annasta tuli pian kaikkien muidenkin rouvien suosikki, jotka kävivät Bergissä. Sillä konsulinna ei unohtanut puhua heille Annasta. Kertoi, kuinka se on uuttera. Ja lapsensa aina niin siististi pukee ja itse puhtaissa kulkee.

Akilleen enkeli-historian muisti konsulinna myös rouville kertoa osotteena Akilleen hienosta mielikuvituksesta. Ja kaikki aina huudahtivat siihen:

— Oi miten kaunista!

Kahvipusseja, sokuriharkkoja, ryynejä, siirappipulloja kantoivat piit Annalle rouvien lähettäminä. Sillä rouvat olivat ihastuneita Annan hienosta pojasta.

Anna muisti aina käydä kiittämässä ruotsiksi rouville. Ja silloin hän aina huudahti:

— Oi miten herrasväki on minulle hyvä!

Molemminpuoliset sympatiat vain kasvoivat.

Akilles oli kuin lumoutunut uudesta asemastaan.

Ella oli enkeli. Bergin ruokasali oli taivas. Ja päivät päästään oli vain leikkiä, laulua, soittoa.

Akilles ei kaivannut mitään muuta kuin — merta! Meri oli hänen lapsen sieluunsa kiinni kasvanut. Sillä niin monta vuotta yksinäisyydessä se oli ollut hänen ainoa toverinsa. Sitä hän oli äidin huoneen ikkunasta katsellut, ihailut, silloin kuin kaikki muu hänen ympärillään oli yksitoikkoista ja ikävää.

Mutta näistä ikkunoista ei nähnyt ollenkaan vettä ... sitä rakasta vettä.

Ellaa ruvettiin talossa leikillä enkeliksi kutsumaan. Konsulinnasta oli se niin kaunista...

— Ella olisi Akilleen hyvä enkeli...

Siinä ajatuksessa oli konsulinnasta hienoa runollisuutta, oli hurmaavaa sopusointua.

— Jos ne sentään ovat sisar ja veli...! Niin täyttäkööt toisiaan!

* * * * *

Näin kuluivat Akilleen ensi kuukaudet Bergissä. Sitte tuli vielä vapaampaa.

Muutamana päivänä huomasi Akilles toisen pienen pojan vastaisen talon portilla. Se vaani siinä jotain lymyten. Nyt se nousi kuin kissa piilostaan ja viskasi kivellä häntä. Kivi sinkoili Akilleen ympärillä, joka juoksi pakoon Bergin sisäpihaan.

Mutta tapaus oli niin jännittävä, että Akilleen täytyi mennä uudelleen portille katsomaan kivittäjäänsä.

Taas se viskasi häntä kivellä ja taas pakeni Akilles.

Seurasi vielä sama meno kolmas kerta.

Sitte tuli outo poika Akilleen luo, otti häntä kädestä ja sanoi:

— Sinä et olekkaan katurakki?

— Mikä se on? kysyi Akilles.

— Ne ovat huonosti puettuja, likaisia poikia, joita minä viskaan kivellä. Ja kun kivi sattuu heihin ja he itkevät, nauran minä. Se on niin hauskaa!

— Mutta kivihän käypi kipeälle!

— Niin se pitääkin käydä! Ei se ole synti niitä kivittää. Ne kivittävät takaisin. Ja ne ovat huonoin ihmisten lapsia.

— Etkö sinä enää viskaa minua kivellä? kysyi Akilles.

— En, kun rupeat minun kanssani yhdessä kivittämään katurakkeja. Tule tänne meidän portille!

Akilles meni. Toveri oli vastapäätä asuvan kauppaneuvos Fellmanin poika. Ja nimi oli Jori.

Näin alkoi Akilleelle uusi hauska tuttavuus. Jori ja Akilles vaanivat sitte yhdessä kivi kädessä "katurakkeja".

Sattui sitte kerran Jorin heittämä kivi muutamaan ryysyiseen raukkaan. Se oli ensi kerta Akilleen nähden. Tuo poika, jota lyötiin, ontui ja huusi hirveästi.

Mutta Jori nauroi, riemusta hyppeli ja nauroi. Akilles arkana vetäytyi pois. Ja kärsi.

— Sille pojalle kävi niin kipeästi, huomautti Akilles Jorille.

— Niin se pitääkin. Ja nyt me otamme karamelleja.

Jori tarjosi konfekteja Akilleelle, mutta Akilles ei huolinut.

Akilles lähti pois. Sillä hänen korvissaan soi vielä poikarukan huuto.

Mutta Jori jäi paikalle vaanimaan.

Työmiehen pikku tyttö kuletti isälleen työpaikalle kahvia siitä ohi. Jori hyppäsi kuin kissa piilostaan, meni tytön kimppuun ja suuteli tyttöä. Se tyttö oli Alatalon Kaisu.

Tyttö itki. Mutta Jori suuteli toisen ... kolmannen kerran. Sen vielä Akilles näki ja ymmärsi hävetä.

Jori oli Akilleesta pari vuotta vanhempi.

Akilles kertoi Ellalle Jorista.

— Jori on paha poika, vakuutti Ella Akilleelle.

Tästä puoleen Akilles karttoi Joria.

Annaa nimitti Jori niin rumalla nimellä, että Anna kiukusta punastui.

Bergin ruokasalissa liikkui Akilles jo kuin kotonaan. Ja väliin meni isoon saliinkin. Mutta sieltä Lotti-neiti, talon täysi-ikäinen tytär, häntä pois ohjasi.

* * * * *

Anna asui jo toista vuotta Bergissä. Akilles pitäisi saada lukemaan.

Anna puhkasi huolensa konsulinnalle. Se otti heti asian vakavalta kannalta.

— Ymmärtäähän Akilles ruotsia?

— Juu, vastasi Anna.

— Sitte saa Akilles alkaa opetella Ellan kanssa. Ellalle tulee guvernantti ensi kuun alussa.

— Rouva konsulinna on minulle aina niin hyvä. Mutta mahtaneekohan se guvernantti — Anna koetti ääntää sanan huikaisevan hienosti — ruveta Akillesta opettamaan?

— Juu. Kyllä hän. Kun minä pyydän, niin kyllä hän. Se on merikapteeni Engman-vainajan tytär.

Anna kiitteli. Ja kiitteli.

— Oi miten herrasväki on minulle hyvä!

— Kun Akilles on niin siisti ja hieno ja kaunis lapsi, niin annamme hänen opetella ruotsiksi, puhui konsulinna.

Ainoa työ, mitä Akilles toimitti ja mikä oli hänen erikoisvirkansa konsulinnan käskystä, oli ruohon nyhtäminen sekä kivitetyltä katukäytävältä talon kohdalta että pihassa olevasta pienestä puutarhasta. Jälkimäisessä oli piika apuna. Ja siellä puutarhassa oli varjoisaa, oli pieni huvimaja, oli suuri kimalteleva läkkipallo patsaan nenässä keskellä ja sitte marjapensaita ja monellaista muuta suuhun pantavaa. Se työ siellä oli hauskaa.

Mutta kivitetyllä katukäytävällä? Hyi! Taloa oli pitkälti, siis pitkälti myös työalaa. Siellä kadulla oli niin kuuma ja niin ikävä yksin olla. Entäs sitte niin turvatonta!

Siellä ollessaan Akilles toivotonna katseli talon seinällä olevaa suurta peltistä ulkomaan vaakunaa, sen maan, jonka edustaja konsuli-vainaja paikkakunnalla oli ollut ja joka siihen seinään oli unohtunut. Siinä oli pari leijonaa etukäpälat koholla ja jotain muuta käsittämätöntä. Ja korea se oli.

Akilles ei oikein ottanut uskoaksensa äitinsä puhetta, että hän saisi alkaa opetella lukemaan yhdessä Ellan kanssa Engmanin ryökinän johdolla.

Mutta kun Anna eräänä arki-aamuna otti esiin samettivaatteet ja puhtaan kaulustan, ymmärsi Akilles, että nyt se on se kauhea päivä esillä.

— Nyt, Akilles, koulu alkaa.

Se kuulosti pojasta pahalle. Hän pelkäsi aapista. Hän pelkäsi Engmanin ryökinää. Sillä se olisi ilkeä hänelle kuten Lottikin. Niin kuvitteli Akilles.

Kun Akilles oli pesty, pää sileäksi kammattu, vaatteet napitetut ja kengät jalkoihin asetetut, oli hän valmis guvernantin eteen vietäväksi.

Mutta pojasta itsestään oli tämä jotain raskasta, jotain painavaa, jotain painustavaa. Puku tuntui kankealta. Jalkoja poltti kengissä kuumana kesäaamuna. Musta vaatteus imi kaiken auringon lämmön sisäänsä, niin että ruumis hiostui. Ja sitte piti olla niin siivosti, ett'eivät pukimet ryvöttyisi. Niin että hyi!

— Nyt se neiti Engman tuli!

Akilles näki sen pirtin ikkunasta ja ilmoitti äidillekin. Pääkäytävästä se sisälle meni, josta Akilles ei vielä koskaan ollut uskaltanut mennä. Ja sillä oli punainen päivänvarjo ja hienot solkikengät.

Akillesta pelotti.

Anna lähti pojan kanssa ja meni tavan mukaan sisälle kyökin ovesta.

Sisällä salissa olivat konsulinna ja neiti puhelussa. Rouva antoi neidille vähäisiä viittauksia Ellan luonteesta.

Sitte hän huusi Ellan siihen. Neiti alkoi tehdä lähempää tuttavuutta tytön kanssa. Hän nosti hänet syliinsä ja suuteli häntä, nauroi ja lauloi. Teki sitte liverrellen kierroksen huoneen lattialla Ellan kanssa polkka-askelilla, joihin Ella sotkeusi. Ja käski Ellan puhutella itseään "tant-Noraksi".

Konsulinna lähti kyökkiin katsomaan, eikö kahvi olisi valmista tarjottavaksi neidille. Siellä tapasi hän Annan ja Akilleen.

— Jahah! Täällä on Anna. Ja Akilles noin nättinä! Herranen aika, Akilles, kun sinä olet makea kuin sokuripalanen. Mainion korea! Akilles tulee saliin!

Anna työnsi menemään poikaa, joka vienosti vapisi.

— Täällä olisi myös muuan oppilas, puhui konsulinna hymyillen neidille.

— Ai! Siellähän kaunis poika on! huudahti neiti.

Ja hän ihastuksesta löi käsiään yhteen. Musta sametti puki silmää hyväilevästi Akilleen valkoista ihoa ja kiharainen tukka oli sievästi kammattu. Ujouden tuoma puna oli poskilla aivan hurmaava.

— Hän on meidän kartanopirtissämme asuvan vaimon poika. Ja nimi Akilles Tuira.

Konsulinna tunsi itsensä hiukan vaivatuksi.

— Oh! lausui neiti ja nyrpisti nenäänsä.

— Akilles! Tervehdi neitiä!

Akilles löi kantapäänsä yhteen ja kumarsi syvään niinkuin Anna oli opettanut.

— Luulisi herrasväen lapseksi, huomautti neiti merkitsevästi.

Konsulinna kääntyi pois päin ja punastui.

— Ei kai hän minun oppilaakseni tule? Rouva konsulinna laskee leikkiä...

— Kyllä, jos neiti suostuu. Hän ymmärtää ruotsia. Minä lupasin hänen äidilleen neidin opettajaksi.

— Hm. Vai niin.

— Mutta tuleeko neidille liiaksi vaivaa?

Konsulinna toimitti lapset huoneen toiseen päähän. Ella talutti Akilleen kädestä sinne. Ja yhdessä he alkoivat rakentaa puupalikoista Noan arkkia.

— Ei mitenkään, kun rouva konsulinna niin tahtoo... Mutta onkohan se Ellalle sopivaa...? Rouva konsulinna ymmärtää minua...

— Ella on Akilleen hyvä enkeli...

Konsulinna jutteli nyt juurta jaksuen neidille enkeli-tarinan.

— Oi miten kaunista! huudahti neitikin.

— Pojalla on hieno runollinen fantasia, huomautti konsulinna lopuksi.

— Ylen hieno! myönsi neiti.

Ja se enkeli-tarina sovitti paljon Akillesta neidin silmissä.

* * * * *

Loppukesän koulutti neiti Engman Ellaa ja Akillesta Bergissä.

Nyt oli tullut jo syksy.

Aarne-pastori oli mennyt kihloihin Lotti-neidin kanssa. Sen tapauksen johdosta, sillä Aarne-pastori oli kaikkien kaupungin herrasnaisten lemmikki, oli konsulinna luvannut sydämessään tehdä jonkun erikoisemman hyvän työn.

Mitä hän sitte tekisi? Sitä hän oli miettinyt monet iltayöt.

Sitte yht'äkkiä välähti hänen aivoissaan oiva tuuma: kustantaa Akilles kaupungin ruotsinkieliseen valmistavaan kouluun! Siinä koulussa oli kolme luokkaa ja sitä piti muuan papin leski parin sisarensa kanssa. Tyttöjä ja poikia, kaikki säätyläisten lapsia, siellä oli oppilaina ja käytyään tämän kurssin menivät pojat ruotsinkieliseen lyseoon ja tytöt ruotsinkieliseen tyttökouluun. Molemmat olivat kaupungissa.

Tätä valmistavaa koulua kutsuttiin "Vesterstrålen tantein kouluksi".

Anna sai toimekseen ensi päivänä saattaa lapset koululle. Siellä niitä jo olikin herraslapsia koko parvi, jonka piit olivat sinne ohjanneet.

Pojat olivat polvihousuissa, olivat nappikengissä, olivat samettijakuissa, olivat väljissä puseroissa leveine valkoisine nauhoineen. Tytöt taas lyhyissä hameissa jalat ahtaalle puristettuina punaisiin tai sinisiin tai mustiin sukkiin. Koko puku kuin vauvalla, joka vasta on lelukaupasta ostettu.

Tämä lauma oli punaposkista, oli ruusuhuulista, oli hienoihoista joukkoa. Huomasit siinä siemenen nousevaan vallasluokkaan.

Ja tähän parveen joutuisi nyt Akilles!

Anna oli hyvin arka. Voisiko Akilles täällä menestyä?

Mutta toiselta puolelta hänen mieltään hyvittikin, että tällaiseen seuraan pääsisi Akilles.

Voisiko Akilles menestyä? Siinä oli kipeä kohta.

Anna katsahti luottavasti Ellaan. Hänhän se on Akilleen hyvä enkeli. Ollut jo kauan sitte. Niin olkoon täälläkin! Olkoon Akilleen suoja! Sillä Akilles ilman Ellaa on sentään kovin outo tässä joukossa.

Tuossa keskilattialla johtajatarta odotettaessa isotteli jo ennen koulussa olleita poikia. He tarkastelivat pilkallisin silmin uusia tulokkaita ja kokivat saada niitä ujostelemaan.

Jori Fellman, joka myös jo ennestään oli koulussa, osotti kumppalilleen oikein sormellaan Akillesta. Ja sitte molemmat nauroivat.

Anna punastui, mutta Akilles häpesi. — Se Jori on sellainen rakki!

Ja Annan sisus kuohui. Hän asettui Ellan ja Akilleen kanssa aivan huoneen loukkoon odottamaan. Ja nyökäytteli ystävällisesti päätään tervehdykseksi piioille, joita hän tunsi.

Mutta kaikkien niidenkin silmät pysähtyivät Akilleeseen. Ikäänkuin olisivat kummastelleet:

— Tuleeko sekin tähän kouluun?

Anna hätäntyi. Akilles pyysi äitiään että lähdettäisiin pois. Mutta Anna ei kuullut. Hän seisoi kuin kivettynyt loukossaan.

V LUKU.

Akilleella ei ollut laukkuja niinkuin muilla tanttein koulussa kävijöillä. Niissä ne toiset kantoivat kirjansa, kynänsä ja muut pienet tarpeensa. Ellallakin se oli ja olikin oikein taideteollisuuskapine. Sen oli tehnyt Lotti-täti.

Akilles kärtsi laukkuja äidiltään. Mutta mistäpä äiti sen antoi? Niin sai Akilles kulkea laukutta. Mutta se oli pojasta pahaa. Ja hän itkeskeli siitä.

Viimein keksi äiti keinon. Hän sai konsulinnalta vanhan, karkeasta hamppuvaatteesta tehdyn kassin, jota oli käytetty torilla kaloja ostettaessa. Äiti ratkoi sen, puhdisti, leikkasi, ompeli kokoon uudelleen. Kaunis siitä ei tosin tullut, mutta ei aivan rumakaan. Muotopuoli oli hiukan ja kylkeen täytyi panna pienoinen paikka.

Mutta kun Akilles seuraavana aamuna Ellan ja lapsenpiian kanssa, joka joka kerta vei ja nouti Ellan, meni kouluun, oli hänelläkin laukku.

Lotti neiti oli makuukamarinsa ikkunassa puoleksi vielä alaalla olevan ikkunaverhon takana valkoisessa yörojijssä, kun lapset kouluun menivät. Hänpä makeasti nauroi Akilleen laukulle.

Akilleen askeleissa oli tänä aamuna tavallista enemmän reippautta. Hänestä tuntui, että nyt on hänkin muiden tasalla, kun hänelläkin on laukku. Usein muisti poika sitä kupeelleen katsoa ja sen asemaa laitella.

Kun ne pojat siellä koulussa välitunneilla eivät olleet yhtään hänen kanssaan, paitsi muuan kykyrä Uno Ström, joka istui hänen vieressään samassa pulpetissa ja oli köyhän käsityöläisen poika, oli Akilles kuvitellut, että sentähden ne eivät häntä huoli joukkoonsa, kun hänellä ei ole laukkuja. Ja juuri siksi, niin juuri siksi Akilles nyt pani tuohon laukkuun niin suuren arvon, että se täytyi huomata ulkopuolellekin.

He tulivat koulukartanoon. Ovia ei vielä oltu avattu. Siellä pihalla odottivat lapset. Piika saattoi ainoastaan portille asti. Ja kääntyi siitä takaisin.

Kun Akilles pääsi muiden joukkoon, heitti hän taas laukkuunsa ylpeän katseen, jossa lapsellinen mielihyvä oli niin voimakas, että se veti lähellä olevien poikien huomion puoleensa, kun ne tuossa varttoivat sisäänkäyntiä. Oli siinä Jori Fellman ja muita toisenluokkalaista.

— Ka — laukku! huudahti Jori Fellman.

Samassa iski hän kiinni Akilleen laukkuun. Muut nauroivat.

Jori kiskoi Akilleelta laukkuja. Akilles reutoi vastaan. Mutta Jori repäsi yht'äkkiä. Hihna katkesi. Akilleen kirjat ja kapineet lensivät laukusta kartanolle.

Jori pisti laukun päähänsä ja juoksi sen kanssa ympäri pihaa kielen suusta ulkona. Yleinen riemu ja nauru seurasi Joria.

Akilles tunsi, että nyt hänen piti tapella. Hänen pieni kalleutensa oli häneltä revitty ja häväisty. Hänen huulensa verestivät, hänen kasvoihinsa nousi synkkä suuttumus ja hän ampasi Jorin jälkeen. Hän rynnisti kovaan juoksuun, saavutti Jorin ja koko painollaan heittäytyi sen selkään. Jori lensi siimalleen ja hänen kasvonsa tahraantuivat multa. Siihen hän jäi lepäämään Akilleen alle, joka häntä pieksi ja potki.

Meteli oli synnyttänyt hälinää. Johtajatar oli huomannut tapauksen lopun ikkunasta ja kasvot hehkuvina hän riensi ulos. Siellä tarttui hän tiukasti Akillesta tukasta ja puhui julmistuneena hänelle:

— Vai sinä täällä tällaisia esimerkkejä näytät muille lapsille ja pilaat ne!

Johtajatar työnsi edellään Akillesta kyökkiin. Siellä piika vitsoi pojan hänen käskystään.

Kun Akilles oli piesty, pakotettiin hän pyytämään Jorilta anteeksi. Sitte Jori sai mennä kotiinsa, hänellä kun vuosi nenä verta. Jorin mukana lähetti johtajatar Jorin mammalle kirjeen, jossa hän ivasi konsulinna Bergin "päänpistojä", se kun "katulikka" laittaa hänen kouluunsa.

Akilles erotetaan koulusta, oli kirjeen lopussa.

Muut lapset olivat jo luokassa. Akilleskin vietiin sinne. Kun hän tuli, tarjosi Ella hänelle kirjat, jotka Ella oli koonnut kartanolta. Samalla hän heitti Akilleeseen niin säälivän katseen, että se lämmitti Akillesta aina sydänpohjaan asti. Se oli toveri, se ainoa!

Johtajatar varoitti tapauksesta.

— Akilles on syytön, keskeytti Ella rohkeasti.

Johtajatar hämmästytti.

— Mitenkä niin, rakas Ella?

— Hän on syytön! uudisti Ella lujemmin.

Akilles katsoi Ellaa. Se oli paljon enempi kuin toveri.

— Kuka sitte on syyppää? kysyi tantti.

— Jori.

— Miten hän?

— Hän ryösti Akilleen laukun.

— Entä sitte?

— Repi sitä. Ja Akilleen kirjat lensivät maahan.

— Missä se laukku nyt on?

Akilles jo rohkastui. Muuan poika iloinen irvistys naamassaan haki laukun eteisen loukosta, jonne sen pojat olivat potkineet.

Johtajatar nähtyään laukun ei voinut muuta kuin nauraa, niin se oli hassunkurinen hänestä.

Se Akillesta karvasteli, että tanttikin lasi leikkiä hänen laukullaan.

Akilles meni, tempasi käsi vavisten ja itku kurkussa laukun tantin kädestä, juuri kun hän sitä pilkallisesti tutkien levitteli ja tarkasteli.

Samassa katosi poika ulos laukkuineen. Ja jätti jännittävään hämmästykseen sekä Vesterstrålen tantit että koko koulun.

— Sellainen poika! kirkasi johtajatar ja pyörtyi.

Ellakin lähti. Hän juoksi itkien Akilleen jäljestä.

Mutta Akilles meni jo kaukana.

Koulusta oli lähetetty Ellaa noutamaan. Ja yksi tunteista talutti takaisin itkevän tytön.

Johtajatar oli jo selvennyt.

— Miksi Ella sinne meni? kysyi johtajatar hajuvesipullo nenänsä alla.

— Minä olen Akilleen hyvä enkeli, vastasi Ella ja hänen silmänsä itkuisinakin leimahtivat.

Johtajatar muisti tuon enkeli-tarinan. Konsulinna oli sen hänelle monesti kertonut.

Mutta luokka nauroi Ellalle. Johtajatar komensi täyden hiljaisuuden. Sillä tuo enkeli-tarina oli harmillinen. Hän ei ollut ottanut sitä ollenkaan lukuun. Konsulinnan kanssa voisi olla tiukka edessä.

Mutta tapausta suurentaakseen antoi hän luvan koululle.

— Tantti ei nyt jaksa hyvin. Ja saatte luvan.

Johtajatar laahusti hajuvesineen huoneisiinsa. Mutta koulu lähti hajalle pelonalaisena.

— Mitä tästä tulisi? kuiskailtiin.

VI LUKU.

Akilleen iloisimpia olopaikkoja suviseen aikaan oli kaupungin sisäsatama. Siellä oli pieniä höyryveneitä, jotka luikkivat edestakaisin potkureillaan vettä porautellen ja höyryä koneestaan pihisten. Siellä oli myös jaaloja, jotka kuljettivat kaupunkiin halkoja, ja lastilotjia, joilla ulkosatamasta tavarat tuotiin kaupunkiin. Ranta oli täynnä kauppiasten tavaramakasiineja. Mutta uljaimpana niistä kohosi kaupungin tullihuone.

Suviseen aikaan kaupungin melkein koko liike keskittyi sisäsatamaan, joka oli pieni ja ahdas ja matala. Sekin oli vielä saarien ja luotojen täyttämä, niin että ainoastaan pienet alukset pääsivät kaupungin rantaan asti. Se oli todella onneton satama sellaisen vilkkaan merikaupungin satamaksi. Se olisikin kokonaan mataloitunut, ell'ei sitä olisi kaivettu ja kuopattu, perattu ja puhdistettu. Mutauslaitos siellä työskenteli suvet läpeensä, mutta satama mataloitui, mataloitui suuren joen alas kulettelemaasta hiekasta.

Ulkosatama oli väljä merenselkä, niin väljä, että sinne olisi voinut ankkuroida laivoja sadottain.

Toisinaan niitä oli siellä puoli sataa.

Sisäsatama oli kaupungin poikain hausimpia olopaikkoja kesäiseen aikaan. Sinne Akilles nytkin meni. Laukkunsa hän viskasi kaupungin ojaan.

Satamassa juuri odotti joukko merimiehiä arkkuneen isossa veneessä laivan kapteenia, mikä vielä viipyi kaupungilla.

Ihastuksella silmäili Akilles vanhaa tuttavaansa: vettä. Se varhaisimman lapsuuden paras toveri, se

armas, rakas meri...

Oi miten sen näkeminen nyt virkisti! Ja siinä muiden merimiesten joukossa oli Bergin monivuotinen renkikin Matti Kela, se entinen Matti, joka Annaa oli kosinut. Välillä oli Matti ollut merillä ja taas viime vuonna renkinä Bergissä. Joten oli Akilleen kanssa hyvä tuttava.

Akilles meni Matin puheille.

— Tietääkö äitisi nyt sinua kaivata? kysyi Matti.

— Ei tiedä.

— Me mennään laivaan. Tule mukaan! Illalla pääset pois.

Matti sanoi sen vain koirankujeissaan.

— Ottaisitteko? kysyi Akilles innoissaan.

— Otamme.

— Oikein totta?

— Totta, totta. Tule tähän minun viereeni istumaan. Iltaan asti saat olla. Pääset höyryaluksella takaisin.

— Voi tulen kyllä!

Samassa saapui kapteeni. Matti kysyi kapteenilta luvan, saisiko poika tulla katsomaan laivaa.

— Onko se Kelan poika? kysyi kapteeni.

— Ei juuri minun.

— Kenen sitte?

— Sen miehen, jonka laivaa kapteeni kuljettaa, vastasi Matti ja nauroi.

Kapteenikin nauroi ja myöntyi. "Pallas", johon oltiin menossa, oli Bergin kauppahuoneen laivoja.

— Kela pitää pojasta huolen!

Akilles otettiin veneeseen, joka lähti ulkosatamaan. Muutaman meriarkun päällä istui Akilles. Aamullinen suuttumus siinä kokonaan haihtui pois ja hän nautti olostaan. Nuo merimiehet olivat herrahtavampia kuin tavalliset työmiehet. Sinervää ulkomaan verkkaa oli useimpien puku ja monella musta parta kaunisti ahavan ja päivän ruskottamia kasvoja.

Olipa matkaa soudettavana ulkosatamaan, missä laiva oli. Sisäsatamasta tultiin ensin kapeaan salmeen, minkä molemmiin puolin oli laaja puutavaraliike ja oikealla rannalla suuri tervahovi, mikä oli kaupungin kuuluisuus, sekä höyrysaha, jonka omisti kauppaneuvos Fellman. Muuten oli sahoja ja tehdaslaitoksia useampia ympäristössä.

Kun oli pitkä salmi soudettu ja Akilles nähnyt niin paljon uutta sen molemmilla rannoilla, aukeni eteen rannaton meri. Jo salmen ulkosuussa oli meren makua. Laine jo siinä oli verkkaisempi ja laajempi, tuuli jo siinä tuntuvampi, ilma kosteampi ja hengittää tuorempi.

— Meri! Meri! huudahti Akilles, kun suuri sininen vellova lakeus oli venheen keulan etupuolella.

Nyt hän näki meren silmästä silmään, sen suuren soman vesikentän, mitä hän ennen pienen kamarin ikkunasta yksinäisyydessä oli rakastanut. Se suuri kun oli ollut hänen ainoa toverinsa. Mutta silloin se kuitenkin oli ollut seurana noin niinkuin etempää. Se oli pitänyt häntä pikkaraista ulohtaampana itsestään kuin ylimys ja mahtava ikään. Mutta nyt se tempasi hänet suoraan syliinsä, se hengitti hänen otsaansa ja huokui hänen suuhunsa. Se suuri! Se suuri!

Tuota vettä oli niin kovin paljon. Ja vene hyppi ylös ja alas, ylös ja alas aalloilla.

Miehet soutivat. He eivät ymmärtäneet panna mitään huomiota meren käynnille. Yhtä kyytiä mentiin "Pallaksen" kylkeen.

Akilles näki laivoja ... suuria ... suuria laivoja!

Hän kapusi sydän lyöden Matti Kelan kiinni pitelemänä vaaralliset köysiraput laivan kupeella ja pääsi

kannelle.

Täälläpä oli näkemistä. Akilles ihmetteli. Tunnin takaa hän jo kiipesi mastoon. Hän nousi ensimmäiseen mastonliitokseen asti. Sydän takoi sieltä katsellessa ja ohimoissa kivisti.

Kas kuin se laiva oli soma kapine! Niin paljon nuoria, rautoja, purjeita ... ja noin se siirteli itseään tuulen muassa ankkureissaan hiljalleen, mutta kuitenkin tuntuvasti!

Akillesta syötettiin ja kestettiin. Kapteeni antoi hänelle englantilaisia leivoksia ... kahvetti ja piti hyvin hyvänä... — —

Laivan oli määrä lähteä iltapäivällä matkoilleen. — Minne asti? kysyi Akilles.

— Sinne kauas, kauas, vastasi kapteeni ja viittasi kädellään hyvin etäälle.

Vastustamaton halu voitti Akilleen. Tämän päivän hän oli meren kanssa leikkinyt. Ja se lupasi paljon hauskaa. Hän ja meri kuuluvat yhteen...

— Kapteeni on hyvä ja ottaa minut mukaan, pyysi Akilles.

— Eihän toki!

— Juu, herra kapteeni.

— Mutta mitä sanoisi äiti?

— Niin ... äiti...

Akilles jäi mietteisiinsä.

— Minä kirjoittaisin hänelle, vastasi hän sitte rohkeasti.

— Ei, hyvä lapsi. Se on mahdotonta. Ei me ryöstetä lasta äidiltään. Ja sinulle tulisi hirveän ikävä vielä.

Akilles alkoi itkeä. Sillä hän muisti tappelun koululla. Ja hän pelkäsi.

— Saat tulla niin pitkälle kuin "Kotka" meitä hinaa. Siinä höyryaluksessa pääset sitte pois.

Kapteeni meni. Kohta alettiin nostaa ankkureita. Silloin laulu ilmoille kajahti:

Meripoika se merta seilailee ja seilejänsä reivailee. Falerii, faleraa, falerallailee ja seilejänsä reivailee.

Italian ihanat immetkin
ne käyvät meripojan sylihin.
Falerii, faleraa, falerallailee
ne käyvät meripojan sylihin.

Englannin parhaissa tansseissa
niissä meripoika saa valsata.
Falerii, faleraa, falerallailee
niissä meripoika saa valsata.

Sen laulun oppi Akilles heti ulkoa. Sillä se laulu oli hänelle vereen menevä. Se laulu nosti hänen pienet aivonsa kuohuksiin. Siinä oli voimaa. Siinä oli reippautta. Siinä oli tuulta ja hänenkin pienelle sydämelleen tulta.

Akilles meni miesten joukkoon. Ja lauloi mukana. Oikein sydämensä pohjasta asti hän lauloi mukana.

Ja nyt lähdettiin!

Höyryalus veti vitkaan suurta laivaa, jonka perämaston iso purje ja pari halkaisijaa auttoi menoa. Raitis tuuli puhalteli. Meri kävi. Köydet ritisivät. Kuohu tohisi laivan keulassa.

Tuossa sivuutettiin ensimmäinen majakka. Sellainen lankkutorni yksinäisen kallion laella. Vienoa savua leyhyi aluksesta laivaan, kierteli sen purjeissa hetken ja sitte haihtui.

Akilleesta tämä oli jumalallista menoa. Semmoista hauskaa, jota hän ei ollut voinut aavistaakaan...

Yhä enemmän karttui purjeita laivaan. Vedet olivat jo väljemmät. Purjeet tuulta täynnä. Kävi kova suhina ja sohina purjeissa. Vesi keulan edessä korkeana vaahtona kuohui. Laiva kiiti kuin suuri kotka

levitetyin siivin.

Jo heitettiin hinauskaapeli laivasta pois. Höyryalus jätätti itsensä laivan sivuun ja pysytteli siinä niin kauan, että sen perämies kävi lähtölasin juomassa kajuutassa.

Nyt pitäisi erota...

— Missä on Akilles? huusi Matti Kela.

Syntyi hämminki. Etsittiin poikaa. Ei löydetty.

Kapteeni jo kiivastui. Koko laivan väki komennettiin hakemaan poikaa. Katsottiin ruumasta, merimiesten ruffista, etsittiin kajuutasta.

Viimein löysi kokki pojan kajuutasta sohvan alta ja veti hänet säärestä pois.

Akilles kirkui ja rukoili saada jäädä laivaan.

— Ne piiskaavat, hyvä kapteeni. Herra kapteeni antaa minun jäädä tänne...!

Akillesta ei kuunneltu. Hän heitettiin höyryalukseen. Poika itki. Häntä hirvitti palata kouluun sinne suureen, kauheaan kidutuslaitokseen.

Signaalilipuillaan laiva lausui hyvästin kotikaupungilleen.

Kahdenpuolinen voimakas hurraahuuto syntyi, kun laivat erosivat. Lakkeja heilutettiin. Huudettiin. Laulettiin. Punaisia merimiesnenäliinoja kieputeltiin.

Vielä välkkyi laivan peräpeilin kultaus. Sitte hävisi...

Akilles itki, itki. Sinne meni "Pallas." Sinne ... sinne...

VII LUKU.

— Äiti! Äiti! Antakaa minun ruveta merimieheksi! rukoili Akilles äidiltään kotona.

Annalle oli kerrottu tapaus koululla. Omassa piirissään oli se herättänyt huomiota kaupungissa. Johtajatar oli käynyt konsulinna luona. He olivat tulistuneet toisilleen. Kun johtajatar oli aikonut panna Akilleen pois koulusta, oli konsulinna ilmoittanut, että silloin eroaa Ella koulusta vapaaehtoisesti. Sillä Ella ei voi olla koulussa, jossa totuuskäsitemiten sotketaan. Totuus- ja oikeuskäsitemite! oli konsulinna huudahtanut. Ja samalla voi koululta lakata kaupungin rahallinen kannatus, oli rouva Berg lopuksi jyrkästi sanonut.

— Ella on tantille totuuden paljastanut. Ja käyttäytynyt niin urhokkaasti sorrettua puolustaessaan, että minä tulinkin liikutetuksi sen kuultuani, puhui konsulinna.

— Mutta entäs kauppaneuvoksetar Fellman? kysyi johtajatar.

— Eufrosyne on sivistynyt ihminen. Ei hän raakuutta puolusta.

— Kuka oli raaka? Hän! Tuo poika tuolta...

Johtajatar osotti pihalle.

— Sitä emme saa ollenkaan kummastella. Mutta sitä meidän täytyy kummastella, että vanhat sivistyneet ihmisetkin tahtovat olla sellaisia...

Johtajatar ymmärsi. Hänellä tulivat vedet silmiin.

— Hän minua syvästi loukkasi. Ehkä syvemmin kuin nyt rouva konsulinna. Minun turvattoman naisen päälle saa katurakki hyökätä ja rouva konsulinna pitää, että se juuri niin kuuluu hyvään järjestykseen.

— Tantilla on täysi oikeus rangaista Akillesta siitä, että hän on tanttia loukannut. Mutta ei siitä, että Jori Fellman käyttäytyi sopimattomasti.

— Siis Akilles jää kouluun? Se on konsulinna tahto?

— Niin on.

Johtajatar lähti kyöneleet silmissä.

— Se on taas se enkeli-historia, joka tässä kummittelee, huokasi johtajatar itsekseen eteisessä.

Annakin meni konsulinna puheille.

— Eikö liene, rouva konsulinna, parempi, ett'ei Akilles menekkään enää sinne hienoon kouluun? kysyi Anna.

— Kuinka niin?

— Kun ne toiset sitä siellä pilkkaavat ja härnäävät.

— Joo. Mutta kyllä Akilleessakin on ollut syytä.

— Lie ollut. Minusta tuntuukin, ett'ei hän sinne sovi, hän kun on köyhä ja huono.

— Tahtooko Anna puolustaa lapsensa uppiniskaisuutta?

— En tahdo puolustaa. Mutta muuten minusta tuntuu, että minun lapseni on liikaa siellä herraslasten joukossa. Ne voivat siellä vastakin torata ja tapella, kun hän on siellä. Antaa pojan pysyä säädysään.

— Anna panee liian suurta painoa tuohon tapaukseen. Ja alkuhan on Jori Fellmanin. Jori on liiaksi hemmoteltu. Tietääkö Anna, että Jori kotonaan suutelee piikoja aivan mammansa läsnä ollessa.

— Sillä lailla! Ja piiat...

Anna punastui. Se puhe katkesi siihen.

— Mutta Akilles oli typerä, kun loukkasi tanttia, huomautti konsulinna.

— Eihän rouva konsulinna vihastu, jos minä jätän pojan pois koulusta. Minun mielestäni on päivän selvää, että häntä siellä halveksitaan. Enkä sitä tahtoisi. Minullekin on lapseni rakas...

— Se on väärää äidin rakkautta, joka ei ymmärrä lapsensa etua. Kyllä minä pahastun, jos Anni ottaa pojan pois. Hyvinkin pahastun, sillä minähän pojan sinne hommasin. Ja Akilles on hyvin lähellä minun sydäntäni. Ei se mitenkään sovi. Anni noutaa Akilleen tänne.

Anna meni hakemaan. Akilles kovasti pelkäsi. Konsulinna rupesi ankaraksi.

— Kuule, Akilles! Sinä olet tapellut ja ollut hyvin typerä koulussa, olet loukannut johtajatarta. Jos Jori tai joku muu sinua siellä lyöpi tai muuten loukkaa, niin juokse pakoon. Mutta tapella et saa. On hyvin hyvä, kun osaa olla nöyrä. Ja nyt minun nähteni äiti sinut piiskaa täällä!

Akilles lensi tulipunaiseksi. Annakin oli liikutettu. Mutta konsulinna soitti palvelijan ja käski hänen tuoda vitsat.

Ne tuotiin. Mutta Anna ei niitä ottanut.

— Minä ymmärrän tässä asiassa enemmän kuin Anni. Tahtooko Anni piiskata? kysyi konsulinna.

Ei vastausta.

— Ell'ei Anni piiskaa, niin sitte saa Anni ottaa pojan pois koulusta. Mutta samalla pitää Annin muuttaa pois meiltä.

Anna säikähti. Hän itki ja piiskasi Akillesta, joka ei ääntä päästänyt. Poika oli löylystä päästyä kuolemankalpea.

— Nyt on kaikki unohdettu. Ja huomenna Akilles kouluun! sanoi konsulinna.

Anna lähti pojan kanssa. Seuraavana päivänä piti Annan viedä Akilles väkisin tanttein kouluun. Johtajatar kokosi kaikki lapset juhlasaliin. Hänenkin hurskaassa sydämessään vielä kuohui.

Akilleella veret hehkuivat. Johtajatar kutsui hänet pöydän tykö. Siellä sai hän tehdä anteeksipyyntön ja suudella Joria.

Lapset ja Anna katsoivat päältä. Jorin kasvoilla oli ilkkuvaa ivaa. Mutta Akilles värisi kuin hyvin kylmässä.

Anna häpesi hirveästi. Mutta Akilles salvattiin koko päiväksi pimeään arestiin.

Tantin hurskas sydän tyyntyi. Mutta hän ei voinut salata itseltään, että hän tahtoi tuolle pienelle pojalle kostaa. Sentähden kaikki tämä komento. Ketään muuta ei hän olisi arestiin salvannut.

Siellä Akilles ensin itki. Mutta tyyntyi pian. Sillä saihan hän täällä olla erillään noista ilkeistä. Ja muistella eilistä! Muistella eilistä laivassa oloa! Herranen aika kun laivassa oli ollut hauska...! Kun olisi saanut jäädä kokonaan sinne...!

Niin. Hänestä tulee merimies, joka saa reippaasti laulaa ja komeasti soutaa. Hänestä tulee merimies. Jos ei nyt, niin sitte —

Kun johtajatar iltamyöhällä meni päästämään poikaa pois arestista, kuuli hän sen siellä hyräilevän "meripoikain laulua".

Hän kuunteli. Ja painoi sydäntään kauhusta. Sillä poika lauloi aivan hävyttömästi.

Tantti löi ovelle. Akilles säikähti ja vaikenä.

— Saat olla vielä tunnin siellä siitä rumasta laulusta! huudahti tantti.

Vastaukseksi kuului oven takaa kimakka itku.

* * * * *

Niinkauan kuin meri oli auki, muisti Akilles "Pallasta" ja lauloi "meripoikaa".

Toisinaan hän meni Matti Kelan äidin luo.

— Onko Matti kirjoittanut? kyseli Akilles muorilta.

— On.

— Mitä on kirjoittanut?

— Että merellä on hauska, kun on pää kirkkaana ja mainio ruokahalu.

— Entä sitte?

— Ett'ei ole maailmassa niin iloista ammattia kuin merimiehen.

— Sen minäkin uskon, vakuutti Akilles täysi-ikäisen varmuudella ja vihelteli.

— Etkö sinäkin mene vielä merelle? Vai tuleeko sinusta herra?

— Ei tule herraa. Merelle menen, merelle, merelle... "Meripoika se merta" j.n.e. lauleli Akilles eukolle ja lähti miehevänä.

— Pikku konsuli, naureskeli ämmä Akilleelle.

VIII LUKU.

Pokkitörmällä kosken rannalla oli "iso koulu", joksi rahvas kaupungin lyseota nimitti. Kaupungin pääväestölle se oli vieraskielinen, ruotsinkielinen kun oli. Kaksikerroksinen kivitalo se oli. Vaikutukseltaan katsojaan jyrä ja totinen. Ja suhteet hämmästyttävän koruttomat. Enemmän muistutti sotaväen kasarmia kuin tieteen temppeliä. Mutta siltikin kaikessa rumuudessaan se oli kaupungin uhkeimpia kivitaloja. Eikä niitä ollut monta. Tämä rakennus edusti kaupungissa tiedettä. Ehkäpä taidettakin. Se oli ja sen piti olla kaupungin hienous.

Akilles oli matkalla tähän hienoon linnaan. Sillä taas tänä päivänä oli määrä ottaa uusia oppilaita "isoon kouluun". Itsestään vetäytyivät raskaat eteisen ovet kiinni, kun niistä kuljettiin. Eteisessä oli paljon pientä väkeä. Tuossa oli kuvernöörinkin poika.

Olipa täällä suuremmoisempaa kuin siellä tanttein koulussa. Suojat olivat väljät, kiviseinät paksut, ilma puhdasta. Kun suuria kiviportaita kuljettiin toiseen kerrokseen, kaikuivat seinät ja suurentivat äänen.

Äiti ei kehdannut tulla ensinkään mukaan. Mutta konsulinna oli etukäteen esitellyt Akilleen rehtorille. Ja rouvat olivat hankkineet hänelle koulussa vapaapaikan.

Vahtimestari käski uudet tulokkaat rehtorinkansliaan. Siellä Akilleskin toimitti asiansa. Rehtori heitti poikaan pitemmän katseen, kai muisti, että tämä on se rouvien "nero". Rehtorin kultasankaisissa silmälaseissa oli arvokkuutta.

Luokkahuoneissa toimitetun kuulustelun jälkeen julisti rehtori pääsevien nimet ja lausui ensiksi erityisellä merkityksellä: Akilles Tuira.

Akilles punastui hirveästi. Mutta rehtori hymyili hänelle hyvin ystävällisesti. Ja kaikki nuo maisterit, jotka olivat kovin arvokkaannäköisiä herroja, useimmat silmälasiniekkoja ja joillakin jo päälaki paljas, katsoivat samalla häneen. Hän oli yleisen huomion esineenä.

Kun Akilles pääsi kotiinsa, meni hän kohta ilmoittamaan asian konsulinnalle. Hän tuli ruokasaliin. Siellä oli ompelijatar, jonka kanssa konsulinna neuvotteli uudesta puvusta.

Konsulinna avasi ison salin oven ja vei sinne kanssaan Akilleen. Siellä oli joukko rouvia, sillä nyt oli konsulinnan tavallinen vieraspäivä.

— Ai! Siellä meidän lemmikkimme tulee! huudahti kauppaneuvoksetar Fellman.

— Akilles, meidän Akilles! lausui eräs rouva, jota Akilles ei edes tuntenut.

— Kun niin erinomaisella tavalla vastannut jok'ikiseen kysymykseen!
Rehtori sitä kadulla minulle äsken kummasteli, puhui tantti Vesterstråle.

— Me emme saa laiminlyödä niin lupaavaa kykyä, sanoi lopuksi varmasti konsulinna, jonka silmät säikkyivät innostuksesta.

Tantti Vesterstråle puhui nyt Elias Lönnrotin kovaonnisesta nuoruudesta.

— Ajatellappa, että Akilleestakin tulee joku suuri merkkimies! Niin, niin, lopetti hän vakuuttavasti.

— Hänestä tulee! Hänellä on niin hieno fantasia, elävä sielu ja kaunis ulkomuoto. Hän on hämmästyttävän intelligentti lapsi. Muistakaa sitä enkeli-illusionia! Se on luova fantasia, joka sellaista kuvittelee, puhui Nora Engman, Akilleen ensimmäinen opettaja.

Akilles tunsu itsensä päättään pitemmäksi. Tämä kaikki ylistys hänen itsensä kuullen!

— Ja sellainen kaunis ääni kuin hänellä on! lisäsi tantti Vesterstråle.

Akilleen piti nyt laulaa rouvasväelle. Tantti Vesterstråle määräsi laulettavaksi Runebergin "Lähteellä".

Nora Engman säesti pianolla.

Laulun loputtua apploderasivat rouvat. Akilles ymmärsi kiitokseksi kumartaa.

Neiti Nora sulki Akilleen syliinsä ja suuteli otsalle ja puhui ja oli innostunut...

— Minun rakas oppilaani! Sinusta tulee vielä suuri mies!

Tantti Vesterstråle taputti Akilleesta pehmeästi poskelle ja sanoi:

— Meidän pikku Elias Lönnrot.

Akilles sai leivoksia. Sitte hänelle määrättiin ruokapaikat rouvien kodeissa eri viikonpäivinä.

— Mutta ahkeran sinun, Akilles, pitää olla. Hyvin ahkeran. Ja silloin me kaikki sinua rakastamme, neuvoi konsulinna.

Akilles heitti rouville hyvästin ja sai poistua. Ruokasalissa onnitteli häntä Ella. Konsulinna oli niin neuvonut. Ella oli hyväksytty tyttökouluun.

Akilleen mieli oli kevyt ja kirkas kuin auringon säde.

Tällä viikolla Anna sai rouvilta vastaanottaa hyvin paljon ruoka-aineksia. Sillä he kaikki tahtoivat

avustaa "suuren miehen" alkua.

Ja ruokakiertonsa aloitti Akilles jo tällä viikolla. Siellä kodeissaan rouvat näyttelivät Akillesta kaikille kuin jotain ihmelasta. Ja aina sanottiin lopuksi:

— Hänestä tulee suuri mies. Niin on rehtori sanonut.

Rehtori oli kaupungin henkinen soihtu. Häntä täytyi uskoa. Mutta hän nyt kuitenkin ei ollut tuota sanonut.

Joka herrastalon, missä Akilles ruokaili, vinniltä haalittiin kaikki vanhat vaaterojut Akilleelle. Siinä oli monellaista ruumiinpeitettä sekä miehen että naisen. Suurissa nyyteissä niitä Akilles äidilleen kuljetti. Äiti suuren osan kaikessa hiljaisuudessa möi narikkaämmille.

Suuresta miehestä oli ensi aluksi tehty lumpunkeräilijä.

* * * * *

Oli tullut jo seuraava syksy. Akilles oli toisella luokalla. Samaten Uno Ström. Ja Jori Fellman, joka oli jäänyt toiseksi vuodeksi samalle luokalle.

Aamulla kun ei vielä oltu koulun ovia avattu, istui aina Akilles yksinään ulohtaampana muista tikapuiden puolapuulla puettuna Bergin konsulivainajan vaaleasta suvipalttoosta pienennettyyn nuttuun.

Luokalla oli hän aina hiljainen ja viihtyi välitunnitkin pulpetissaan läksyjään valmistellen. Muut ympärillä räyhäsivät, pitivät isoa suuta ja väliin häntäkin nykivät. Mutta hän kärsi nöyränä kaikki.

Tästä ahertamisesta ja alistumisesta olivat seurauksena ja palkkiona korkeimmat arvosanat todistuksissa.

Rouvat siitä riemuitsivat.

— Hänestä tulee suuri mies! Niin on rehtori sanonut.

Toisinaan kun kaikki muut olivat ulkona pallon lyönnissä, hiipi Akilles yksinäisessä aivan hiljaisessa luokkahuoneessa ikkunan luo. Ja katseli merta. Hänen luokkansa oli toisessa kerroksessa. Sieltä oli aivan avonainen näköala merelle. Hän näki laivat ulkosatamassa, näki ensimmäisen majakan, näki koko hurmaavan meren syyspäivän valjussa valossa.

Hän unohtui sitä katsomaan. Ja "meripoika" tanssi säveleinä, hiljaisina, pidätettyinä säveleinä hänen suustaan.

Voi miten hän sentään oli vieras tässä herrasseurassa!

Mutta hänestä tulee suuri mies. Ja nöyränä hän hiipi paikalleen kirjansa ääreen.

Seuraavalla tunnilla heillä oli historiallista lukemista. Se käsitteli kreikkalaista sankaria Akillesta. Akilleen sielussa somasti sointui, että hänellä ja sillä suurella oli yksi ja sama nimi.

Kun tuli tunti, selitti rehtori Akilleen luonnetta, mitenkä se oli suuri sankari. Pojat henkeä pidätellen kuuntelivat. Jokainen heistä tahtoi olla Akilles.

Ja kun tunti loppui, lähtivät he huimina kosken rannalle painimaan.

Jori huusi mennessä, että hän tahtoo olla Herkules. Oppikirja ja rehtori yhdessä olivat loihtineet lapsukaisten sieluun Akilles-raivon.

Kummasti sykähti uljaalta Akilles Tuirankin sielussa. Hän oli suuren sankarin kaima. Ja suuri Akilles oli meren jumalattaren poika. Häntäkin meri helli.

Akilles hiipi hiljaan ikkunaan merta katselemaan. Silloin joku korkealla äänellä hänen takanaan lukee:

— Akilles liehui kuin ärsytetty jalopeura karjassa. Hänen vaunujensa akselista tippui verta ja aivan istuimen reunoihin asti pirskuivat pisaroita ylös. Kohta Skamandrovirran vedet punastuivat verestä ja hänen kätensä raukesivat murhaamisesta...

Akilles kääntyi katsomaan. Se oli Uno Ström, joka luki.

— Hyi miten paljon verta! huudahti Akilles ja hirmustui kuvittelultaan.

Samassa käytävästä ryöpsähti sisään suuri melu ja korkea huuto:

— Huomenna on Aleksanterin päivä ja silloin näytetään "katurakeille", kuka on Akilles.

Se oli Jori, joka huusi. Samassa iski hän hajakantiset kirjansa pulpettiin ja kaivoi taskustaan hoikan nuoran, minkä nenässä oli lyijykuula. Alkoi sitä sitte kädessään pyörittää, niin että nuora mennessään kuuluvasti vihelsi ja lyijypala kiivaassa kulussaan näytti yhtenäiseltä lyijykehältä.

Tuossa nuoran vinkumisessa oli jo jotain toisia kiihottavaa ja se ääni pian kokosi rohkeimmat Jorin ympärille.

Jori otti kouran täydeltä taskustaan konfekteja ja viskasi ne luokan lattialle.

Pojat niitä kilvan hakemaan. Mammaltaan sai Jori taskurahaksi joka viikko viisi markkaa. Muuten oli Jori luokan oikea luoja ja komentaja. Samalla hän oli nyt sen väkevin mies.

— Teidän, pojat, pitää huomenillaksi laittaa itsellenne tällaiset plätkät, komensi Jori.

— Minä kyllä laitan, sanoi varmasti Uuno Ström, joka jo ymmärsi, miten miesten joukossa pitää olla.

— Uuno on poikaa. Jos tekin muut olisitte sellaisia, kehni Jori.

— Minäkin laitan! Ja minä...! Ja minä...! kuului nyt yhtenä huutona Jorin ympäriltä.

Jori huomasi Akilleen pulpetissaan nenä kiinni kirjassa. Hän hiipi hiljaan takaa Akilleen luo ja karjasi huimasti:

— Entä Tuira? Se on haudattu nauris! Vaikka on muka Akilles.

Samassa sai Akilles selkäänsä aika läimäyksen. Akilles säikähti, hypähti pystöön ja sopersi:

— Minusta pitää tulla suuri mies. Niin tahtoo konsulinna.

Sitä seurasi yleinen hurja nauru.

— Ja minä! Ja sinusta tuleekin suuri mies minun kämmenissäni, keskeytti Jori Akilleen.

Samassa hän iski yhä vimmatummasti Akilleesta. Mutta nyt poskelle. Lisäksi seurasi kolme potkua.

— Ei suuri mies säry, vaikka veivataan, pilaili Uuno Ström.

— Se fröökinä on niin pehmyt! huusivat toiset.

— Kyllä minäkin laitan, sopersi Akilles hienosti peräti säikähtäneenä.

— Tuirakin on poikaa, vaikka onkin suuri mies, ivaili Jori.

Seurasi yleinen naurun räjähdys. Kyyneleitä oli Akilleen silmissä, kun hän istui takaisin pulpettiinsa. Ja siinä hän alkoi itkeä.

Jori meni ja löi toiselle korvalle, niin että veri syöksähti Akilleen nenästä.

Akilles itki niin että hänen hento ruumiinsa vavahteli ja koko poika näytti katkeavan siihen paikkaan.

— Kuule! Ei täällä saa marista, muuten me annamme vielä selkään. Ei meidän joukossamme saa olla akkoja, varoitti Jori.

Mutta samassa Jori muutti käytöstä ja lähti ulos huoneesta.

Nyt rohkeni joku mennä Akilleen luo.

— Miksi sinä aina olet muista erilläsi? Sentähden se sinua löi, puhui tuo toveri.

— En minä voi tapella, puolusteli Akilles ja ja lisäsi:

— Sen on konsulinna minulta kokonaan kieltänyt.

— Pyh konsulinna!

Akilles silmäsi hämmästyneenä puhujaa.

— Ne rouvat sinua vain turhaan kiusaavat. Mutta meidän mukana on hauskaa. Me lyömme ja tappelemme. Sellaisista tulee suuria miehiä, mutta ei nuhjuksista. Muista Herkulesta! Ja suurta Akillesta! Lähdetkö huomenna meidän mukaamme?

— Minä lähden, vastasi Akilles, jonka ajatusmaailmassa oli yht'äkkiä tapahtunut vallankumous.

Rouvat siirtyivät Akilleen sielussa syrjään ja sijalle astui Herkules ja suuri Akilles. — —

Kun koulupäivä oli loppunut, julistettiin huomiseksi lupa, koska oli keisarin nimipäivä.

Toinen luokka sitte keskuudessaan päätti huomenillalla kokoontua kirkkotorille, mistä joukolla lähdetäisiin "katurakkeja" tapaamaan.

Akilles päästyään kotiinsa haki ensiksi lyijykuulansa, minkä hän kesällä Nuottasaarelta kasakkien patterista oli löytänyt. Alkoi sitä plätkäksi takoa.

Tästä lähtien hän meluaisi, räyhäisi, suurena esiintyisi, heikompiin härnäisi. Sillä hän ei enempää jaksaa olla pilkattuna. Hän tahtoo olla väkevä ja voimalla uljaava kuten suuri Akilles.

Ne, jotka aina läksynsä osasivat, olivatkin sellaisia ujoja ja heikkoja ja muiden pilkattavia. Mutta hänpä ei ole enää sellainen arka ja ahertava kuin tähän asti. Kun hän tulee kouluun, niin lennättää hän kirjansa pulpettiin ja kehasee miehevänä kaikkien kuullen:

— En taaskaan täksi päiväksi ole mitään lukenut.

Hirveä sankariraivo kiehui Akilleen aivoissa. Hän tahtoo olla suuri Akilles! Ja se se olikin oikea suuri mies, koska hänestä vuosituhansien takaa kerrotaan. Ja sellainen tappelijaa ett'ei vertaa!

Seuraavana päivänä illan hämyssä juoksi Akilles kirkkotorille kourassa kunnioitusta herättävä plätkä. Eilisen iltapäivän hän sitä laittoi syömättä, juomatta. Yölläkin se plätkä hänen aivoissaan kummitteli aseena, joka kaasi sata "katurakkia".

Siellä torilla oli jo toinen luokka. Eilen ne Akillesta häväisivät, mutta nyt hyväksyttiin mukaan. Ulommaksi hän ensin ujona jäi, mutta Jori viittasi joukkoon.

Jori järjesti kaartinsa. Itsekullekin jakoi hän kouralla konfektejä suuresta pussista, sillä Jori oli päivän kunniaksi saanut mammalta kymmenen markkaa. Sen rahan hän oli uhrannut makeisiin, joita nyt syötti luokkalaisilleen. Mutta itse hän pisti hienon paperossin suuhunsa. Ja sytytti sen herrasmiehen komeudella. Muut sitä hämmästyivät. Jori oli ollakseen. Plätkät tarkastettiin.

— Voi mutta Tuirallapa on miehen ase! Kärki terävä kuin hiottu keihäs! Kaikista paras! Vaihtanut on poika luontoa! Näin sinusta tulee suuri mies. Minä olen Herkules ja sinä saat olla suuri Akilles!

Jori suuteli Akillesta ja antoi uuden erän konfektejä.

Juhlavalaistusta sytytettiin lyseolla. Valovirta leveni, laajeni tummaa kirkkoa kohden, mikä jäi pimeään varjoon, kun torin kupeella lääninhallituksellakin juhlavalaistus sytytettiin. Kolmikulma sieltä ylhäältä tapulista helähteli kuutta.

Poikajoukko astui torilta alas kirkkokadulle. Puhuttiin kovalla äänellä, vingutettiin plätkiään, kolistettiin kivitatuun saappaiden korkorautoja. Sisäinen povissa liekehtivä sankarituli näin aluksi ulos leimahteli.

Talojen edustalla oli huikaisevan valoisaa. Uuden rohtolan ympäristö ui punaisessa bengalitulessa. Ihmisryhmiä meni ja tuli.

Puiston kohdalla oli pimeämpi.

— Nyt "rotat" tulevat! huudettiin sen pimeästä povesta.

Samassa karkasivat esiin "katurakit". Ne olivat pieniä, mutta tanakoita pojannaperoita Vaaran puolelta kaupunkia. Nyt iskettiin yhteen. Auta armias! Lyötiin nyrkeillä, lyötiin plätkillä toisiaan. Kiviä lenteli koko seutu sakeana. "Rotat", herraspojat, näyttivät voittavan, sillä heitä oli enempi.

Jori otti ja antoi lyöntejä. Hänellä olivat jo kasvot verissä. Suuri "katurakki" häntä peittosi.

Akilles ehätti apuun. Hän oli kuin hurmiossa. Koko voimallaan lähetti hän plätkänsä "katurakkiin". Samassa kuului kauhea huuto:

— Silmä meni! Saatanan rotat!

Akilles ehti nähdä verta tulvanaan vuotavan. Hän ja kaikki "rotat" juoksivat henkensä takaa pois.

Poliisi tuli paikalle ja korjasi lyödyn, joka verenvuodosta hoiperteli.

Koko yön hirveissä omantunnon tuskissa oli Akilles. Miten raaka hän oli ollut! Miten paljon pahaa hän oli tehnyt!

Ehkä vievätkin hänet vankilaan.

Mutta kun aamu tuli, meni Akilles itse rehtorille tunnustamaan. Asia oli hänelle jo ilmoitettu, mutta lyöjää ei tunnettu.

— Sinäkö, Tuira? kummasteli rehtori.

— Niin, itki Akilles.

— Mikä sinut villitsi?

— Minä tahdoin olla se suuri Akilles, josta rehtori niin paljon puhui ja joka oli kova tappelija.

— Niin. Sinulla on komea nimi... Rehtori jäi kovasti miettimään. Hänkö se oli alun antanut tällaiseen likaiseen tappeluun, hän, joka oli vain pohjiaan myöten oppilailleen esittänyt muinaiskreikkalaista sankari-ihannetta Akillesta.

— Mitä nyt sanoo konsulinna Berg? Tämä on sinulle hirveä asia.

— Eikö herra rehtori rankaise?

— Minä esitän asian psykologisesti opettajakunnalle. Sen asia on tehdä päätös.

Akilles sai mennä. Välitunnilla supatteli Jori Akilleen korvaan. Hän esitteli, että lähdetään koulusta päästyä sovittamaan lyöty. Se on muuan ajurin poika. Jori lupasi hankkia rahat.

Mutta muuten ei saisi Akilles Joria sekoittaa ollenkaan asiaan. Akilles lupasi sen Jorille.

Ja kun koulupäivä oli lopussa, lähtivät Jori ja Akilles etsimään lyötyä.

Akilles syleili häntä ja pyysi anteeksi.

Tämä suostuikin sovintoon, kun Jori lupasi hankkia kipurahoiksi viisikymmentä markkaa.

Opettajakokous erotti Akilleen kuukaudeksi koulusta.

* * * * *

Siinä on meidän *suuren* miehen alku! huudahti Bergin konsulinna asian kuultuaan.

— Minusta on poika aina ollut kuin suuren pahantekijän alku. Sellainen äksy ja tuittupää! kiivasteli Lotti, pastorin rouva.

— No, no Lotti! kielteli konsulinna.

— Mamman pitää lopettaa kokonaan sen pojan holhoaminen. Hirveää kun sellaista nyt kaupungilla puhuvat, että se on Bergin konsulinnan kasvattipoika, joka on lyönyt. Sellaista häpeää!

— Poika tulkoon tänne!

Samassa konsulinna soitti palvelijan sisälle ja lähetti hänet noutamaan Akillesta.

Mutta Ella ehätti ennemmin. Ellalle oli Akilles hyvin syvästi katunut. Hän oli itkenyt ja Ella oli itkenyt.

Kun Akilles tuli, oli hän tulipunainen ja hätääntynyt. Häntä vielä enemmän vaivasi se, että huoneessa oli Lotti-rouva.

— Mitä nyt, Akilles, olet tehnyt? kysyi konsulinna.

Ei vastausta.

— Mitä olet, Akilles, tehnyt pahaa ja rumaa?

Ei vastausta.

— Miten tyhmä hän on! huomautti Lotti.

— Etkö aio minulle mitään vastata? kysyi konsulinna.

Akilles oli vaiti, mutta kauheasti häpeissään.

— Kuule, poika, oletko myykkä?

Konsulinna alkoi kiivastua. Poika oli vaiti.

— Herrainen aika, miten äksy sinä olet! Jaa, Akilles, minun täytyy sanoa, että sinä olet hirveän typerä.

Akilles itki.

— Anteeksi, rouva konsulinna, sopersi hän.

— Ei niin vähällä. Me herrasväki olemme tehneet sinulle paljon hyvää ja olisimme tehneet edelleenkin, mutta nyt se on mahdotonta. Sinä häpäiset meidätkin hyväntekijäsi! Lyödä lähimäiseltään silmä puhki...!

— Ei se ole puhki, vaan viottunut, puhui Akilles itkun seasta.

— Vaikka niinkin. Sinunhan pitäisi ymmärtää asemasi, sinun, joka olet kurja, köyhä, viheliäinen raukka. Anna sinä rikasten ja ylhäisten tapella ja riidellä, jos heitä huvittaa, mutta sinä lue läksysi ja ole siivosti. Sinun pitää ymmärtää aina vaieta, aina kärsiä ja aina lukea...

Konsulinna löi kämmenellään pöytään ja kovasti tulistui. Ella tyrskähti itkemään, lensi konsulinnan kaulaan ja rukoili:

— Kultra fammu! Akilles tahtoi vain olla se suuri kreikkalainen Akilles, joka oli kova tappelija. Älä ole liian kova Akilleelle! Muista että minä olen Akilleen hyvä enkeli!

Tuo viimeinen hellytä konsulinnan.

— Aa, se on illusionia illusionin päälle. Hän on sentään kummallinen poika!

Akilles itki. Ella itki. Ja konsulinnakin kuivasi nenäliinalla silmiään. Mutta Lotti-rouva käveli kiivaasti huoneessa ja katsoi suuttuneena Ellaa.

— Jos mamma ei lopeta tätä komediaa, niin minä en koskaan tule enää kotiin käymään! puhui Lotti ja poistui huoneesta.

— Ella kultra! Miten hellä ja hieno sinä olet! Sinun suullasi puhuu minulle taivaan Jumala. Ja häntä minun on kuultava. Minä annan Akilleelle anteeksi. Hän on lapsi-rukka joutunut harhaan. Mitä ne lapsille siellä kouluissa opettavatkin pakanaraakuksia. Suoraan tappelemaan kiihottavat. Kaikki on, Akilles, minun puolelta unohdettu. Mutta mitä sanovat muut rouvat, en tiedä.

Akilles liikutettuna kiitti. Mutta Ella kuiskasi hänelle:

— Saatiinpahan fammu sovitetuksi!

Kun Akilles meni tantti Vesterstrålen luoksi syömään päivällistä, niin ei tantti antanut ruokaa, vaan pani koko iltapäiväksi pimeään arestiin, sinne vanhaan tuttuun komeroon, jossa kukaan muu ei vielä koskaan ollut ollut.

Kun Akilles vuorollaan meni Fellmaniin syömään, niin piiskautti kauppaneuvoksetar Akilleen, sillä hänkin, joka Joria ei vielä koskaan ollut rankaissut, ymmärsi holhojavaltansa Akilleen yli sitä vaativan.

Kun Akilles meni pariin muuhun paikkaan, niin kiellettiin häntä jyrkästi enää koskaan tulemasta. Ja osotettiin kohta ovelle.

Tapaus vaikutti niin Akilleen sieluun valtavasti, että sieltä kokonaan poistui Herkules ja se suuri Akilles verisine vaunuineen, mutta yksin sijalle jäi timanttisilmä, kiharatukka tyttönen, jonka suulla Jumala puhui.

IX LUKU.

Kulumassa oli pitkä pimeä likainen syksy. Oli murrosaika luonnossa, sillä talvi tuloaan teki. Viimeinenkin kukka jo viikkoja sitte lehtensä oli varistanut ja pehmoisena maata pitkin taipunut lumeen ja kuolemaan. Lapista paluumatkalla olevat joutsenet äänekkäinä meren lahden ärjyillä joikuivat. Kylmä laine kohosi korkeana ja terävänä meressä.

Akilles oli nyt kimnasisti. Vielä hän herrastaloissa ruokaverot nautti, vaikka se ruma tapaus vuosia takaperin monta rouvaa hänelle nurjiksi saattoi. Se oli rouvien silmissä riisunut hänen päältään paljon mielikuvituksen hohdetta ja asettanut hänet arkipäiväiseksi köyhäksi koulupojaksi, jota säälistä autettiin kuten kerjäläistä ikään.

Annalla oli niukka ja niuva elämä. Sillä rouvien tarjoojaksi ja kemujen laittajaksi oli kohonnut Seurahuoneella palvellut nuori ruotsikko, jonka posket vielä olivat punaiset ja povi korkea. Anna oli jo liian vanha, sanottiin.

Sentähden uusia vaatteita ei Anna Akilleelle jaksanut saada. Herrojen vanhoihin vaatteisiin sai Akilles tyytyä. Niitä Anna puhdisti ja paikkasi ja pienensi. Kaulassa oli kimnasistilla karttuuninen etu luunapilla kiinni paidassa, luunapilla, joka aina oli niskassa takin kauluksen ulkopuolella. Ja oli hirveän mauttoman näköinen. Se luunappi!

Ruumiiltaan oli Akilles kookas, mutta hento, melkein liian hieno. Kasvoissakin oli vielä paljon lapsellista. Mutta silmissä oli jotain tunteellista hohtoa, joka tyttöjä erityisesti miellytti. Niissä oli ennen aikaista kypsyyttä, joka kai oli seurausta aikaisin kehittyneestä sieluelämästä. Hän jo kirjoitti runoja, oikeita räiskyviä lemmenrunoja. Tätä sielullista ilotulitusta hän poltti salaa ... hyvin salaa ... jollekin ... tytölle, jonka nimenä oli Ensi Lempi.

Oli ensimmäinen pakkasyö ollut. Kadut, jotka vielä eilen pehmoisimmissa lätäköissään vellinä venyivät, olivat roudassa, niin että kenkä niihin kolahti kulkiessa. Oli ollut yö, joka oli ikäänkuin imaissut kaiken syyskosteuden, niin ettei siitä ollut enää märkääkään. Taivaalla olivat pilvet ylenneet. Ilma oli raikasta hengittää. Koko luonto oli terästynyt syksyn velttoudesta, raskaudesta, liasta.

Rantamat olivat peilikirkkaassa jäässä. Se kimalteli ja kiilsi teräsharmaana eikä lumen höytälettä sen lasipinnalla ollut. Se vietteli ja kiehtoi pinnalleen leikkimään.

Koululaisilla silmät loistivat.

— Nyt on mainiota luistinjäättä!

Se oli jokaisen huulilla tervehdyksenä. Ja peilikirkas jää jaloissa liikkeitä yritti.

Mentiin joukolla satamaan koettamaan jään kestävyyttä. Se kesti! Ja nyt luistinlupa koulusta!

Se saatiinkin. Hiiden hoppua tuli Akilleskin kotiinsa. Viskasi kirjansa jonnekin ja haki luistimensa. Otettuaan pari voileipää vastakkain taskuunsa riensi hän rantaan.

Jo oli satama täynnä luistelijoita. Mikä kiinnitti luistimia jalkaansa, mikä polvillaan jäällä sitoi niitä jonkun neidin jalkaan, mikä luistellen työnsi edellään tuolissa istuvaa naista, mikä sujutteli sääriään herrastaviksi "ytterkanteiksi". Jää ensin paukkui uutuudestaan, mutta kohta äänettä antautui nuorison temmelystantereeksi. Pienet pojat ne äärimäisinä luistelivat ja jää tuolla etäällä ulvoi niiden alla.

Tuossa Ellakin tuli kantaen luistimiaan. Hän oli puettu pieneen jakkuun, mikä oli kuin valettu ruumiiseen. Hänen vartalossaan oli jo pyöreyttä, vaikka piirteet eivät olleet läheskään vielä kypsyyteensä päässeet. Mutta silmissä välkkyi jo neidon täysinäinen tunne.

Akilles ehätti luo ja korkeassa kaaressa nosti hänelle lakkiaan. Hän tarjoutui sitomaan luistimet Ellan jalkaan.

Mutta Ella pilkallisesti häntä nauroi jollekin hänen takanaan. Akilles punastui ja häpesi. Hän silmäsi taaksensa. Siellä oli Jori Fellman, joka sipisi hänelle korvaan:

— Olet onnettoman typerä, Akilles! Että kehtaat! Korjaa ensin edes kaulustimesi!

Akilles koetti niskaansa. Siellä se luunappi taas oli karannut palttoonkin päälle. Samassa näki hän Jorin luistelijan kauniissa asussa ja valmiin kavaljeerin pyörityneellä kohteliaisuudella alkavan asetella luistimia Ellalle. Nyt ne molemmat katsoivat häntä ja nauroivat — uuh! — nauroivat...

Akilles luisteli etäälle aivan sulan veden partaalle. Se Jori se samainen on aina hänen

onnettomuutensa!

Mutta sieltä hän palasi muiden joukkoon. Ei hän tahtonut näyttää pahaa tuultaan ... enemmän nauraisivat...

Nyt luisteli Jori käsi kädessä Ellan kanssa. Ellan kasvoilla oli hiukan ujostava hymy, johon Jori vastasi itsetietoisella naurulla.

Paljon ne tytöt Jorista pitivätkin, sillä Jori oli komea poika. Hänen tukkansa oli aalloissa ja sysimusta, hänellä olivat jäntevät ja kauniit lihakset ja kasvoissa verevä tuoreus. Entäs koko nuoressa herrassa sellaista rohkeutta ja varmuutta, mikä teki kainoimmat tytöt aroiksi hänen seurassaan, niin miellyttävää kuin se muuten heistä olikin.

Se oli Pohjolan iloista karnevaaliväkeä koko tuo luistelijajoukko, joka nyt juhli talven tuloa. Talvi paukkuvine pakkasineen, läikkyvine revontulineen, pehmeine lumisateineen ja ärjyvine viimoineen nyt heille ensimmäiset terveiset laitto. Ja he niistä iloitsivat ja nauttivat. Keveällä huvittelulla he sen lumiäijän vastaan ottivat kuin etelän lapset ihanan keväänsä. Ensimmäinen luistinjäät siellä ylhäällä pohjoisessa on vuoden suurimpia merkkipäiviä. Se on nuorison täysriemuinen juhla kuni kesän valoa runsas Juhannus. Silloin nuoret mielet innostuvat, nauttivat, nauravat ja lemмен jumala kauneimpia siteitään solmii. Kuinka monta ensimmäistä rakastumista silloin sattuuukaan! Kuinka monta uinuvaa haavetta tuo kylmä jää jaksakaan kuohumaan nostaa!

Väliin kokoontuivat kimnasistit kehään laulamaan. Ja silloin aina erityisellä huolella haettiin Akilles. Sillä Akilles oli koulun paras tenori. Ja hän antoi äänet. Oli siis kuin johtaja. Siitä Akilles nautti.

Puolen päivän rinnassa ilmoitti Jori jotain salaista kimnasisteille. Se salaisuus kulki miehestä mieheen ja samalla tuli tunnetuksi julkisuudeksi: ulkosataman oluttuvassa kustantaa Jori kimnasisteille kokko-oluet.

Sinne ulkosatamaan lähti liukumaan nuorten herrain parvi kilpaillen kiistellen vimmaisessa vauhdissa. Jäivät tytöt, jäivät lapset, jäi koko iloinen kiistotanner, tämä jäinen kisasilta.

Kauppaneuvos Fellmanin renki ajoi rantaan tyhjiä tervapuolikkaita, joista illan kokkotuli piti poltettaman.

Ella lähti suuttuneena pois. Akilles kiidatti Ellan jälkeen. Mutta kengät olivat niin suuret ja rumat. Eikä hänellä ollut kalossia...

Uskaltaisiko hän mennä Ellan rinnalle...?

Kun Ella näki Akilleen, niin pysähtyi ja sanoi:

— Etkö sinäkin mene?

— En. Sinähän olet minun hyvä enkelini.

Ella naurahti. Akilleella sydän takoi, hermoissa värisi, mutta läpi koko olemuksen kiiti riemun tunne. Tämä oli kummallista kiihtymistä ja arkuutta Ellan rinnalla, tuon tytön, jota hän lapsena oli kantanut käsilläänkin. Miksi nyt tällainen tunneväristys kuin ihka oudon neidin rinnalla?

— Etkö Akilles, olisi hyvä? Minä voin pahoin.

Ella ojensi luistimensa.

— Anteeksi! En ehtinyt.

Akilles otti kumartaen luistimet Ellalta. Mutta tunsu itsensä hirveästi pettyneeksi.

Ella huomattavasti tahtoi kävellä yksin edellä.

— Mikä neitiä vaivaa?

Ella ei vastannut. Mutta julma vastaus tuli itsestään Akilleen sieluun:
Ella rakastaa Joria!

Akilleen korvissa suhisi, silmissä oli kosteaa ja aivot kuumenivat. Ne tuntuivat aivan palavan.

— Etkö sinä, Akilles, juo olutta? kysyi Ella.

— Kuinkas minä, joka olen köyhä, kurja, viheliäinen raukka, vastasi Akilles ja tunsu tyytyväisyyttä, että voi vähän pistellä Ellaa.

Mutta toinen antoi samalla mitalla takaisin:

- Minä annan rahaa, että pääset sinäkin mukaan.
- Neiti suvaitsee maksaa kantopalkan sitte, kun ollaan perillä, piikitti Akilles edelleen.
- Etkö aio koskaan juoda? Sehän on hienoa juoda ... kimnasistin mielestä.
- Minusta on toisinaan hyvin hienoa saada edes syödä...

He kävelivät perätysten kuin rouva ja maitokuski. Oh! Kuin neiti ja kamaripalvelija.

- Oletko, Akilles, vihassa, kun olet niin katkera? kysyi rupeaman takaa Ella.
- Voisinko vihainen olla enkelille, jonka suun kautta taivas puhuu, jonka suu on ruusu, mikä ihanuudessaan pistää, haavoittaa, verille repii...

— Ja nauraa ... lisäsi Ella.

Ella silmäsi taaksensa ja näki Akilleen silmissä kyyneleet. Hän oli siis poikaa pahasti loukannut.

- Älä huoli, Akilles, itkeä! En minä ole pahaa tarkoittanut.
- Itkenkö minä?
- Äänesikin värisee.
- Annatko minulle kantopalkaksi yhden pienen lupauksen?
- Minkä sitte?
- Hyvin pienen.
- Kuinka pienen?
- Että otat lukeaksesi minun tekemän runon?
- Oo! Sinun tekemän runon! Oletko sinä runoilija? No tuleehan sinusta sittekin suuri mies. Olet musikaalinen ja runoilija. Kerrassaan hieno mies!

Samassa Ella katsoi nauraen Akilleen suuria kiillottomia nahkasaappaita.

- Älä henno pilkata! Minusta on pilkka katalinta myrkkyä.
- Mielelläni minä luen sinun tekemiä runoja. Saanko näyttää muillekin? Esimerkiksi farmorille eli niinkuin sinä sanot: konsulinnalle.

Akilles silmäsi synkästi Ellaa: onko se petturi?

Mutta Ella katsoi rehellisesti takaisin.

Tultiin syrjäiselle kadun kulmalle. Jo hämärä. Ei ollut yhtään kulkijaa. Lankkuaita vain heidän sivulla autiona törötti ja toisella puolella oli kuollut makasiini. Hieno sirppi näkyi taivaalla kuuta ja tuuli suhisi ja pilvet juoksivat. Oli sellainen valju ja hyväntahtoinen ilta.

Huumaus kävi läpi Akilleen ja voittamaton tunnekiikko valtasi hänet. Se syöksyi hänen sieluunsa kuin luonnon salattu vastustamaton voima ja löi hänet tulisella tenhollaan: hän puristi Ellaa rintaansa vastaan, puristi ja värisi. Ja Ella tarjosi Akilleelle — huulensa.

Kun he siitä selvisivät, häpesivät he molemmat rohkeuttaan.

- Sinä lupaat lukea minun runoni?
- Lupaan.
- Etkä näytä kellekään?
- En näytä.
- Minä panen sen kivijalkaan ikkunasasi alle.
- Pane.

— Saanko minä sinne niitä toistekin panna?

— Saat.

Ella oli kokonaan voitettu. Akilles riemuitsi. Hän uskalsi vieläkin suudella. Eikä Ella vastustanut.

Kotiportilla otti Ella luistimensa ja liukui pois kuin autuas henki, kuin kaunis uni...

Se oli Akilleelle enkeli, jonka suulla taivas puhui...

Akilles harhaili pitkin katuja ja nautti onnestaan, siitä suuresta suuresta onnestaan, jolle hän oli monta kuumaa runoa kirjoittanut, monta tulista haavetta palavissa aivoissaan sytyttänyt, jolle veri nuori ja lämmin oli vuosia hyrskinyt ja herkkä tunne ujoja unelmia kutonut.

Hän rakasti ja häntä rakastettiin! Ei maalta eikä taivaalta hänellä ollut enää mitään pyydettyä. Kaikki suljettiin yhdeksi ainoaksi ylen ihanaksi tunteeksi: kuustoistavuotisen ensi lemmeiksi.

Tyttö, joka hänen runoissaan kanto nimeä Ensi Lempi, oli nyt tänä iltana ilmestynyt täytenä todellisuutena, oli unelmien ja haaveiden autereisista hämyistä sielun sisimmillä kaukomailla astunut esiin selväpiirteisenä persoonana: Ella Berginä. Hänen lapsuutensa hyvä enkeli oli vaihtunut hänen nuoruutensa keväimen rakastetuksi.

Kokko hulmusi jäällä satamassa. Kaikki herrastytöt olivat jo kotiinsa menneet, sillä hyvä tapa kielsi heitä olemasta pimeään aikana jäällä. Mutta herras-poikia oli runsaasti. Sillä niitä ei tapa sitonut. Jorin seurue iloisena remusi. Lämmintä punssia oli sillä kokon ympärillä saatavissa ja naisseurana oli sillä talonpoikaisia tyttöjä.

Jori lennätti taivaalle jonkun raketin ja toisinaan sytytti punaisen bengalitulen kokontaustalle. Tämä oli suunnattoman hauskaa. Lopuksi Jori käsi kaulassa luisteli muutaman tytön kanssa. Se tyttö oli. Alatalon Kaisu, tumma ja tulinen kaunotar, se entinen pikku Kaisu, jota Jori jo pienenä oli suudellut.

Tähän remuun ja riemuun oli Jori kumppaneineen suin päin uponnut, sillä punssi aivoissa huumasi, kokkotuli pimeässä illassa hulmusi ja nuori veri suonissa poltti ja vietteli. Tämä oli Pohjolan karnevaalin jälkinäytöstä, sen humaltunutta pohjasakkaa. Kun bengalituli punaiseen loimoonsa koko remuavan joukkueen sulki, oli siinä pienoiskuva nähtävänä helvetin lasten kuumista leikeistä palavan tulen ääressä.

Akilleen aivoihin oli iskenyt kaunis ajatus. Hän etsi mukaansa puoli kymmentä toveria, sellaista, jotka eivät olleet kokkopartiokunnassa ja iltayöstä pani hän toimeen serenaadin Ellan ikkunan alla.

Voi miten hän riemastui, kun kynttilät sytytettiin ja kamari tuli valaistuksi!

X LUKU.

Oli tultu seuraavaan kesään. Akilles oli päässyt lyseon kuudennelle luokalle loistavalla todistuksella. Hänen rakkautensa oli terästännyt häntä suuriin ponnistuksiin. Erityistä mielenkiintoa tunsivat Akilles luonnontieteisiin ja matematiikkaan. Niissä oppiaineissa hän oli väittämättömästi koko koulun tunnustetuin kyky.

Ja runoja hän sorvasi. Näitä hän pimeänä aikana suurella huolella iltamyöhällä kuljetti kivijalan koloon Ellan ikkunan alle. Silloin hän hellällä liikutuksella aina jäi seisomaan ikkunan alle ja kuunteli sydän lyöden, kuuluiko rakastetun liikuntaa huoneesta. Kerran kun hän tiesi Ellan yksinään olevan kotona, meni hän myöhemmällä Ellan jo nukkuessa sinne ikkunan alle ja lauloi kumman kauniilla tenoriäänellään oman sepittämänsä laulun:

Tyttö armas! Laulun kuumen laulan. Aatoksissain sua kaulaan. Kulta impi! Sydän, aivot palaa sulle lemmen tulta salaa. Syöntä köyhän älä raasta, mua kuule, haasta!

Hetken takaa ilmestyivät kynttilät ikkunaan. Ella itse valkoisessa yöroijyissä valtavat hiussuortuvansa hajallaan näyttäytyi kuin taivaan enkeli ihanana ikkunaverhon raosta ja heitti hänelle lentosuudelman. Sitte katosi ja tulet sammuiivat. Se oli jumalallinen näkö. Akilles hurmauneena vielä kauan seisoi pimeän ikkunan alla. Akilleeseen teki tämä sellaisen vaikutuksen kuin jos pimeä taivas olisi auennut

hänen päänsä päällä ja sieltä tanssinut esiin valo-olento tähtiä hiuksissa ja silmissä vesien syvyys. Ja se heitti hänelle sinne alas kokonaisen maailman häikäisevää valoa ja sytyttävää lämpöä.

Tuon Akilleen laulaman runon oli sitte Ella pyytännyt saada ja kantoi sitä medaljonginsa sisässä.

Niin, kesään oli nyt päästy. Akilles etsi kasveja ja tutki niitä huvikseen. Sillä erityistä työtä ei hänellä ollut. Häntä oli nimenomaan käsketty suvi levähtämään. Sillä herrasväki antoi taas arvoa Akilleen lahjoille.

Oli Akilleesta kiusallista ja yksitoikkoista. Hän olisi tahtonut suvella tehdä työtä äitinsä ja itsensä elatukseksi. Mutta konsulinna ei sitä sallinut. Akilleen piti levätä. Ja sitte taas talvella kiskoa huimaavat arvosanat. Se oli konsulinna tahto.

Mutta Akilleella oli ikävä. Tovereita ei ollut. Ne kaikki kaupungista olivat vanhempainsa kesähuviloissa maalla. Siellä ulkosatamassa suuressa aurinkoisessa huvilassa, jossa olivat väljät verannat ja uhkeat tornit, suuri puisto ja kaunis puutarha, minkä hiedikkokäytäviä poikasena Akilles joskus oli haravoinut, oli Ellakin viikkokunnissa.

Akilleella oli hirveän ikävä. Sillä entäs itse kaupunki! Siellä olo tuntui yhdellaiselta kuin riihessä hengittäminen vasta tapahtuneen puinnin jälkeen: pölisi! pölisi! Ikkunat keskikaupungilla olivat melkein järjestään liidulla siveltyt tai verhot tiiviisti alas lasketut kuin ruumishuoneessa. Taloja maalattiin ja tuore maali haisi ja kuivi paahtavassa auringossa, jonka säteillä oli polttava voima. Hiekka pilvenä ryöppysi kadulla, kun joku kauppiaan renki lihavalla syöttiläällä, joka oli valkoiseen paitaan puettu punaisine reunusnauhoineen suojaksi itikoilta, ajoi juoksua makasiiniin tavaroita noutamaan tai ajuri viedä kyyssitti laiskalla ruunallaan vesitynnyriä jonnekin taloon. Kärryjen lonkkuessa pirahdi aina vesihelmiä kuumille katukiville ja niiden näkö jo tuorentavasti virkisti lamautunutta kulkijaa. Hyytelöryssä hikeä tippuen kulki katua ylös toista alas, huutaen hoilaten tavaraansa kaupaksi. Kaikkiällä niin laiskaa, väsynyttä, kamalan kuumaa!

Pakoon tätä höyryävää hellettä riensi Akilles ulos kaupungista kukkaretkelleen. Näillä matkoilla oli hän siellä löytänyt oman puistonkin ja oman huvilan sinne laatinut. Se oli kaupungin ulkopuolella lähellä merta pieni männikkö, joka sinne oli jätetty hakkaamatta merimerkiksi kulkijoille. Siellä kasvoi Pohjolan hyvänhajuisin kukka Linnea borealis. Siellä Akilles viihtyi päivittäin. Hän otti mukaansa kaupungista evästä ja siellä söi ja joi. Siellä hän nukkuikin. Sillä hän oli havupuiston laidasta raivannut ja puhdistanut itselleen väljän tilan ja sen sammalilla peittänyt. Siinä se oli hänen huvilansa. Nenäliinansa nosti hän kepin nenään lipuksi liehumaan. Puhdas veden huuhtoma hiedikko oli etupuolella terrassina ja ikivanhat hongat huvilan torneina. Ja Akilleen mielikuvituksessa kasvoi tämä paikka valtavan hauskaksi.

Metsikön vanhojen puiden latvoissa humisi tuuli. Näköalaa kaunisti jalkain edessä lepattava sinervä meri, jonka toista rantaa ei silmä nähnyt. Tämä meri kiehtoi Akillesta lumouksella puoleensa. Hänen täytyi uhrata sille usein laulu-uhri.

"Meri on uljas, sen valtavat hyrskyt uljaita poikia tuudittelee: Retkeilijöille sen mylvivät myrskyt sankarikuntoa kasvattelee. Pilvihin päin valas harjalta laineen syöksyvi suihkunsä loiskuen vaan. Ahti ja Vellamo valtansa maineen laittavat lauluna ympäri maan."

Ja tuolla etäällä näkyi usein suuri purjelaiva olevan tulossa. Se laskei täysin purjein. Se tuli maista, joihin Akilleen kaipuu lensi. Tuolla meren takana on jotain kaukaista ihannemaata, joka häntä puoleensa viittaa.

Kun Akilles tahtoi ottaa jonkun askeleen huvilastaan, niin näki hän koko ulkosataman laivoineen ulompana, sillä peittävä niemenkärki silloin siirtyi edestä. Tämä oli juuri hänelle pyhitetty paikka! Hänen parhaimmat harrastuksensa täällä säveleinä soimaan yltivät.

Akilles riisuutui ja meni uimaan. Siinä rakkaassa vedessään viipyi hän kauan. Uituaan heittäytyi hän lepäämään sammalvuoteelleen seljälleen ja silmät taivasta kohti. Hän näki nyt taivaan sinen ja pilvien juoksun. Harva metsikkö lauloi tuulen säveltä ja sitä säesti linnun pitkä viserrys. Havupuun pihka lemusi, apilas tuoksui läheisiltä niityiltä ja linneat ympärillä huumasivat. Tässä maatessa tuntui Akilleesta kuin näkymättömät kädet siveleisivät hänen ruumistaan erinomaisen hienolla salvalla ja nenään löyhyyttäisivät unettavaa lemua. Tässä oli niin vilpoista, niin, niin ... hyvää! Tässä maatessa sydän löi harvemmin ja keuhkot ottivat väljemmän hengityksen. Vereen seottui sielun sopusointu. Tämä oli unelmien, uinailujen, haaveiden koti.

Tässä kaikki raskas ja ruma hävisi ja sijalle sieluun kohosi tunne, lämmittävä ja hehkuva: hän lempi köyhänäkin rikasta tyttöä!

Tuossa jalkapohjassa suureen puuhun oli hän leikannut koristekirjaimilla: E.B. Ja niiden alla oli A.T.

Hänen kädessään oli "Paul ja Virginia", jota hän täällä usein luki. Sen hellemmissä kohdissa purskahti hän itkuun. Mutta hän itki onnesta ja riemusta.

— Ella! Ella! Kulta, armas, kaunis Ella...!

Akilles antoi ajatuksensa lentää Ellan suuressa tuuheassa palmikossa ja noissa timanttisilmissä, jotka olivat välkkyvät ja kirkkaat.

— Rakkaus! Rakkaus! Suuri ja suloinen rakkaus!

Akilles unelmoi. Hän haaveili olevansa suuri runoilija ja Ella hänen rouvansa. He asuisivat komeassa linnassa jossain etelä-maissa. Sinne ihastuttavana näkyisi syysillan kuu yli kauniin ympäristön, yli hopeisten jokien, kimaltelevien järvien, yli tummien metsien ja hiljaisten niittyjen tuulen levätessä ja lintujen nukkuessa. Siellä marmoribalkongilla ruusujen tuoksussa ja piineain varjossa hän istuisi Ellan kanssa ja kertoisi hänelle sadun kuleksivan köyhän ritarin rakkaudesta linnan neitiin, joka oli uskollinen, vaikka oli niin paljon koettelemuksia. Vieno soitto sisältä kuuluisi. Se kehottaisi lempimään. He syleilyyn vaipuisivat ja lentäisivät avaruuteen ylös tähtiin käsi kädessä...

Akilles nukkui haaveidensa, lämpimän päivän ja kasvien lemuksen uuvuttamana.

Kun hän heräsi tuntien takaa, tunsikin hän itsensä yhtä iloiseksi, kuin silloin ennen pienenä, jolloin hän unissaan oli ollut taivaassa enkelityön kanssa. Taivaasta hän nytkin palasi. Hän oli nähnyt ihmeen ihanan unen Ellasta.

Hänen täytyi saada laulaa lempensä äärettömästä voimasta. Itse hän runoili sanat, itse sovitti sävelen. Mutta kaikki oli hajanaista ja katkonaista ... haaveellista utua. Sillä hän ei löytänyt oikeita sanoja, ei oikeaa säveltä, johon hän olisi ehyenä ja täysinäisenä ensi lempensä pukenut. Hän vain tunsikin sen suurena, valtavana, koko olemusta paisuttavana. Hän kulki kuin sadun ritari suloisesti harhailien ruusukenttää, minkä on istuttanut oma armas ilman teitä ja teiden viittoja.

Aurinko jo laski. Oli aivan tyven. Ei käynyt edes maininkeja. Meri kiehtovana silmien edessä lepäsi suurena, innostuttavana peilinä.

Akilleen täytyi uhrata iltauhri toiselle rakkaudelleen. Hän meni aivan meren liepeelle. Nosti silmänsä sen kaukomatkaiselle siniselälle ja lauloi:

"Meri on kaunis kun mainingit häilyy välkkyen haudoilla sankarien, kaunis, kun taivas ja pilvetkin päilyy tai valot vilkkuvi kalvohon sen, herttas, kun aurinko laskien illoin liekkiä, tulta sen hohdella suo, armas, kun kuutamoa syysöillä milloin sen sinipinnalle siltoja luo."

Kauan Akilles ihaili merta. Sitte hän otti lipun huvilansa katolta ja lähti.

Hän oli onnellinen poika, ja hänellä oli huvila, jonka ei vertaa.

XI LUKU.

Kesä oli taas menemässä. Seitsemännelle luokalle oli jo ylennetty Akilles. Nyt kesäluvan ajaksi hänet oli otettu tilapäiseksi apulaiseksi Fellmanin konttoriin. Itse nyt poika ansaitsi leipänsä. Ja siitä riemuitsi!

Satamassa hän oli usein tavaroita kirjoihin merkitsemässä, kun niitä lastilojista purettiin tullivarastohuoneeseen. Täällä satamassa vintsit vikisivät, höyryalukset pihisivät ja hoilasivat satamatyömiehet.

Ja täällä sai takia tilaan nähdä sitä tavarain paljoutta, jota laivat uljaat läpi koko suven tänne rahtasivat. Olipa siinä jauhoja, sokurikartioita, siirappitynnyreitä, viinejä, tupakkaa, kahvia, teetä, kaneelia, pippuria, etelän hedelmiä, mutta ennen kaikkea suolaa, aivan summattomat määrät suolaa.

Suuren maakunnan tämä kaupunki varusti ulkomaan tavaroilla. Joka ilman suunnalta niitä ostamaan kiidätettiin. Kauppa luisti. Miljoonat kasvoivat vanhojen kauppahuoneiden kirstuissa. Ja uusia äveriäitä syntyi. Mutta Bergin ja Fellmanin kauppahuoneiden yli mennyttä ei ollut. Niiden omistajat olivat kaupungin tunnetuimmat miljoneerit.

Nämäkin tavarat, joita Akilles näki, olivat etupäässä Bergin ja Fellmanin kauppahuoneiden tavaroita. Säkkien ja tavaralaatikkojen kyljissä olivat nuo kaikille tunnetut latinaiset L.B. s.o. Lennart Berg tai G.F. s.o. Georg Fellman.

Ja vielä muutakin näkemistä täällä satamassa oli. Sillä tuossa sivulla oli kokonainen ylimaani leirielämä. Siinä oli pitkiä, kapeita veneitä aina monta kymmentä kerralla. Ne paltamot olivat ylimaiden haaksia, kovien koskien veneitä. Niissä terva ylimaista tuotiin tänne meren rantaan, josta sen piti mennä laajoilla aluksilla vieraihin maihin. Se oli kallista kauppatavaraa se korpimaiden petäjien mahla. Ja sitä se tuo suuri joki tänne kesän kaiken kuljetteli tulisilla tuimilla aalloillaan, sitä ja tukkipuuta, köyhän erämaan ainoata aarretta. Ja niillä köyhän erämaan ainoilla aarteilla ne silti olivat ostetut nämä ulkomaiset tavaravuoret, nämä ylellisyydet, nämä kaneelit ja pippurit, viinit ja herkkuisat hedelmät, nämä jauhot ja suolat.

Tavarastaan sai ylimaani eläjä takaisin niukalti jauhoa, runsaammin suolaa, rippeiksi jotain vaaterihkamaa, mutta kaiken muun piti kaupungin porvari, joka oli vikkeli eikä viinoja säästellyt. Se pulleva porvari oli verimato ylimaani laihoissa leuoissa.

Tämän samean liikeilyn pohjaan oli Akilles tänä suvena tyystisti saanut kurkistaa ja sitä kauhistunut. Se liikeäly oli rikos räivä jotain kymmenettä käskyä vastaan. Mutta porvari nauroi täällä kaupungissa ja ylimaani äijä nauroi myöskin kaupungissa ollessaan, kun aivoissa oli liikaa kauppiaan öljyä. Sillä kalpea nälkä äijältä silloin unohtui...

Näitä tällaisia ylimaani yksinkertaisia nuhjuksia oli Akilleella silmissä joka päivä kymmeniä. Ne olivat niin avuttomia, että Akilleella tuli heitä surku. Olivat kapeaharteisia, olivat ohutlanteisia, kipeäsilmäisiä ja kasvot pelkkää luuta. Mutta karaistunutta, vaikkakin näljän näännyttämää joukkoa.

Ja miten lapsellisen yksinkertaisia! Posetiiviäijän edessä he tanssivat ja satamajätkä heitä narraili. Jotain pumpulivaatetta olivat housut, punaiset olivat puserot, karttuunia oli lakki ja alaston, tuiki päivettyntä rinta hurstipaidan alla.

Siellä veneissään he keppuroivat, joivat, halailivat miehet ja naiset yhdessä mylläkässä.

Tervahanhi ja tervahanhi — sillä nimellä arvotti kaupunkilainen tätä takaliston työmiestä.

Akilleelle heitä nähdessään tuli mieleen siirtomaiden neekeri nivusilla euromalaisen tuoma punainen flanellipalane ja kädessä tulijuomapullo, jolla euromalainen häneltä vaihtoi kantamuksen norsunluuta. Mutta kaupasta oli neekeri iloinen ja euromalainen iloinen.

Yhtä lapsellinen, yhtä narrattava ja tulijuomalle perso oli tämä ruskehtunut tervamies kovin tyytyväisine aivoineen.

Ja noiden poloisten kapeilla olkapäillä kuitenkin lepäsi tämä rikas kaupunki ja sen miljoneerit kipeimmin polkevina...!

Suuret sahat täällä meren rannalla heidän tukkipuunsa sahaivat ja tervahovi laajin maailmassa heidän tervansa nielaisi. Ja he, jotka olivat niin tärkeät tekijät tämän kaupungin elämässä, tuolla veneissään tervassa yltä päätä ryömivät kaikkein pilkattavina. Sillä se oli niin hassunkurista nähdä, kun ylimaani tuli vierailemaan tänne merenrantaan. Ja miten monen kuoleman lävitse he silti tänne saapuivat! Ja miten ahdistavaa oli päästä takaisin sinne kalpeaan nälkäkotiin!

— Voi polonalaisia! huokasi Akilles.

Tämä tervakansa oli etenkin Bergin ja Fellmanin kauppahuoneen liiketuttava. Jo useammassa polvessa olivat nämä näitä nylkeneet, pilkanneet ja viinalla huumanneet.

Akilles kulki veneissä heidän luonaan tuttavuutta tekemässä. Tiedusteli oloja, kyseli elämisen ehtoja. Mutta kaiken puhelun lopulliseksi ponneksi jäi savuava tervahauta. Se oli heidän elämänsä ja lopuksi heidän hiljainen — kuolemansa! Kun se kerran heittäisi savuamasta, niin heittäisi heidän heikko henkensä myös läikehtimästä...

Niin uskoi tervamies. Sillä mitään muuta elämisen mahdollisuutta ei hän nähnyt...

— Ylettykö hanhen kaula solmuun? huusivat usein virkistykseksi heille satamajätkätkät.

Olipa taas Akilles satamassa merkitsemässä Fellmanin kauppahuoneen tavaroita, kun sinne sattui tulemaan patruuni Lennart Berg. Akilles vavahti. Siinä oli Ellan isä, mahtava monen miljoonan omistaja. Siinä hän itse oli ohuessa suvitakissa ja päässä vaalea ulkomaan ruokohattu.

Mutta hän ei ollut Akillesta näkevinäänkään. Eikä vastannut hänen tervehdykseensä. Keppiään

ilmassa viuhtoen meni hän tervamiesten luo. Koko tämä tervakaarti teki hänelle kunniaa kohauttamalla karttuunista lippalakkaa, joka oli ostettu hänen puodistaan. Jos sellaista sattui olemaan, sillä tuuhea tukkakin oli hyvä lakki näin kesäkuumalla.

Tässähän oli se keisari, joka heitä jauhossa ja suolassa piti. Ja sentähden kunniaa hänelle!

Patruuni Berg otti viiden markan setelin lompakostaan ja puhui nauraen muutamalle herrasmiehelle:

— Meillä on täällä kaupungissa niin harvoin sirkushuvia. Mutta me hankimme sitä itse.

Samalla hän valikoi tervamiehistä kaksi ja puhui heille:

— Nyt Kesti ja Keränen koettavat voimiaan. Joka on vahvempi, se saa tämän setelin.

Silloinkos ryhtyivät Kesti ja Keränen painimaan. Toiset kokoontuivat ympärille yllyttämään. Siinä oli satamajätkiä, siinä oli katupoikia ja syrjemässä posetiivin soittaja silmäpuoli ukko, joka patruunin käskystä piti huolta soitosta taistelun aikana.

Akilleskin hämmästyneenä kääntyi päin.

Kesti oli pieni, mutta sukkela keski-ikä mies. Keränen taas suuri, mutta hidas nuorukainen. Asiaan kuuluvalla maulla oli patruuni Berg sankarinsa valinnut.

Painittiin. Ympäriltä ottelijoita usutettiin kuin tappelevia koiria. Ja kaikista kovimmin nauroi ja kiihotti patruuni. Jotain hullunkurista hauskaa siinä oli panna kaksi tuollaista vastakkaista persoonaa käsiryssyyn. Patruuni niin nautti miesten temmellyksestä, että hän ääneensä nauroi. Ilosta hän hikeä pursui ja tuon tuostakin pyyhkäsi hän sitä kasvoiltaan silkkisellä nenäliinallaan. Naurusta hänen pyöreät lihaksensa hyllyivät ohuen suvitakin alla ja hieno vaalea ulkomaan ruokohattu oli siirtynyt takaraivolle.

Miehet ottelivat. Keräsen housunrisat repeytyivät. Siitä se suuttui. Ja lyödä läimäytti suuhun pientä Kestiä.

Mutta herra Berg nauroi ja nautti.

Nyt alkoi miesten kesken vimmattu tappelu. Verta näkyi.

— Soi so! vaienteli patruuni.

Mutta tappelijat lujemmin läiskivät toisiaan. Heidät erotettiin.

Patruuni jakoi hopeassa rahan molempien kesken. Ja lähti hyvin tyytyväisenä itsekseen naurellen pois. Hän kai olikin sitä tarkoitusta varten satamaan tullut.

— Raakalainen! äänsi Akilles itsekseen.

Hänellä sydän inhosta hyppäsi. Mutta Kesti ja Keränen laittoivat saamillaan rahoilla ostamaan viinaa.

Kun sitä saatiin, alkoivat illettävät kemut.

Akilles ei voinut pidättää itseään. Hänen parhaimmat ajatuksensa kokonaan valtasivat hänet. Posket hehkuvina meni hän tervamiesten luo ja alkoi puhua:

— Kansalaisveljet! Minä olen teidän rinnallanne nuori, mutta kuitenkin saanut sivistystä ja sentähden voin teitä opettaa. Tuo mies, joka teitä tappelutti, on rikas, mutta sydäimestään raaka. Ettekö ymmärrä että hän asettaa teidät eläinten arvoon?

— Mitä se nulikka sanoo? kysyi muuan satamajätkä toiselta yhtä kummastuneelta samallaiselta.

Niitä satamajätkiä — hampuuseja — oli siinä tervamiesten seassa laiturilla liuta. Ja ne olivat mukana viinan juonnissa.

— Sanoo että Bergin patruuni on raaka.

— Kuule! Ota kivi ja lyö sitä torveloa!

Akilles säikähti. Mutta hän jatkoi:

— Ja tuo viina, jota te niin suurella ihastuksella juotte, on hirveintä myrkkyä. Terveytenne pilaa, järkenne hävittää, niin että todella tulette eläimiksi humalassanne.

— Kenen se on poika tämä nuori herra? kysyi muuan tervamies.

— Niin nuori herra! Kuka sen isän tietää? Bergin omia ruotilaisia se on ja noin isäntäväkeään haukkuu, vastaa joku jätkä.

Akilles oli tulipunainen. Hän vapisi. Mutta hän jatkoi:

— Ja minä teen teille suuren hyvän työn, kun nämä viinapullot viskaan tuonne mereen.

Akilles tarttui muutamaan pulloon erään tervamiehen kädessä ja yritti heittää sen yli laiturin.

Syntyi kauhea meteli. Hampuusit huusivat, nämä oman kaupungin satamasakaalit:

— Voi helvetti! Viskatkaa se itse yli laiturin!

Pari kovaa kättä heitti Akilleen kiroten veteen.

— Se hukkuu! huusivat tervamiehet hätäillen.

Mutta Akilles oli hyvä uimari. Päästyään veden päälle ui hän rantaan.

Hän oli likomärkä. Mutta sinne rantaan pudistelivat hampuusit hänelle nyrkkiään.

— Tulkaa tänne ... saamaan kuivia ... nauroi tullihuoneen rappusilta tullimies Akilleelle ja viittasi häntä luokseen.

Häneltä sai Akilles kuivia päälleen. Mutta laiturilla oli huima ilo. Siellä ryyppääminen yltyi. Tervamies ja hampuusi kilvan kallisti pulloa. Nämä kestit olivat kokonaan tervamiesten kustannuksella.

Akilles lähti kotiinsa muuttamaan vaatteita.

Mutta tapaus oli tuonut hänen sieluunsa suuren kysymyksen: kuka sen isän tietää?

Ennen lapsena oli Akilles kysynyt äidiltään isästään ja se oli vastannut:

— Akilleen isä on kuollut.

Nyt kun hän pääsi kotiinsa, sanoi hän äidilleen:

— Olisin iloinen, että joskus kertoisitte minulle isästani.

— Mitä sinä niillä tiedoilla teet? kysyi äiti kovasti ja lähti hirveän hätäyneenä ulos.

Tässä oli jotain salaperäistä, ymmärsi Akilles.

Hän pukeutui omiin vaatteisiinsa ja lähti takaisin toimeensa.

Siellä satamassa tervamiehet ja hampuusit hirveässä humalassa verissä päin tappelivat. Täytyi etsiä lauma poliiseja heitä asettamaan.

Tämä oli jälkinäytöstä Bergin patruunin sirkuslystistä.

Mutta Akilleen huomio oli kääntynyt sisäänpäin. Hän mietti, keltä ja miten hän saisi kuulla isästään.

Jo monesti ennen viime vuosina oli hänelle mieleen juolahtanut, että miten paljon helpompaa olisi eläminen, kun olisi isä ja oma leipä. Sillä hän jo hirveästi häpesi ja kärsi tuosta herrastaloissa tehtävästä ruokakierrosta.

Mutta keltään ei hän osannut kysyä. Tästä lähtien kävi tämä kysymys hänen elämänsä arimmaksi salaisimmaksi kysymykseksi.

XII LUKU.

Oli talvi. Oli laskiainen. Oli tämä kevyt ilopäivä, joka meilläkin on säilyttänyt läpi vuosisatain karnevaali-luonnettaan, vaikka paastot ovat loppuneet monta, monta herranaikaa sitte. Täällä ylhäällä pohjoisessa se olikin muodostunut varsinaiseksi kujeilujuhlaiksi. Sillä täällä todellakin leikittiin etelämaiden karnevaalia muutamina vuosina. Niinä vuosina, joina Bergin patruuni parhaimmillaan komeili.

Sää oli nuoskea ja pehmoinen, lumi ei juuri mätää, mutta ei kuivaakaan.

Taivas haalea ja valju, ilmassa jo hyvin ohut kevään haju.

Suuri väkijoukko parveilee patruuni Bergin talon luona. Se on yksikerroksinen pitkä puutalo hyvin hienoine ikkunaverhoineen, katupeilineen ja suuret liput nyt pistettyinä vinnin ikkunoista ulos. Sillä tämä talo on laskiaisjuhlan koti ja sen remun valmistuspaikka. Ja sentähden koko utelias yleisö tänne on tullut. Sillä laskiaisena se täältä on oppinut ilonsa noutamaan. Eikä se nytkään pettynyt.

Jo kuuluu pihalta liike. Portti avataan. Sieltä syöksähtää esiin kokonainen maailma hullunkurisuutta. Akilleskin, joka on katsojain joukossa, kurottaa päätään.

Ensinnä ratsastaa esiin korskuvalla sysimustalla oriilla keskiaikainen ritari. Se ja sen hevonen yltä päätä hohtaa koreaa ja korskaa. Katsojat riemuitsevat. Liikkeistä tuntee Akilles ritarin itse patruuniksi. Hänen jäljessään seuraa kaksi airutta pitkine torvineen, nekin hevosen seljässä eriskummaisissa puvuissa, ja ne "puhaltavat ulos" laskiaisilon. Nyt tulevat nelipyöräiset vankkurit. Niillä ajaa vanha ukko yltä päätä kuluneissa turkeissa viinanassakkaa suudellen. Sillä on hirveän kylmä ja yhä uudelleen se lämpimikseen ryyppää. Vankkureita vetää Bergin viluinen aasi.

Kansa nauraa ja hurraa. Mutta ihastuksella kääntyy se katsomaan loistavia vaunuja, joissa kohokkeella istuen ajaa kevään hengetär. Se on yltä päätä harsoissa, vaaleissa, ohuissa pukimissa. Sen etupuolella on lumivalkoisia ja ruohonvihreitä keijukaisia, lapsia, hienot keihäät kädessä ja niiden piikit kohti edellä ajavan ukon selkää. Ne kuvaavat auringon säteitä, jotka murtavat talven valtaa. Hengettären sivulla seisoo nuorukainen, joka ojentaa tulipunaisia ruusuja neidolle. Neito, hengetär, on Ella Berg ja nuorukainen Jori Fellman.

Akilleen sydämeen pistää sirveän kipeästi. Mutta kansajoukko taputtaa käsiään ja nauttii.

Tämän kevään ryhmän perässä ajaa pitkällä lavalla suuren suuri vene mastoineen, raakapuineen, tervaköysineen, ankkureineen. Se on täynnä iloisia merimiehiä, jotka laulavat ja juovat. Se kuvaa ensimmäistä satamaan saapuvaa laivaa.

Nyt tulee tervamies paltamollaan. Se sauvoo ja sauvoo ylös koskea, mutta on niin humalassa, että aina siimalleen lentää. On muka paluumatkalla kaupungista kotiinsa. Lopuksi rupeaa lyömään korttia veneessään.

Hänen jäljessään ajavat talkoojuhlijat. Ne tanssivat varieteemäisesti eivätkä naiset unohda viskoa hameitaan riittävän korkealle.

Kaikkein viimeisinnä ajavat kaupungin kahvitädit, jotka päätään pudistaen hirvittelevät ajan turmelusta ja juoruavat, miten laskiaista vietettiin. Mutta kahvikulta heidän suussaan makealta maistuu eikä ole unohdettu kissojakaan mukaan ottaa.

Lorun loppu on suuri oluttynnöri, josta jaetaan kansalle niin paljon kuin kerjetään. Bergin patruunin ihailu taivaalle kohoa ja raikkaat naurut hyvästelevät kulkuetta vielä kauan senkin jälkeen kuin se on ohi mennyt vaeltamaan pitkin kaupungin katuja.

Akilleelle kävi Ella sääliksi. Ella oli joutunut kovin huonoon seuraan! Tämä oli paksuverisen rahasaksan paksuissa aivoissa sukeutunut paksu komedia. Ja Ella näytteli siinä pääosaa!

Akilles kärsi hirveästi koko keskipäivän. Illalla hän meni mäkeä laskemaan. Siellä oli koulunuorison laskiaisjuhla. Siellä kai olisi Ellakin.

Oli suuri laudoista ja lankuista rakennettu kelkkamäki kaupungin laidassa. Sen jäädytetty rata oli hyvin pitkä, sillä mäki oli huimaavan korkea. Itse mäki oli kuusilla ja värilyhdyillä kaunistettu ja sen juurella leivosten kauppiat pitivät markkinoita. Teekyökki porisi muutamassa kuusimajassa kupeella.

Aivan mustana kuhisi nuorisoa mäki. Suviansioillaan oli Akilles laittanut itselleen uuden puvun ja uuden päällysnutun. Hänellä olivat kalossit ja hänellä oli päässä kaunis kriminnahkalakki. Ulkomuodoltaan oli hän aivan moitteeton ja siitä hän tunsu itsensä varmaksi.

Tuolla oli Ella. Muutamalta toverilta sai Akilles lainaksi suuren rautakelkan. Hän meni Ellan luo ja pyysi saada laskettaa.

Ella punastui väkijoukon tähden ja heitti tarkastavan katseen Akilleen ulkomuotoon. Mutta Akilles oli yhdellä sanalla sorja. Hän lähti. Ja kuuli, miten hänen tuttavansa nauraa tyrskivät hänelle.

Varoen ja huoltaen lasketti Akilles Ellaa. Hän ei yhtään huomannut, miten ihmiset nauroivat ja miten paljon pilkkaa hänestä tehtiin. Ella sen huomasi, mutta oli luja.

Akilles oli kuin huumautunut. Hän samalla kertaa eli auringossa, suuressa tulella, autereisessa

avaruudessa. Hän ei huomannut syntistä maailmaa, ei pikkumaisia ihmisiä eikä lumista maata. Hän näki vain kaksi timanttisilmää, kuuli hopeankirkasta naurua ja hengitti rakkaimman olennon läsnäoloa.

Mutta kesken kaikkea riemua hän kysäsi:

— Oliko hauska olla kevään hengetär?

— Huh!

— Miten siksi jouduit?

— Pappa pakotti olemaan.

Akilleen teki mieli nostaa Ella syliinsä ja kantaa kauas pois pakosta ja pahasta.

Mutta yhtäkkiä hän havahtui haaveistaan. Hänen edessään seisoi Jori Fellman ja pyysi Ellaa laskemaan.

Jori oli hienossa humalassa. Ella kauhistui ja kieltäytyi. Jori heitti heihin synkän, pilkkaavan katseen ja räjähti nauramaan. Sitte hän poistui.

Ella ja Akilles oli häväisty. Heidän täytyi lähteä pois. Akilles kuohui suuttumusta. Ella häpesi ja purskahti itkuun.

Heidän pois kävellessään kuuli Akilles, miten nauru yltyi. Sitte erotti vain rautakelkkojen piirron jäätyneeseen rataan korvia särkevästi.

He kävelivät sanaa puhumatta. Ella itki. Mutta Akilleen sisässä kuohui.

— Ne halveksivat minua! sanoi Akilles.

Ella ei vastannut. He kävelivät ohi seurahuoneen, missä kaupungin herroilla olivat suuret laskiaisjuomingit. Ikkunaverhoissa erotti hassunkurisia varjokuvia sisällä olevista. Rämisevä soitto helisi ja sitä säestivät nauru ja puheenporina.

— Kerran näin minä haaveillessani kauniin näyn. Minä olin suuri runoilija ja sinä minun rouvani —

— Oh! Älä viitsi!

— Etkö salli kertoa?

— Minä pyydän, ett'et kerro.

Akilles tuli surulliseksi. Maailma musteni hänen silmissään. Hän putosi yht'äkkiä auringosta pimeään, mustaan liejuun.

Hän yritti suudella Ellaa, mutta sai suuhunsa kostean muhvin. Akilleella luonto nousi.

— Etkö jaksaa kohota yli noiden pienten ihmisten? Etkö näe, miten he ovat mataloita nuokin suuret rikkaat, joita tämä rahvas, tämä raaka vulgus kuninkaina palvelee? Etkö näe, että heidän päällään on komeutta ja aistillisuutta, paksua intohimoa ja likaista syntiä? Etkö näe, miten he viinassa uivat ja himoihinsa hukkuvat? Mutta, tyttö, tule minun omakseni! Minä olen kyllä heidän silmissään halpa ja köyhä. Mutta minun povessani on suuren tunteen tulta ja minun aivoissani on kuninkaan ajatuksia. Minä olen runoilija ja minun sielussani asuu mahtava voima. Minulla on ylevä kutsumus. Minä tunnen suurta, jaloa, tunnen miljoonain kärsimykset, mutta myös enkelten riemun! Valtameren syvyydet, taivaan avaruudet minä mittaan muutamassa sekunnissa ja ajatukseni kiittää ohi auringon, ohi tähtien, silloin kun he laskevat likaisia rahojaan. Ajatukselleni sinä annat lennon, tunteelleni sinä annat polton. Tyttö! Tule minun omakseni ja sinä teet minusta suuren runoilijan. Ja minä kohotan sinut aatteen kuningattareksi, hengettäreksi, jonka edessä ei kulje likainen turkkikasa aasin vetämänä ja takana rivo oluttynnyri, vaan ihmiskunnan vapautumisen kevät rahan orjuudesta, himon loasta, pikkumaisuudesta ja kataluudesta. Tyttö! Tule minun omakseni ja tee minusta suuri runoilija, tee ihmiskunnan vapautta puhaltava airut!

He olivat tulleet kotiportille.

— Etkö jaksaa kohota ja kohottaa minua ylös tähtiin? kysyi Akilles.

— Sinun ajatuksesi ovat niin suuret ja jalot. Sinä puhallat sieluuni lennon ja kaikki muu katoaa. Yksin sinä jäät silmäini eteen väikkymään puhtaana, kirkastettuna, suurta tuntevana ja suurta ajattelevana...

— Sinä siis jaksat kohota minun kanssani tähtiin? Ja allemme jää tämä pieni maa...

— Vain sinun parissasi minä jaksan. Mutta kun minä jään yksin, niin minä olen taas pieni ja arkipäiväinen... Ja kestääkö minun rakkauteni...?

— Olenhan minä lähellä. Ja minä noudan sinulle kirjan, joka luontoasi terästä.

Akilles kävi noutamassa Ellalle "Paul ja Virginian".

Sitte he erosivat. Akilles meni leipomoon. Ella hienoon kamariinsa. Koko muu talo oli autiona. Sillä kaikki he olivat laskiaista viettämässä.

Ellasta kävellessään suurissa kuun valaisemissa puolihämymisissä huoneissa, joissa valkoiset kipsikuvat suurten kasvien lomissa silmää häikäisivät, tuntui kuin hän olisi juonut Akilleen sanoista korkeuden maljan. Miten paljon alhaista, halpaa, matalaa sai hän joka päivä nähdä ympärillään? Keskellä loistoa ja rikkautta. Jori Fellmankin, niin nuori kuin olikin, oli paatunut elostelija. Ja hänen oma isänsä varmaan parhaallaan piti kädessään kuohuvaa sampanjalasia ja puhui rivouksia ravintolatytöille. Piit kertoivat herrojen häpeämättömyyksistä... Eikä muulle pantu arvoa kuin rahalle... Nämä paremmatkin ihmiset uivat synnin hiessä eivätkä he olleet oman kuumen verensä herroja... Miten alhaista tämänkin päivän laskiaisilveily...! Hyi miten paljon porttoja...! Miten paljon viinahulluja...!

Mutta Akilleella ovat korkeat aatteet. Ajatuksensa voimalla hän ihastutti, tunteensa tulella hän lämmitti. Hän yksin eikä kukaan muu... Hän on siveellisen puhdas, ylevä nuorukainen ... ja hänen edessään on tulevaisuus, jonka loistoon hukkuu näiden rikkaiden rahan kilinä kuin posetiivin soitto ukkosen jylinään... Hänessä on luonnon alkuperäinen voima, joka vielä latautuu suurena sytyttävänä sähköinä ja kaareutuu yli ihmisten päiden seitsenvärisenä runouden kaarena, mikä ilmoittaa maailmalle vihmaista lämpöistä sadetta, josta kasvaa uusi, puhdashenkinen, korkea-aatteinen sukupolvi...

Ella rupesi voimakkaasti soittamaan pianoa kuutamoisessa salissa näkemättä nuotteja, näkemättä mitään muuta kuin omat vapisevat kätensä.

Sillä hän oli juonut korkeuden maljasta ja hän haaveksi uutta ihmissukua.

XIII LUKU.

Ellan ja Akilleen laskiaisen vietosta kerrottiin Lotti-rouvalle, sillä hänet tiedettiin suvun kunnian ja arvon araksi vartiaksi. Ja ihmiseksi, joka tahtoi kaikkeen sekaantua, kaikki järjestää oman hienoutensa mukaan. Hän oli kaupungin pikkumaisten ihmisten pikkumaisimpain pyyteiden tulitorni, majakka, joka säteili kaikista kopeimpien kuningattarena.

Nyt hän oli pitämässä kotitarkastusta Ellan kamarissa. Ja mitä hän oli löytänyt? Rakkauskirjeitä tusinoittain, runoja satamäärin...!

Hieno pastorin rouva istui sohvalla Ellan kamarissa yksinään ja hämmästyksestä huudahteli. Paraallaan hän luki yhtä rakkauskirjettä ja huudahteli. Toisinaan nauroikin.

Mutta yhtäkkiä hän kimpousi suuttuneena sohvalta ja huusi:

— Ella!

Vastaista ei kuulunut. Hän meni kamarin ovelle ja huusi lujemmin:

— Ella! Paikalla tänne!

Jostain ulompaa kuului Ellan vastaus:

— Täti on hyvä ja odottaa hetken ... hyvin vähän aikaa...

— En jaksaa odottaa! Tule kohta!

Ella tuli. Ja näki kirjeet! Hän kalpeni ja änkytti:

— Mutta kenen luvalla?

Lotti-rouva kysyi huulet julmasti jäykkinä Ellalta:

— Niin. Kenen luvalla?

Ja samalla hän näytti kirjettä. Ella tempasi sen tätinsä kädestä ja samalla muut levällään olevat paperit ja viskasi palavaan uuniin.

— Juuri sinne! Oikein teit! huusi pastorin rouva.

— En luullut tättä niin halpamaiseksi...

— Enkä minä sinua niin raa'aksi! Hyi! Sinä, joka olet yhdestä kaupungin arvokkaimmista ja rikkaimmista perheistä, antaut rakkaussuhteisiin palkkapiian pojan kanssa, hänen kanssaan, joka asuu tuolla meidän tunkion reunalla! Se on julman raakaa! Kaikki meidät sinä häpäiset! Ja ennen kaikkea farmorisi, joka on kaupungin arvoituin vanha rouva.

— Akilleesta tulee suuri mies. Sen on farmori itse sanonut.

— Joo. Mutta nyt hän on vielä pieni...

Lotti nauroi. Ella itki.

— Tätti on hyvin ilkeä! Eikä minulla ole mammaa, joka minua pelastaisi... Ei ole koskaan ollut... Tuskin isääkään... Eikä veljiä... Tässä suuressa talossa olen aina saanut olla yksin ja nähdä aina vain niin kauas kuin muistan isoäidin arvokkaat harmaat hiukset ainoana seuranani... Akilles yksin on minulle seuraa pitänyt, yksin hän minua ymmärtänyt... Oli luonnollista, että minä häneen rakastuin...

— Tuhannesti hyi! Minua kiusaa tuo epähieno ... tuo raaka ... typerä puhe... Sinä rakastuit — häneen! Etkö siis tiedä, että Akilles on isätön lapsi...?

Ella säikähti. Hän tapaili tuolin selustimesta kiinni, sillä hänen jalkansa eivät olleet varmat.

Mutta Lotti-rouva riehui:

— Minä kutsun paikalla farmorisi tänne ja asiasta pidetään tutkinto. Ja silloin, Ella, sinulla on julman ikävä. Me lähetämme sinut pois kotoa, että nämä suhteesi kylmenevät. Vaikka vuodeksi kahdeksi me lähetämme. Sinä olet laskiaisena koko kaupungin silmissä häpäissyt sukusi... Voi hirveää sitä hienon tavan puutetta...!

Pastorin rouva otti nenäliinansa ja istui itkemään.

— Koko kaupungin herrasväki nauraa meillä nyt sinun tähden!

— En ole ketään häpäissyt! Laskin yhdessä Akilleen kanssa. Mutta siellä laski paljon muita. Eikähän laskeminen lie häpeällistä ainakaan sille, joka ei ole papin rouva, puolusteli Ella ja terästy.

— Mutta hänpä on huonoa sukua ja niin sääliäköön köyhä...

— Hänellä on rikas sielu ... hänellä ovat korkeat ajatukset ... teillekin, tätti, olisi kasvattavaa kuulla hänen puhuvan...

— Huh! Huh! Sinä siis aiot hankkia meille skandaalin?

— En aio...

— Mutta mitä sitte?

— Odottaa.

— Ketä?

— Odottaa.

— Ketä?

— Oma itseäni.

— Mistä?

— Unelmien huumauksesta.

— Ja katkaiset suhteen?

— Ainakin toistaiseksi. Akilles ja minä tarvitsemme molemmat kehitystä ... tunteissa...

— Jori Fellmanhan sinua rakastaa. Ja minun täytyy ilmoittaa asia isoäidille. Tämä on perhesalaisuus.

— Jos täti sen tekee, niin minä poistun kohta tästä talosta, jota tähän asti olen kodikseni sanonut. Jori Fellman on minulle mahdoton.

— Ethän seurustele enää Akilleen kanssa?

— En ... toistaiseksi. Odotan, mitä hänestä tulee.

— Hyvä niinkin. Asia jääköön sitte näin!

Lotti suuteli Ellaa kiitokseksi ja meni. Mutta hän poikkesi konsulinnan luo ja hän oli saanut yhden Akilleen kirjeen kätkeytyksi taskuunsa ... kaikista mehuisimman.

Äitinsä luona pastorin rouva sai aikaan sen, että Annalle pantaisiin vuokrasta tehtäväksi kartanon puhdistus.

— Ja kyllä on Akilleellakin aikaa auttaa siinä äitiään. Nyt se kuljeksii vain laiskana ja ylpistyy, oli Lotti lopuksi sanonut.

Tällä tavalla tahtoi Lotti Akilleesta tehdä lumirengin Ellan ja muiden silmien edessä. Niin että Ella rupeaisi inhoamaan Akilleesta.

Ella oli sulkeutunut kamariinsa hiljaiseen itsensä tutkisteluun.

Sillä mitä tiesi Lotti-täti! Että Akilles on ... hyvä isä! ... että Akilles on isätön lapsi...!

Se oli hirveän rumaa. Ja Ellasta tuntui kuin jotain likaa olisi laskeutunut Akilleen valkoiselle sievälle otsalle ... jotain inhottavaa likaa, jota hyväsuikuiset ihmiset karttoivat kuin pahaa ruttoa. Sillä isätön lapsi on hyväin ihmisten seurassa kovin epähieno olento ... sen pukukin lemuaa synnille ja paheelle ... sen koko olemus on lihallinen ja aistillinen...

Hätkö voisi sellaista rakastaa...?

Ellaa inhotti. Akilles oli joutunut hänen silmissään istumaan kuin törkyiselle rikkaläjälle, jonka kupeet tuoksuavat kaikelle mahdolliselle pahalle, jonka juurella on haisevaa mätää...

Samassa ajoi sielun silmään oman suvun kuuluisa kulkue. Siinä oli kauppaneuvoksia, siinä oli suuria tehtailijoita, siinä oli korkeitakin virkamiehiä, siinä oli kokonainen karavaani komeita, arvokkaita, hienoja ihmisiä, jotka jo mielikuvitus puki parfyymituoksuun.

Ja Jori Fellman? Oli suurta kaupungin sukua, oli ylhäinen, oli komea, niin tavattoman liukas ... kerrassaan loistava!

Mutta ryypiskelijä ... elostelija...

Ella siirsi hänet mielestään kokonaan syrjään.

Akilles sentään sytytti ja säihkyi kuin raketti!

Ella tunsu tarvetta mennä isoäidin luo.

Siellä konsulinna istui hienosti kalustetussa huoneessaan ylevän arvokkaana tuuheaa tukkansa aivan harmaana. Ja luki rillit nenällä jotain paksua postillaa.

Ella pyysi anteeksi, että hän häiritsi. Ja tuokion he istuivat aivan ääneti.

Sitte Ella pyysi isoäidin kertomaan omista sukulaisistaan, varsinkin niistä, jotka olivat kaikista ylpeimmät ja kaikista ylhäisimmät.

Konsulinna katsoi kummastuneena Ellaan.

— Mistä tämä päähänpisto?

— Se on vain satunnainen uteliaisuus.

Konsulinna kertoi:

— Kaikista ylpein ja ylhäisin oli minun tietääkseni isoisäsi, konsulin, sisar Betty Berg. Mutta hän taittoi niskansa rakastamalla isänsä konttoristiin.

Ella punastui. Mutta ei sitä isoäiti huomannut.

— Mitenkä niin kävi? ehätti Ella kysymään.

— Niin se kävi.

— Entäs sitte?

— Betty lähetettiin Englantiin sikäläisten sukulaisten luo. Mutta hän...

— Mutta hän?

— Miksi minä oikein kerron tätä sinulle? Ei. Se saa olla jo unhoon peitetty...

— Kulka farmori! Pitäähän minun tuntea oman sukuni historia!

— Onko se niin välttämätöntä?

— Oi minä pyydän.

— Hän karkasi sieltä, tuli Hampuriin...

— Oi!

— Tuli Hampuriin, jossa tuo konttoristi odotti. Ja siellä he yksinkertaisesti vihittiin. Vielä elänevät kurjuudessa jossain pienessä Saksan kaupungissa...

— He kurjuudessa! Ja meillä on miljoonia!

— Kaikki sukulaiset ovat Betyh unhoitaneet! Ja isoisäsi suoraan kirosi häntä...

— Trrrr! Niinkö julmasti!

Ella säikähti.

— Minkälainen tuo konttoristi oli, joka niin lumosi?

— Hän oli kaunis kuin vahakuva. Ja soitti viulua. Ei kukaan osannut soittaa niin kauniisti kuin hän. Sitte elättikin hän itseään jossain saksalaisessa orkesterissa, joka huvitti pikkukaupunkilaisia. Niin. Hän oli vaarallisen kaunis mies. Ja Betty itse teki runoja...

— Runoja!

— Muuten oli Betty saanut mitä huolellisimman kasvatuksen. Hän oli ollut monen monta vuotta ulkomailla, sillä hän oli ollut isänsä, kauppaneuvos Bergin, rakkain lapsi. Kieltämättä hän oli siihen aikaan tämän kaupungin hienoin herra-neiti, niin hieno, ettei kukaan hänen omasta säädystään rohjennut häntä kosia. Ja hän tahtoi olla hirveän itsenäinen. Isänsä kanssa suvaitsi hän usein kiistellä ja nauraa hänen vanhoillisuuttaan. Mutta hän kuitenkin taittoi niskansa...

— Akilles sanoisi, että hän eli edellä omaa aikaansa.

— Akilles?

Konsulinna katsoi hyvin pitkään Ellaa.

— Akilles? Miksi juuri Akilles?

— Akilleshan on hyvin viisas.

Ja Ella kovin punastui ja hätäytyi.

— Seurusteletko sinä Akilleen kanssa?

— Hyvin harvoin...

— Minä luulen, että teille molemmille on edullisempi, ettette ole yksissä. Olette niin kovin kokemattomat. Akilles on hyvä poika... Mutta sittekin... Minä pyydän, että kartat häntä... Se on vanhan farmorin viisas neuvo.

— Muuten minuakin odottaa Betty Bergin kohtalo ja suvun kirous ... ajatteli Ella, mutta ei puhunut mitään.

Hän kiitti isoäitiä kertomuksesta ja lähti.

— Miten monta yhtymäkohtaa minun ja Bety'n elämässä jo nyt! huudahti Ella huoneessaan.

Ja heittäytyi sohvalleen itkemään. Mutta sitte hän nousi päättäväisesti.

— Tuo konttoristi lie silti ollut kunniallista sukua...

Ella ryhtyi kirjoittamaan Akilleelle aivan lyhyesti:

— Olen tutkinut itseäni ja huomaan, että minä en jaksa kohota ylös tähtiin. Minussakin on liian paljon poroporvaria. Luen sen ympäristön vaikutukseksi. Meidän suhteemme antavat jo aihetta perhehuoliin täällä yläkartanossa. Tunnen että minulla on suuria velvollisuuksia heitä kohtaan. Meidän pitää hillitä itseämme ja — erota ajoissa! Ella.

Kirje vietiin Akilleelle leipomoon salaa...

Se oli kova kirje! Voi miten tyly kirje se oli!

Ja Akilles luki sen vielä kerran. Ymmärsi hän sen jo syvyiksiä myöten...

Mutta jos Ella on noin ... noin ... pikkusielu ... niin ei hän ansaitsekaan hänen rakkauttaan ... joka on korkea ... yläpuolella elämän pikku pyyteiden...

Akilles lähti ulos. Kirje tukahdutti häntä. Paljon oli hän saanut pilkkaa jo kärsiä siitä laskiaisesta siellä mäessä ... olivat pilalle viillelleet koulun eteisessä hänen kalossinsa ja päällysnutun repineet ... ja puheillaan piikittäneet ... mutta tämä kirje oli sentään kaikista kirvelevin ... se vaikutti kuin suola haavaan ... hyvänen aika, miten ihmiset ovat mataloita...!

Mutta mihin hän kulki? Hän lähti kauppaneuvos Fellmanille päivälliselle. Ja joutui — Ellan kamarin ikkunan alle!

Kiiruusti hypähti hän pois. Ja kulki ... kulki...

Hän ei saa Ellaa pelottaa... Sillä tyttö on arka lintu ja sen pesää vahtivat mustat yököt... Mutta tämä on hänellä — Ellalla — vain satunnainen päähänpisto ... ovat varmaan pelotelleet ... uhkailleet ... häntä ... tyttöraukkaa...

Akilles käveli ja mietti. Oli kova kevätpakkanen. Vihainen viima puristi veret kylmiksi. Se otti kuivaavasti kasvoihin ja pian kohmetutti ne. Ja kun se pisti, pisti se säälimättömästi kuin mehiläinen.

Pää oli Akilleella painuneena rintaan ja kädet, jotka olivat punaiset kylmästä, kopeloivat päällysnutun taskunpohjaa. Mutta silti jäi niistä osa ulkopuolellekin kun taskut niin matalat olivat. Viima vihaisena pääsi juoksemaan avonaista hihaa ylös ja selkärankaa värisytti. Kalossia ei ollut — ne kun armaat toverit olivat viillelleet — ja kengät olivat pohjista vähän hajalla. Akilleen hento vartalo värisi kovasti.

— Ellan kirje on sukulaisten pelotuksen aikaansaama. Siinä se!

Akilles joutui hajamielisenä viimeinkin Fellmanin talon portille, paikoille, joista oli lähtenytkin.

Muissa taloissa sai Akilles syödä herrasväen pöydässä, kun herrasväki ensin oli syönyt. Mutta Fellmanissa syötettiin häntä kyökissä. Ja täällä oli jumalattoman ärtyinen, vanha, uppo häijy kyökkipiika... Hän oli kovin paljon myöhästynyt nyt...!

Tämä ruokakierto — hyi kuin se oli alentavaa nuorelle, terveelle, uhmailevalle ylioppilaskokelaalle, joka hakkaili miljoneerin tyttöä...!

Fellmanin kyökissä tuoksui maajas ruoan haju. Tämä kyökki oli suloinen paratiisi kerjäläisestä. Loimoava tuli paloi hellan uunissa, vesi kuumana säiliössä pihisi ja pehmoinen lämpö ja voimakas ruoka muodosti kerjäläisen nenälle tuoksun, joka oli suorastaan herkullinen. Seinä täysinäisenä hohti kiilteleviä metalliastioita ja valkoinen kaakelihella oli hyvin komea.

Mutta Akilles oli tällä kerralla tavattoman hajamielinen. Kyökkipiika sai kaksi kertaa kärkeä häntä ruoalle.

Akilles söi, mutta ruoan makua ei hän tuntenut.

— On sillä taas herralla omat tuulensa! Miksi et syö? kähisi kyökkipiika.

— Maija ei viitsi suuttua, pyyteli Akilles.

— Ja miten se kantaa luntakin sisälle! Aivan on lammikko jalkaisi luona. Saisipa olla maisterilla

kalossit.

Akilles hämillään nenäliinallaan pyyhki kenkiään ja lattiaa kohdaltaan.

Se Maijaa nauratti ja huvitti.

— Milloin se maisteri tulee tutentiksi?

— Olisi toivo, että tänä kevännä.

— Et kai tutenttina maleksikaan minun vastuksenani.

— Maija on aina niin leikkisä.

Kun Akilles palasi kotiinsa, oli äiti hyvin pahalla tuulella.

— Tässä kävi juuri konsulinna sanomassa, että minun nyt tästä puoleen pitää ruveta hyyrystä luomaan lumet kartanolta ja kadulta. Ja suvisin sitte muut roskat. Oh! Kyllä kai ne vielä meidät tästä poiskin ajaa. Sietämättömäksi alkaa tämä elämä käydä. Pitoihin ei minua enää tarvita. Vaatteita ei minun anneta enää silittää. Muka likaan ne. Ja tänäkään päivänä en ole vielä syönyt Jumalan jyvää, valitti Anna ja pillahti itkemään.

Hän oli jo aivan kulunut ja kulmikas.

Ulkona kaareusi harmaa taivas. Sen näkeminen oli ilotonta. Ilma siellä ulkona vonkui. Kuulosti kuin sitäkin palelisi. Suuret lumikinokset olivat kartanolla luodut vuoriksi ja laidat olivat jyrkät kuin järvestä kohouvan kallioisen rannan. Olikin tänä talvena tullut kovasti lunta. Eikä kumma, että Anna itki, kun hän ajatteli sen vaivaloista luomista ja suuren kartanon puhtaana pitämistä, hän — vaimoihminen! Hän, joka ennen tuolla pääarakennuksen salin parkettilattialla konfektitarjotinten kanssa liukui...

Akilles ymmärsi, että Ellan kirjeen ja tämän määräyksen kanssa oli yhteyttä...

— Me muutamme pois, äiti! Sanokaa niin konsulinna. Minä käyn tuomarilta pyytämässä puhtaaksikirjoitusta ja rupean antamaan tunteja. Panen öitä lisäksi. Olemme jo liian kauan olleet herrasväen jaloissa.

Äidin silmät loistivat. Hän syleili Akillesta.

— Enkä enää syö noita viheliäisiä armopaloja. Minä tunnen voimani kasvavan. Mutta nyt sano, äiti, minulle, mikä mies oli isäni! Se tieto on minulle kullannarvoinen.

— Ei — ei. Sitä et saa tietää, vaikka minut tähän lävistäisit!

Anna jähmettyi aivan harmaaksi kasvoiltaan. Nyt jo Akilles ymmärsi.

— Sinä kai rakastit häntä liian paljon ... ja hän petti...

— Sinulla on, rakas Akilles, liian huono äiti. Ja sinä kärsit siitä. Minä sen ymmärrän. Mutta sinä, kulta Akilles, älä särje naisen sydäntä! Ja tule sinä Jumalan avulla paremmaksi kuin sinun huono äitisi!

Äiti itki hirveästi. Mutta Akilles lohdutti. Lupasi mennä ostamaan ruokaa ja tuomariin noutamaan kirjoituksia.

XIV LUKU.

Suuret, korkeat, valkoiset sillat. Ja niiden alla mahtava koski kolmihaaraisena vielä puristettuna jäiseen teräsvyöhön. Mutta se vyö monesta kohdasta oli rikki ja rikkeimissä hirveitä virveleitä ... härän silmiä ... vaahtoa ... kuohua ... ahdistetun elämän riehuva innostusta...

Jään alla pauhasi salainen virta ja tuolla ylempänä oli vuoria, ladotut toistensa päälle kasautuneista mahdottoman suurista jääteleistä. Niitä oli jättiläisen käsi sinne nostellut ja ne hohtivat ja paistoivat auringossa kristallikummuilta. Kun ne lähtivät liikkeelle, niin ympäristö oli vapiseva. Sillä jättiläinen oli heräämisillään. Ja raivostuneena se repisi rikki sen rinnoille lasketun ... pinnistetyn kylmän vyön ... ojentaisi vapautuneena käsivartensa ja syleilisi liian voimakkaasti sen kupeille laitettuja, pieniä

ihmiskäden nostamia tavara-aittoja. Kunnes taas talttuisi. Ja laineillaan kaupunkilaisille kultaa kantaisi ylimaan korvista. Sillä tämä joki oli miljoneerien elämän suoni.

Tänä talvena oli jättiläisen uni ollut tavattoman sikeä ja tavattoman pitkä. Ja sitä rajumpi olisi herääminen...

Se jo uhkasi purkautua tuhansien, miljoonien voimalla ... kuka insinööri mittaisikkaan sen voiman rajuimman tulvan aikana!

Äärellä oli merikoulu. Kun tuolla ylhäällä, penikulmien päässä jäät alkaisivat liikkua, niin silloin rautavanteinen pallo merikoulun harjalle nostettaisiin merkiksi kaupunkilaisille, että nyt on taas tulossa se historiallinen hetki, jolloin ylimaan jäinen sydän sulaa ja kylmän talvensa mereen viskaa kuohuvana, vimmattuna, ärjyvänä, hävittävänä tulvana. Pois silloin arat sielu:! Silloilla parveili koko kaupunki. Sillä kaikki olivat jännitetyt ja kaikki tahtoivat nähdä ... jotain suurta ja hirveää...

Akilles oli eilen illalla saapunut pääkaupungista tutkinnoista. Hän oli valmis ylioppilas. Ja hän oli häikäisevän loistava ylioppilas. Korkeimmat arvosanat ... uusi pääkaupungissa laitettu puku ... otsalla mustakiharaisella valkoinen lyyrylakki ja sen alla haaveksivat silmät, terveet, punakat posket...

Hän nosteli tuttaville hattuaan, nauroi ja oli iloinen... Tässä kulki Ella erään naistuttavansa, hienon neidin kanssa. Akilles tervehti komeasti ja pyörähti rinnalle. Sillä hän luotti valkolakkinsa arvoitettuun mahtiin. Ja Ellan silmät sädehtivät niin kiehtovina, kuin kutsuvina.

— Tervetuloa! toivotti Ella raikkaasti.

Naistuttava huomasi joukosta pilkallisia silmäyksiä ja sopivassa tilaisuudessa jättäysi pois seurasta.

— Nyt olen vapaa nuorukainen... Ja minun edessäni on koko maailma ... elävänä ruusutarhana ... puhui Akilles.

— Olet. Ja minä sydämestäni onnittelen ... puhui Ella.

Kaikki heitä kääntyivät kummissaan katsomaan.

— Ihmettä että ihmiset, jotka asuvat tällaisen luonnon keskellä ja saavat joka kevät kuulla sellaisen jylhän ihanan vapauden laulun kuin tämän kosken jäistään purkautuminen on, ovat niin pikkusieluja, niin hometta aivoissa ... se on surkeaa ... ja ne eivät ymmärrä luontoa ... puhui Akilles.

Ellakin silmäsi ympärilleen. Ja näki kylmiä katseita, kylläisiä, ilkkuvia katseita...

— Tuolla tulee Lotti-täti! Herra Jumala! huokasi Ella.

— Luota minuun! Minä olen voideltu uhmaavan sankarin öljyllä!

Lotti, kun näki heidät, ulompaa kiersi kiehuvin silmin. Ja hänen piti lähteä kohta pois kaupunkiin, sillä hän oli häpeästä haljeta... Sellaista hävitöntä rohkeutta Ellaltakin...!

Mutta Ella tunsu sisässään myös uhmaa. Hän ei häpeä rakkauttaan.

— Nyt nähköön koko kaupunki!

Ja koko kaupunki näki ja kummastui. Ella ja Akilles vetivät suurempaa huomiota puoleensa kuin tuo riehuva koski, jota he — kaupunkilaiset — nimenomaan olivat tulleet katsomaan.

— Sinä kirjoitit minulle, ett'et sinä jaksaisi kohota ylös tähtiin. Ja minä ymmärsin, että se oli näiden pienten sielujen likainen kulta, joka kai sinunkin huumasi. Minulla kun ei ole sitä...

— Ei, ei se ollut kulta...

— Se oli sitte minun alhainen syntyperäni...?

— Ei sekään...

— Oli sitte minun häpeällinen syntymäni...?

— Niin ... rakas Akilles ... ei puhuta siitä nyt. Minä olen muuten nyt niin onnellinen...

Ella oli aivan tulipunainen.

— Minä tunnen nyt rohkeutta. Ja tahdon leikata juurta myöten, vaikka kävisi kipeääkin... Olen huonoa syntyä ... sen luulen varmasti tietäväni... Mutta onko se minun syyntä...? Minkä voi ruusu sille, että

luonto asettaa sen kasvamaan lantakasaan...? Eikö se siltikin ole ruusu...?

— Kullan ja rikkauden rinnalle asetan vastakohtaksi sinun kykysi...

— Jo alat kohota?

— Alhaisen syntyperäsi vastakohtaksi asetan sinun siveellisen puhtautesi...

— Menetkö yhä ylemmäksi?

— Ja sinun huonon syntyysi ... niinkuin sanot — ja Ella taas punastui — sinun suuren sielusi...

— Ja niin pääset taas tähtiin! Ja allemme jää matala maa ja nämä pienet ihmiset rikkauksineen, suurine sukuineen ja inhottavine paheineen...

— Olen lukenut "Paul ja Virginian". Ja paljon miettinyt pitkinä ... pitkinä öinä ... joina en unta saanut, vaan sinä silmissäni väikyt. Elämä ilman sinua on minulle kuolema... Tulkoon, mitä tulee ... minä olen sinun...!

Akilles oli temmata Ellan kuumaan syleilyyn. Mutta muisti aseman. Samalla hän huomasi, että he olivat vain kahden sillalla ... että heidän jalkainsa alla natisi ... repeili ... purkautui...

Heille rannalta hirveästi huudettiin, viuhdottiin nenäliinoilla, ojennettiin käsiä ... ja huudettiin.

Akilles silmäsi ylös koskelle. Sieltä tuli hirveitä jääsaaria, vesi korkeana kuohui ... räiski ... paukkui ... pamahteli...

Ja silta liikkui heidän jalkainsa alla liitoksissaan. Se tuntui murenevan ... särkyvän...

Nyt välähti Akilleelle hetken vaara. Hän tempasi Ellan syliinsä ja juoksi henkensä takaa hajoavalta sillalta kohti rantaa.

Ja pääsi sinne juuri kun silta meni murskauneena tulvan mukana. Tuo väkijoukko rannalla hänelle hurrasi ja oli innostunut. He olivat unhottaneet säätyerotuksen...

Mutta Ella oli pyörtynyt ja vietiin virvotettavaksi läheiseen taloon.

Suuri silta meni tulvan mukana, silta ja paljon muuta.

Se purkaus oli tullut niin äkkiä. Mutta jo tovin oli rautavannepallo merikoulun harjalla ollut.

Akilles ja Ella eivät vain olleet huomanneet, eivät huomanneet sitäkään, että sillat jo aikaa olivat tyhjenneet ja he vain kahden siellä kulkivat.

Akilles lähti kotiinsa aivot täynnä mietteitä, aaveita, näkyjä...

Hänellä oli nyt itsensä vuokraamina kamari ja kyökki ja omat huonekalut. Tuomari oli auttanut.

Äiti siellä kyökissä iloisena kalkutteli.

Mutta Akilles ryhtyi kirjoittamaan runoa jättiläisestä, joka nukkui ja jonka seljästä kääpiöt kultaa kaivoivat kynnet toistensa veressä sulasta kateudesta riidellessään. Oli vain kaksi toisesta ilma-alasta — tähdistä — kotoisin olevaa olentoa, poika ja tyttö, jotka eivät koonneet kultaa, vaan rakastivat ... lempivät ... elivät henkiselle sopusoinnulle ja halveksivat noita kääpiöitä, heidän kultaansa, heidän riitaansa, heidän verisiä kynsiään. Kääpiöiden kirkunnasta herää jättiläinen. Liikkuu. Ja kääpiöt koloonsa karkaavat, kultansa unohtavat. Mutta tyttö ja poika parhaallaan laulavat rakkauslaulua, ihanaa kuin illan satakielen sävel. Jättiläinen lauhtuu, sievästi lempivät syrjään siirtää ja panee heidän helmaansa kouran helmiä ... maan parhaita jalokiviä. Kääpiöt kun sen näkevät, häpeävät pelkoansa, lankeavat pojan ja tytön jalkoihin ja pyytävät, että poika ja tyttö opettaisivat heitäkin rakastamaan.

Akilles lähetti runon Ellalle tuoreiden ruusujen mukana.

XV LUKU.

Lotti, pastorin rouva, oli hirveän onneton. Hänen kädessään oli Akilleen rakkauskirje, se, jonka hän oli

saanut itselleen Ellalta varastetuksi. Sitä hän oli säilyttänyt arvokkaana todistuskappaleena.

— Kunhan pappa vielä eläisi! huokasi hän.

— Voi, toisin olisi kaikki, kunhan pappa eläisi! Sillä Lennart ei välitä suvun arvosta ... ja mamma on jumalinen... Suvun kunnia on kerjäläispoikien käsissä... Hyväinen aika...! Voiko olla hävittömämpää...?

Lotti vei kirjeen miehelleen Aarne-pastorille.

— Meitä, rakas Aarne, odottaa, ruma skandali.

— Mitä? huudahti pastori säikähtyneenä.

— Se että Ella ja Anna Tuiran poika ovat rakkaussuhteissa. Tänään kävelivät yhdessä silloilla koko kaupungin silmäin edessä ja tässä on tuskauttava kirje...

— Mutta sehän on mahdotonta...!

— Mahdottomaksi minäkin luulisin. Mutta Ella on häpeämätön.

— Se täytyy olla mahdotonta...! Sillä...

— Sillä?

— Rohkenetko sinä kuulla?

— Miksi en?

— Mutta se on kauhean rumaa...

Lotti alkoi värähdellä. Pastorin ääni vapisi.

— Minä koetan olla luja...

— Akilles on — Lennartin lapsi! Annan itsensä minulle tunnustama...

— Lennartin lapsi! huudahti Lotti ja putosi sohvalle.

Pastori juoksi hakemaan Floridavettä ja etikkaa. Valoi niillä Lotin otsaa, piti nenän alla ja virvoitti.

Sinä päivänä ei puhuttu asiasta sen enempää. Lotti-rouva vain itkeskeli.

Seuraavana päivänä alkoi Lotti puheen jo aamulla:

— Että hän on isätön lapsi, sen minä tiesin kyllä. Sentähden olen minä aina inhonnut Annaa ja Akillesta. Mutta että Lennart olisi noin... Sitä en voinut aavistaakaan...

— Ei Akilles ole ainoa. On muitakin...

— Rakas Aarne! Säästä minua!

Taas katkesi keskustelu.

— Olkoon sitte oma perheasianne! puhui pastori pitkän äänettömyyden takaa.

Mutta Lotti rupesi pukeutumaan ja lähti vanhaan kotiinsa.

Hän tapasi mamman kahden kesken. Ja alkoi itkeä.

— Mikä sinun on, Lotti-kulta? kysyi konsulinna katsoen korutyöstään silmälasien päällitse pastorin rouvaa.

— Meidän päallemme taivas halkee! huudahti Lotti.

— Oletko enää järjelläsi? Niin, se oli kamala onnettomuus ... siellä koskella ... mutta Akilles oli urhea. Minä lähetin hänelle kiitokseksi sata markkaa. Ja Ella on niin sanomattoman iloinen. Hän laulaa kuin paratiisin lintu, soittaa ja laulaa yhtenäen ... kun pelastui varmasta kuolemasta...

— Paljon onnettomuutta uhkaa meitä. Synkkiä, mustia pilviä on päämme päällä. Tulee raesade keskellä kesän kirkkainta päivää. Tulee häpeää vuorittain silmillemme ... häpeää ... häpeää ... minä tahtoisin vajota maan alle!

— No! no! no! Sinulla on taas tuo tulivuoren purkaus... Poikarukkahan vain siellä toi terveisiä

pääkaupungista Ellalle...

— Mamma on hyvä ja lukee...

Lotti antoi Akilleen kirjeen konsulinnalle.

Konsulinna luki. Hänen kasvoilleen nousi verta ... verta ... verta...!

Luettuaan kirjeen repi konsulinna sen, tallasi vanhoilla jaloillaan palasia ja huudahti:

— Mitä kaikkea tässä saa nähdä!

— Tämä on vasta ensi näytös murhenäytelmään. Toinen on se, että Akilles on Lennartin lapsi. Sen on Aarne pappina saanut Annalta kuulla. Ja kolmas on se ja kaikista surullisin, että mamma on tanssittanut nämä lapsukaiset rakastamaan toisiaan...

Konsulinna oli kalpea ja riutunut. Hän puhui heikosti:

— Mutta kuka osasi odottaa tällaista loppunäytöstä? En ainakaan minä...

— Sieluni silmällä näin minä sen jo vuosia sitte ... jo silloin, kun ei osattu muuta puhua kuin että Ella on Akilleen hyvä enkeli. Kaikille sitä toivotettiin, huudettiin joka ilmansuuntaan. Se oli niin hienoa ... niin hienoa ... ja niin kaunista...!

Mutta nyt tuli räjähdys! Enkeli putosi taivaasta ja taittoi jalkansa. Parku nousee ja itku ja hammasten kiristys...! Kuka on enin syyllinen...? Lennartko...? Ellako...? Vai mammako...? Pappa varmaan haudassa kääntyisi, jos tietäisi, että hänen nimensä ja kunniansa on kerjäläisten käsissä...!

— Lotti on hyvä ja heittää minut yksin. Sinulla on raudan kylmä luonne. Et ole elämässä vielä oppinut kärsimään... Oma miehesi on aivan moitteeton... Ja kiitä siitä taivaallista isääsi! Mutta jätä minut suuren rikokseni kanssa yksin...!

Lotti läksi suuttuneena harso tiukkaan alas silmille laskettuna. Hän meni suoraa päätä Lennartin luokse ja räjähdetti hänelle koko kiukkuisen sydämensä sapen monenkertaisena, niin että Lennart kyynelissä kylpi hänen edessään ja rukoili ettei Lotti ilmoittaisi asiaa hänen rouvalleen, muuten hän ampuisi itsensä...

Konsulinna voivotteli yksinään sydäntä vihlovasti:

— Minä tarkoitin ainoastaan hyvää. Mutta minun virheeni on, ett'en kohta alussa ottanut varmasti esille totuutta ... pakottanut poikaani tunnustamaan... Minä rupesin epätietoisena filantropiksi, tahdoin hyvittää ja kuitenkin senkin heitin puolitiehen. En koskaan lähestynyt avomielisesti Annaa, vaan aina hyvin korkealta seteleitä kourassa... Ja nyt ... mihin tämä puolinaisuus on vienyt...? Luonnottomaan rakkaussuhteeseen: sisar ja veli rakastavat toisiaan kuin sulho ja morsian. Siinä on julmuutta. Minä olen rakentanut Sodomian ja Gomorran. Ja nyt sataa päällemme tulta ja tulikiveä...

Konsulinna paineli rintaansa, käveli huoneen lattialla ja paineli rintaansa.

— Se on monen polven synty, joka nyt purkaupi. Bergin suku on aina ollut hirveän aistillinen... Jumala ei jätä kostamatta...

Konsulinna soitti palvelijaa.

— Olisiko Ella-neiti hyvä ja tulisi tänne?

Palvelija lähti. Ella tuli. Ja hänen hiuksissaan oli ruusu, yksi niitä, joita Akilles oli lähettänyt, ja hänen kasvoillaan oli valtava onnen väike ja hänen kädessään Akilleen ruusuin mukana lähettämä runo.

Hän oli onnellinen, oli sydän hänellä riemusta täysi. Tanssien hän tuli ja huulilla helmeili rakkauden laulu.

— Voi hyvä lapsi!

Konsulinna itki. Ella kalpeni, mutta räjähti vallattomaan nauruun:

— Niin farmori! Nyt minä olen onnellinen ja pyydän saada lukea kauniin Akilleen kirjoittaman kauniin runon...

Ella rupesi lukemaan. Taidokkaasti, innokkaasti hän lausui, teki liikkeitä ja korotti ääntään.

Sivulta hän vain huomasi, miten konsulinnan kasvot nytkähtelivät, miten ne kovasti punottivat...

Mutta hän lausui milloin pehmeästi, sydän sulaen, kun oli esillä rakkauskohta, milloin harmista väristen, kun puhuttiin kääpiöiden kullasta ja verisistä kynsistä...

Nyt kovasti romahti. Hirveä! Konsulinna makasi lattialla, suusta vaahtoa valui ja ruumis nytkähteli.

Ella huusi hirveästi. Palvelijat juoksivat hätään.

Ella heittäytyi isoäidin rinnalle, huusi mielipuolen tuskalla. Mutta hänet kannettiin vuoteeseensa.

XVI LUKU.

Akilles kirjoitti Ellalle parhaallaan uutta runoa. Sen nimeksi tulisi: "Neljä ihannetta". Ja siinä runoilija kehitteli ensimmäisenä ihanteena raa'an voiman ihannetta, verisen miekan ja raskaan nyrkin ihannetta. Sen ihanteen sankariuden huippu on kreikkalaisten suuri Akilles verisine vaunuineen. Sitte seuraa rahan ja vallanhimon ihanne. Sen huippusankari on Napoleon. Tämän ihanteen liepeissä ihmiset vieläkin riippuvat. Mutta kaukonäköisille jo häämöttää uuden ihannekauden loistava ilmestys. Se on neron ja henkisen suuruuden ihanne. Kulta jo silloin ymmärretään kuolleeksi metalliksi, joka vain alhaisia himoja kutkuttaa, panee ihmisen ihmistä, valtakunnan valtakuntaa vastaan. Ja tämän kolmannen kauden ihanne on suuri runoilija, joka loistaa ja säihkyi yli koko maapallon kuin viiden penikulman läpimittainen sähköaurinko Himalaijan huipulla. Viimeinen ja neljäs ihanne on rakkauden ihanne. Suurin on se, joka enimmin voi rakastaa. Ja silloin saapuu Kristus maan päälle, joka on taivaaksi muuttunut. Sillä silloin vasta on hänelle tunnustettu täysi kunnia ja hänen oppinsa korkeimmaksi ihanteeksi nostettu.

Akilles istui ja mietti. Nyt me elämme vasta toisen ihannekauden loppuaikoja. Kuinka paljon kyöneleitä, kuinka paljon verta, kuinka paljon särkyneitä sydämiä onkaan ennenkuin viimeiseen ihannekauteen päästään! Vielä ei ole rahakaan tunnustanut mahdottomuuttaan tuoda onnea maan päälle. Entä sitte vielä samallinen tunnustus säihkyvältä nerolta, suurelta, suurelta järjeltä...! Kunnnes lopuksi rakkaus tanssii näyttämölle ja heittää epätoivoisen ihmismuvun päälle siunaten hellät kätensä.

Tarvitaan vuosia tuhansia, ... kymmentuhansia ... miljoonia...

Paljon särkyä ja paljon luodaan, kunnes ihmiset jokapäiväisenä elämänään alati elävät sellaista elämää, jota nyt vain onnellisimmat ihmiset parhaimpina hetkinään vilaukselta tuntevat...

Akilleelle tuotiin kirje, jossa oli outo käsiala. Se tuoksui parfyymille. Ja oli siis lähtenyt hienosta paikasta...

Patruuni Lennart Berg pyytää häntä kohta tulemaan luokseen kohtelijain sanoin.

Akilleella nousi veri päähän. Nyt olisi pukeuduttava haarniskaan ... nyt odottaa kova ottelu...

Hän valmistautui huolella ja lähti. Soittaa konttorin ovella. Vastassa on itse patruuni hyvin kalpeana ... kuin sairaana...

Konttorihuone on tummatapettinen, siinä on suuri kassakaappi, korkeita kirjoituspulpetteja, rautasohva, puoli tusinaa bambutuoleja ... kamalan jähmeä huone ... tässä on metallin kylmyyttä ... kuollutta ... jäykkää ... runotonta...

Patruuni tapaa sanoja ... hänen kielensä on pehmennyt ja sorahtelee kuin olisi hän juovuksissa. Muutenkin on hänen käytöksensä arkaa ... hätäytyntä...

Akilles ilostuu ja varmistuu.

— Sinä olet siis Akilles Tuira, joka...

— Olen.

— ... olet asunut ... minun vanhan kotini leipomossa ... kuinka äitisi jaksaa...?

— Kiitoksia. Hän voi hyvin.

— Niin. On s-sattunut i-ikäviä s-seikkoja ... onko äiti koskaan s-sanonut, kenen s-sinä olet po-po-ika?

— Ei ole sanonut.

— Hm...! Tahtoisitko lähteä äitinesi tästä kaupungista pois etkä koskaan palata...? Minä annan mukaan suuremman summan rahaa...

— Mutta miksikä? Sentähdenkö, että minä rakastan Ellaa?

— Tst!

— Mutta minä rakastan Ellaa... Enkä minä myö itseäni...

— Tst! Ella on jo menossa kauas pois ... viime yönä lähti ... lääkäri määräsi ... meitä kohtasi suuri suru ... konsulinna kuoli eilen illalla...

— Mitä...? Ella poissa? Ja konsulinna kuollut...

— Niin ... paljon surua. Mutta suostutko lähtemään äitinesi pois?

— Mutta miksi kaikki tämä? Palaako Ella...?

— Palaa ja ei palaa... Mutta häntä et koskaan saa ... siihen on ylipääsemätön este ... jota en minä etkä sinä voi voittaa... Mutta on parasta hiljaisuudessa selvittää asia... Tämä on jo kyllin kiusaava juttu... Minä annan viisikymmentä tuhatta, jos menet äitinesi etkä koskaan palaa. Kaikki on sitte umpeen painettu...

— Mutta sanokaa syy!

— Miksi tiedustella syitä...?

— Että voin tehdä päätökseni.

— No niin. Äitisi nuorena oli kuumaverinen ja minäkin olin liian raju ... ja ... ja...

— Te siis olette minun isäni...?

— Olen ... vastasi konsuli hiusrajaan asti punaisena.

Akilles lähetti pitkän, vihlovan, ilkeän vihellyksen. Hänen päänsä tuntui halkeavan...

— Mutta miksi nyt vasta tämä tieto... Ja apu...?

Akilles tapasi sohvaa istuaksensa. Sillä hänen päänsä meni huikeasti ympäri ... silmissä sähisi ... korvissa huumasi ... suonet löivät kuin paljat.

— Ja te olette siis saanut aikaan sen luonnottoman suhteen, että veli on rakastunut sisarensa ... sisar veljeensä ... tietääkö Ella?

— Ei tiedä. Eikä saa koskaan tietää. Häntä pelastaaksesi lähde...

— Minä lähden. Mutta en teidän rahoillanne. Te olette monenkertainen murhamies ... konna ... lurjus ... maailman suurin pyöveli...! Kirous synkkä kuin helvetin tuska päällenne...!

Patruuni otti setelitukon, paksun ja pullean. Ja ojensi sen.

Akilles otti. Ja viskasi sen patruunin kasvoille, että mäjähti. Sinne se sitte vierähti lattialle.

Akilles lähti. Hän oli purppuran punainen. Aivan ylevän kaunis kuumassa vihassaan. Suuressa mielenjännityksessä hän astui kadullakin avopäin, hattu puhtaan valkoinen kädessä...

Vastaisen rakennuksen ikkunassa oli nuoria herrasneitiä, jotka siihen kokoontuivat häntä näkemään muka salaa.

— Katsokaa, kuinka hän on koketti, tuo samainen, joka vielä äsken kyökin rappusilla söi, kun kantaa hattuaankin kädessään kadulla. Tahtoo näyttää kauniita hiuksiaan ... puhui muuan.

— Ella Bergin sulhanen. Mutta Ella on lähetetty ulkomaille ... pakoon...

Seurasi huikea nauru.

XVII LUKU.

Joka pimeässä huoneessa kirjoittaa, tarvitsee lampun välttämättömästi. Joka on pimeässä elämässä runoilija, tarvitsee sielunsa silmää valaisemaan loimoavan henkisen soihdun, jona on aate mahtava ja veriä liikuttava, rakkaus suuri ja myötätuntoinen. Akilleen sähköaurinko oli sammutettu. Poissa oli lämmin, kirkas päivä ja myrsky ulvoi. Hänestä tulee myrskyn laulaja. Tumman ilman tumma lintu. Mutta hänestä tulikin jotain enemmän. Hänestä tuli huuhkaja yöhön...

Kosken rannalla, palteella sen mahtavan virran, jonka päällä kuolema silmäin edessä Ella oli Akilleelle itsensä luvannut, on suuri ... korkea ... jylhä kivitalo. Ikkunoissa ovat rautakiskot ja ympärillä korkea pystyaita...

Joki vieritse kulkee, laineillaan tukit ja tervat kaupunkiin kuljettaa. Siellä alhaalla on paljon rikkaita, jotka laskevat rahojaan. Mutta tuolla ylhäällä ... kaukana ... kaukana sydänmaiden mutaisilla hetkeillä asuu ruma musta kansa tervahaudan savussa kirves väsyneessä kädessä tukkipuuta kalkuttamassa...

Siellä ylhäällä tehdään julmasti työtä nälistynein kasvoin. Mutta täällä alhaalla nautitaan ... nauretaan...

Se kansa siellä ylhäällä nukkuu aina henkisessä yössä ... tämä täällä alhaalla valvoo yötkin nautintojen ääressä ... ja nauraa sinne ylöspäin humalaisin huulin...

Akilleella lähtiessään Bergin patruunin — isänsä! — luota olivat aivot tulikuumat.

Hänen pitäisi tehdä jotain suurta ... myllistävää ... puskea noita mässäjiä suoraan sydämeen...

Koko luonnoton rakkautensa pitäisi hänen saada viskatuksi heille vasten suuta ... intohimoisena ... repivänä... Ylimuistoisen Egyptin faraot naivat aina sisarensa ... ja merkitsivät jokaisen minuutin elämässään lämpöisellä ihmisen verellä...

Rajusti hänen pitäisi saada toimia hän tunsi ruumiissaan jättiläisen voimat...

Mutta eikö tuo raja-aita veljen ja sisaren välillä olekin ihmisten keksimä...? Sieluton luonto ei sitä tunne...

Akilleesta puistautti. Hänen ajatuksensa olivat sanomattoman hurjat...

Sillä aivot olivat tulikuumat. Hän tarvitsi jonkin aatteen, joka hänet jalostaisi mustasta tunnekehästä, mikä vanteena puristi hänen kuohuvaa sydäntään —

Aate! Aate!

Hän meni ulkopuistoon. Nousi siellä suurelle kivelle, jolla kansan luulon mukaan on piru käynyt ... sillä sen näkyvät jäljet siinä ovat: hevosen kenkä, ja ihmisen jalka...

Tässä kivessä asui piru, sillä se houkutteli häntä tekemään itsemurhan...

Hän oli niin kovin paljon tehnyt työtä ... niin kovin paljon valvonut ... ja toivonut niin kovin paljon...

Ja palkaksi kaikki tämä aivojen riehuva helle...

Siinä lensi kuohuissa ohi kapeita tervaveneitä ... niissä noita lapsekkaita ylimaan ukkoja...

Ja herraspoika huusi rannalta samassa:

— Ylettykö tervahanhen kaula solmuun?

Välähdys kävi Akilleen kuumissa aivoissa: hän oli löytänyt aatteen...!

Hän tahtoo valveuttaa tuon ylimaiden kansan ja kuljettaa sen tänne alas vaatimaan tiliä näiltä mässäjiltä, jotka heidän rahoillaan ... heidän töidensä hedelmillä elostelivat...

Hän perustaa kaupunkiin sanomalehden ... tervakansan äänenkannattajan ... ja siinä joka numerossa on voimakasta henkistä ruokaa patruuni Bergille...

Sillä hänkö — Akilles — lähtisi pakoon...? Ei koskaan!

Mutta hän riehuu kuin se suuri Akilles ja viettää Patroklon hautajaisia...

Henkisesti riehuu...

Mutta hän tarvitsi aatteensa toimeenpanemiseen rahaa. Sitä rahaa, jota hän halveksi. Eikä sitä kukaan hänelle antanut.

Ja kun hän kaikille rohkeasti puhui aatteestaan,, arveltiin että miehen on laita hullusti...

Akilles toimitettiin lääkäriin. Aivan oikein: miehellä aivot palavat...! Ei ole nukkunut kahteen viikkoon ... kauheaa! ... mutta hän sairastaa alkavaa mielipuolisuutta...

Niin hänestä tuli huuhkaja yöhön.

* * * * *

Sinne korkeaan kivitaloon, taakse ristikkojen rautaisten kuljetetaan Akilles ... sinne kolkon pystyaidan taa, jossa on salaperäinen, soitosta aukeneva portti kuin vankilassa ... sinne vangittujen sielujen vankilaan...

Siellä hän kiipeää pitkin ristikkoja ja huutaa: — ylös tähtiin!

Kunnes pudota möksähtää ja päänsä särkee...

Uusi yritys! Sitte pistetään pakkoröjyyyn ... hirveää ... julmaa ... hänelle, jolla olivat niin hienot aivot...!

Kerran rehtori on lääkärin mukana katsomassa Akillesta.

— Hän oli meidän toivomme ... meidän ylpeytemme ... todella suuren miehen alku ... ja nyt! ... nyt hänellä aivot hukkaan palavat... Poikaraukka rakasti kovasti merta ... varmaan oivallinen merenkulkija hänestä olisi tullut... Muuttakaa hänet meren puolelle rakennusta! Pidelkää häntä hellävaroen ... hän on hulluudessaankin kaunis...! Pääseekö koskaan pois?

— Ei koskaan! vastasi lääkäri kolkosti.

Rehtorin silmät käyvät kosteiksi...

Nyt muutetaan Akilles toiseen kerrokseen meren puolelle rakennusta. Sinne näkyi ulkosatama ja mahtavat laivat.

Akilles ilostui. Muutamana päivänä oli hän kuin selvennyt järkensä yöstä. Seisoi ikkunan luona ja merta ja laivoja katseli ... katseli ... katseli...

Ja hän itki ja puhui:

— Pallas! Voi kun silloin ... silloin olisin sinne saanut jäädä ... silloin ... hyvin kauan sitte ... mutta nyt...! Jumalani...!

Hän levitti avutonna kätensä merta kohti ja kauan siinä seisoi.

Mustaan saaliin kiedottuna tulee häntä usein katsomaan pieni laiha äärettömän kuihtunut olento. Se on hänen äitinsä, joka on siirretty kaupungin vaivaistaloon. Mutta äiti huutaa koko maailmalle, että herrasväki on ryöstänyt häneltä hänen lapsensa...

Patruuni Berg on tullut niin araksi, että päivälläkin täytyy huoneessa, jossa hän on, palaa kynttilät...

Mutta kultaa hänen konttoriinsa virtaa, sillä tervakansa vielä odottaa vapahtajaansa.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK AKILLES: KUVAUS ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States

with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™ .

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the

second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses.

Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.